شهامت

دیارلسم کال، دویمه، پرلپسې ۸۲مه کڼه،
محرام الحرام ۱۴۴۲هـ ق، اگست – ۲۰۲۰م

هو! سوله بنه نیت اوسپیڅلې اراده غواړي!!

- د اشرف غني اسره تر چا ده؟
- په لیبیا کې د مصر او ترکیې مخامختیا
- معامله امارات و اسرائیل بر لاشه فلسطین

د مرحوم ستر مجاهد الحاج مولوي

جلال الدین حقاني رحمه الله

د دویم تلین په اړه ځانګړې مقالې:

- مرحوم حقاني صاحب، د حقانیت حقه لار!
- د وفا، تقوا او سخاوت منار
- یو نابغة الزمان حقاني...

- د ملت افتخار او د تاریخ ویاړ حقاني
- د جهاد له نوم سره به یې نوم تل ژوندی وي!
- تاریخ جوړوونکی پلار!

- د حقاني صاحب رحمه الله څو خاطرې او یادابښتونه!
- حقانی صاحب بزرگ از نگاه یک جوان افغان
- حقانی بزرگ؛ رادمردی از تبار قدسیان

او یهودان فلسطین ته ځنګه له کومه راوړل شول؟

شهامت

علمي، کلتوري او اسلامي مجله

دیارلسم کال، دویمه، پرلپسې۲مه گڼه، محرم الحرام۱۴۴۱هق، اگست ۲۰۲۰م

لړلیک

گڼه	عنوان	مخ
۱	سرلیکنه.....	۱
۲	مرحوم حقاني صاحب، دحقانیت حقه لار!	۲
۳	د وفاء ، تقوا او سخاوت منار.....	۴
٤	یو نابغة الزمان حقاني!	٦
٥	د جهاد له نوم سره به یې نوم تل ژوندی وي!.....	۱۰
٦	د ملت افتخار او د تاریخ ویاړ حقاني.....	۱۲
۷	ما درته ویل ندې منله	۱۷
۸	د اشرف غني اسره ترچا ده ؟	۱۸
۹	معامله امارات و اسرائیل برلاشه فلسطین	۲۰
۱۰	یهودان فلسطین ته څنگه او له کومه راوړل شول ؟	۲۲
۱۱	دردوونکی تړون او مظلوم فلسطینیان	۲۵
۱۲	وروستۍ مرموزې وژنې ولې او د چا لخوا؟	۳۰
۱۳	دکابل وحشي عسکر...که د امریکایانو تبرونه ؟.....	۳۱
١٤	جایگاه علمی ام المؤمنین عائشه رضي الله عنه	۳۳
۱۵	په لیبیا کې دمصر او ترکیې مخامختیا	۳۵
۱۵	گلورینې پاڼې	۳۸
١٦	تاریخ جوړوونکی پلار!.....	۴۰
۱۷	حقاني بزرگ؛ رادمردی از تبار قدسیان	۴۳
۱۸	حقانی صاحب بزرگ او زنگاه یک جوان	۴۴
۱۹	دحقاني صاحب رح څو خاطرې او یادښتونه	۴٦
۲۰	د فکري جگړې اصول ، اهمیت او ضرورت!.....	۵۰
۲۱	ترکان، تر عثماني خلافته!.....	۵۷
۲۲	غامدیت د اوسني عصر لویه فتنه.....	٦۰
۲۳	دشهید مولوي قاري سید آغا یعقوب ژوند ته کتنه	٦۴
۲۴	د سوداگرۍ او اقتصادي ودې په اړه د اسلامي حکومت مسئولیتونه	٦۷
۲۵	په قلم د لیکلو گټې	۷۱

دامتیاز خاوند :

دافغانستان اسلامي امارت
دفرهنگي چارو کمیسیون

مسؤل مدیر :

ابو ظهیر

کتنپلاوی :

لطیف عزم
حسن '' علوي'' بلال ''وحید''
نعیم '' صافی'' عابد مجاهد
قاري حبیب

بیه :

یوه گڼه ۳۵ افغانۍ او ٦۰
کلدارې په پاکستان کې

تخنیکي مسؤل :

تخنیکي څانگه

یادونه

شهامت له سرمقالې پرته دنورو
لیکنو مسؤلیت په غاړه نه اخلي.

ادرس : کابل کارته پروان عقب سینمای بهارستان بریښنالیک: Sham.shahamat@yahoo.com

بسم الله الرحمن الرحیم

هو! سوله ښه نیت او سپېڅلې اراده غواړي!!

تیر (۱۳۹۸)ل کال، دکب په ۱۰ مه نیټه دامریکا او د افغانستان اسلامي امارت ترمنځ دشوې تاریخي هوکړې له مخې ټاکل شوې وه چې دکب په ۲۰ (دمارچ په لسمه) مه نیټه به بین الافغاني مذاکرات شروع کېږي، لیکن کابل اداري په نامشروع دلایلو، جعلي بهانواو مجرمانه ناغېږیو دبین الافغاني خبرو د پیلیدو پروسه د اوږده ځنډ ښکار وګرځوله

اوس چې له اوږده انتظار اود زیاتو فشارونو وروسته ټول بندیان پرېښودل شوي، د دواړومتخاصمو خواوو ترمنځ دمخامخ مذاکراتو پیلیدو پر وړاندې پراته خنډونه له منځه تللي دي، تمه ده چې ډېر ژربه هیوادته دسرتاسري سولې راوستلو او د اشغال دبشپړې خاتمې لپاره بین الافغاني ډیالوګ هم رامنځته اوشروع شي

بل پلوافغان ولس لپاره د ډاډ وړ ده چې د دوحې هوکړې له هغه ژمنې سره سم چې امریکایي ځواکونه به د ۱۴ میاشتو په موده کې په مکمله توګه افغانستان تخلیه کوي، پرته له کوم توقف څخه عمل روان دی او د امریکایي ځواکونو د انخلاء لړۍ په تیزۍ سره جریان لري، او په دې لړکې د امریکا د دفاع وزیر دا اعلان "چې په نزدې راتلونکي کې به امریکا خپل نور درې زره پوځیان له افغانستانه وباسي"دکتونکو په اند لا ډاډېښونکی دی؛ ولې که امریکایان همداسې د دوحې هوکړې ته په ژمنتیا لرلو دخپلوعسکرو د انخلاء بهیر روان وساتي نو باور شته دی چې افغانستان به ډېر ژر د اشغالګرو له نحوست څخه ازادي ومومي اوپه هغه صورت کې دکوم شک اوشبهې پرته یقین کېږي چې بین الافغاني مذاکرات او ډیالوګ به بالاخره هیوادته د دایمې سولې اوثبات په راوړلو منتج شي .

البته دبیطرفه سیاسي چارو له کتونکوسره دا اندیښنه شته چې دکابل اداره د تلپاتې سولې اوثبات په اړه صادقانه اراده اومخلصانه نیت نلري ، دهغوی په نظر دارګ دقول اوعمل ترمنځ زیات تضاد لیدل کېږي، دمذاکراتي پلاوي په ترکیب کې د کمزوریو او کم واکه اشخاصو ځایول دا پیغام لیږدوي چې په ارګ کې ناسته دسولې ضد مافیا دسولې سبوتاژ کولو لپاره د نورو بهانو اوپلمو په تراشلو بوخت دي، او غواړي د کمزورو او بې واکه خلکو په نومولو سره دکلیدي موضوعاتو واک او اختیار بیا هم له ځان سره وساتي.

هرچې دافغانستان اسلامي امارت دمذاکراتي پلاوي دواک په اړه پوښتنه ده، دسیاسي کارپوهانو په وینا: دامارت په ممکنه پلاوي کې به یوشمیر لوړ پوړي مشران هم ګډون و لري، چې داکار پخپله د مذاکراتو د اهمیت او دسولې د ضرورت درک کولو په اړه د امارت واقعبینانه کردار او ښه نیت څرګندوي .

ولې جوته ده له کله راهیسې چې دسولې لپاره کوښښونه پیل شوي اسلامي امارت په ټولو پړاونو کې دجعلي پلمو یا بهانو دتراشلو پر ځای د سولې په ارتباط مسؤولانه ګامونه پورته کړي دي اوپه ډېرښه نیت اوسپېڅلې اراده یې د سولې خبرو او بحثونو ته اهمیت ور کړی دی، څو په راتلونکي کې له ګران هیواد څخه د اشغالګرو د شړلو سره سم داسلام عادلانه نظام ترسیوري لاندې افغان زوریدلي ولس ته د سرتاسري سولې او دایمي ثبات ارمغان وړاندې کړي، او دشک پرته چې د اسلامي نظام نفاذ او دسرتاسري سولې راتلل، دهرافغان وګړي لوی ارمان او هیله ده، ولې چې دا دواړه هغه ستر ارزښتونه دي چې دافغانانو د ملي نجات او بریا ضامنان دي، نو اړتیا ده چې د افغانستان داسلامي امارت مخالف جهتونه هم ددې څرګند حقیقت په درک کولو سره دنورو بهانو اوپلمو جوړولو پر ځای داشغال دپای ته رسیدو او داسلامي نظام په وړاندې دشګو بندونو له اچولو لاس واخلي او دسولې په اړه د مذاکراتو میزته په صفا نیت او رښتینې اراده راشي، دجعلي خیرو اونمایشي کردارونو له وړاندې کولو څخه په ډډه کولو دي د څلور لسیزو جګړو ځپلي هیواد او ولس باندې ترحم وکړي د اسلامي نظام دنفاذ اوسولې ضد مجرمانه کوښښونه او نه ښښونکي جنایتونه دي ترک کړي، کنه د افغان ولس لخوا به دیو داسې پراخ قهرجن غبرګون سره مخ شي چې له ډاره به یې په ټوله دنیاکې څوک دوی ته د پناه اوځای ورکولو جرئت هم نشي کولی .

مرحوم حقاني صاحب، د حقانیت حقه لار!

لیکنه: ذبیح الله مجاهد(د اسلامي امارت ویندوی)

شوروي کمونیزم په افغانستان لومړی فکري، بیا فیزیکي یرغل وکړ، زموږ ملت د سیلاب په مخ کې قرار درلود، د نجات لپاره یې د دې ملت اصلي غمخوړونکي دیني علماء چې د تاریخ په اوږدو کې یې په کراتو دا ملت له بحرانونو څخه ژغورلی او د برم او عزت پګړۍ یې په سر ورساتلې وه، هغوی بیا د دې ملت د دین، عزت، ناموس او آزادۍ د ساتنې په موخه مبارزې او جهادي میدان ته را ووتل.

په هغو مبارزو او ریښتونو میړنو کې یو هم الحاج مولوي جلال الدین حقاني (رحمه الله تعالی علیه) وو چې له دیني علم څخه تر فراغت وروسته یې د کمونیزم په ضد د جهاد په نیت ټوپک په اوږه کړ، د مسجد، مدرسې او خانقا پرځای یې د غره سخته او اغزنه لار ونیوه.

حقاني صاحب پوره ۱۴ کاله له شوروي یرغلګرو او د هغو له غلامانو سره وجنګید، خورا سترې او سختې پرې تیرې شوې، تنده، لوږه، بې کوري، مهاجرتونه، مزلونه، شبګیرۍ او زر ډوله مختلف خطرونه دا یې ټول صرف په یوه هدف په غاړه واخیستل، هغه د الله تعالی د فرض حکم جهاد پرځای کول او د الله تعالی رضا حاصلول.

کله جهاد بریالی شو، حقاني صاحب رحمه الله په هیڅ ځای کې او د یوې ورځې لپاره هم د قدرت، واک، ځواک او نفساني غوښتنو د پرځای کولو هڅه ونه کړه، له تنظیمي ګډوډیو سترې، خفه او نا امیده خپل اصلي ټاټوبي خوست ته ولاړ هلته یې د یوه قومي سپین روبۍ، عالم او مخور په حیث په خپلو خلکو کې ژوند غور کړ.

د طالبانو اسلامي تحریک راغی، حقاني صاحب مرحوم چې د تیر انقلاب آرمانونه یې له خاورو سره خاورې شوي وو، دا ځل یې د طالبانو په وجود کې د خپلې ډوبې شوې بیړۍ (اسلامي حاکمیت) د نجات امید پیدا شو، له طالبانو سره د یوه مجاهد په حیث یوځای شو.

د اسلامي امارت په مهال یې د مرحوم امیرالمؤمنین ملامحمدعمر مجاهد رحمه الله علیه تر قیادت لاندې، هم د شروفساد په ضد مسلح جهاد کاوه او هم یې بې له کومې غوښتنې او شخصي تمایله د امارت په کابینه کې خدمت کاوه.

امریکایي یرغل وشو، حقاني صاحب له امریکایانو سره د جهاد د پیل په شپو کې ښه په نره د خلکو په آماده کولو، ذهن سازۍ، روحیه ورکولو او تحریضي جهاد کې ونډه واخیسته.

حالات سخت شول، امریکایي ځواکونه په هیواد راننوتل، ظاهرا اسلامي امارت له کابل او د ولایاتو له مراکزو ووت، حقاني صاحب مرحوم، په داسې حال کې چې د شپه تیر ځای یې نه درلود، مسلسل تر امریکایي ځار او بمبار لاندې وو، بیا یې د جهاد اغزنه لار اختیار کړه، له چا سره یې هیڅ ډول معامله ونه کړه، د کور، اولادونو، مال او هیڅ شي غم دې ته اړ نشو کړای چې د الله تعالی جل جلاله لاره، رضا او حکم (فرض جهاد) پریږدې او د وخت جبر ته غاړه کیږدي.

حقاني صاحب مرحوم د وفات تر ورځې د امریکا ضد جهاد په سنګر کې پاتې شو، له خپلې کورنۍ او اولادونو سره د قربانۍ په لومړي صف کې حاضر وو، ځکه هغه پوهیده چې د نجات، عزت او ویاړ لاره همدا یوه ده چې د الله تعالی د رضا او د الله تعالی د دین د اقامې لپاره باید جهاد او مبارزه وشي.

حقاني صاحب مرحوم پخپل ژوند کې یوه ورځ هم هیله ونښوده چې زه خو د جهاد مشهوره څیره وم یا یم، نوم او برم مې درلود یا یې لرم، زه باید هغه څوکۍ باندې پاتې شم، یا دغه موقف خپل کړم، یا خپل خپلوان په څوکیو وګمارم، یا بل کوم دنیوي منصب او جلال حاصل کړم، استراحت وکړم، مزې وکړم او د دنیا له نعمتونو لذت حاصل کړم. الحمدلله

هغه پوهیده چې جهاد، قربانۍ، خطرونه ګالل، او دومره ستره ستوماني او ستړیا د دې لپاره نه وي چې یو مجاهد امتیازات په کې تر لاسه کړي، نوم په کې ولري، د پیسو خاوند شي او خامخابه له نورو خلکو بر ناست وي!!؟

هغه مرحوم مجاهده او ستړې په دې منظور کوله چې الله تعالی رضا کړي، معامله یې له الله تعالی جل جلاله سره وه، ځکه خو د هر نیک، صالح، مخلص او خدایي کس په زړه کې د مرحوم حقاني صاحب مینه موجونه وهي.

په داسې حال کې چې نن د مرحوم حقاني صاحب رحمه الله تعالی علیه تلین لمانځو، یوه ټکي ته د ټولو مجاهدینو او مؤمنو ورڼو پام را اړو م:

حقاني صاحب (نورالله مرقده)د خپلې مبارزې او تګ لارې په پریښودو سره هر مجاهد ته خپل اصلي هدف ور په ګوته کړ اودا درس یې راکړ چې د خپل جهاد، خدمت او ناچیزه ستړې ستوماني عوض او بدل په دنیا کې له چا څخه ونه غواړو، که د الله تعالی مخلوق مو خدمت ته ضرورت لاره باید لاس نیوی یې وکړو، د الله تعالی د رضا د حاصلولو لپاره یې کومک وکړو او که چا مو خدمت ته اړتیا نه لرله، موږ باید هیڅ کله هم د خدمت په نامه د دې دني دنیا د مؤقتي نعمتونو د حصول هڅه ونه کړو، په دنیا کې هر مسئولیت مأخذه لري، ځکه د مسئولیت په معنا کې دا پرته ده چې په دې اړه به په دنیا کې خپل مافوق پوښتنه درڅخه کوي او هم به په آخرت کې مالک الملوک ذوالجلال و الاکرام قهار ذات ته د خپلې ذرې ذرې کړنې ځواب وایې، چې دا کار ډیر سخت، ډیر خطرناک او ډیر هلاکونکی ده.

له دومره لوی خطر او لوی امتحان سره سره بیا ولی باید همدا ګرداب ته ځان واچوو؟

ولی باید د الله تعالی په لاره کې کړی جهاد او عبادت د دنیا د متاع د حصول ذریعه جوړه کړو؟

ولی باید په زړه کې د چوکۍ، قدرت، واک او ځواک شوق ولرو؟

ولی خپل رب ناراضه او خفه کړو، هغه ذات چې د دې ټولو عباداتو، کمالاتو، خدمتونو او ثوابونو زرینه زمینه یې راته مساعده کړې، عمر یې په جهاد کې را باندې صرف کړ، له زرو بیلاریوڅخه یې را وګرځولو او د حق په لاره یې روان کړو.

آیا د الله تعالی نعمتونه، ژوند، ځواني، سالم اندامونه، صحت، عزت، علم، په جهادي لاره د تلو توفیق دا ټول انعامات د شکر تقاضا نه کوي؟

راځي چې هر مجاهد د حقاني صاحب مرحوم په حقه لاره تګ وکړو، د خپلو اعمالو رقیب ووسو، خپل نفس، خپل او نیت کنترول کړو او لکه مرحوم حقاني صاحب غوندې په داسې حال د الله تعال لقا ته ورشو چې هیڅ تور داغ په سپینه لمن ونه لرو، یواځې مو عندالله خپل مکلفیت ادا کړی وي او د خپل محبوب رب رضا حاصله کړو. والله المستعان وهو ولی التوفیق

۱۴۴۲/۱/۱۵هـ ق ۱۳۹۹/۶/۱۳هـ ش

الحاج مولوي جلال الدين حقاني رحمه الله

م. عزيزي

د وفاء، تقوا او سخاوت منار

زه چې کله دمرحوم مولوي جلال الدين حقاني نورالله مرقده جهادي عظمت، ديني او ملي غرور، اجتماعيت او بيساري عملي تقوا ته وګورم حيران شم چې الله تعالى دهيواد په يوې ورسته پاته او له عصري او علمي ترقى محرومي سيمي کې ددين، جهاد ، هيواد او امت ددفاع لپاره ستر حقاني له سترو افتخاراتو سره څنګه ولوراوه ؟

نه داچې خپله سيمه يې په علم، نورانيت ،ميړانه روښانه اومنوره کړه بلکې الله تعالى ټول هيواد ددغه حقپالي عالم، او دأشداء على الكفار رحماء بينهم په معيار استوار قائد د توري او خواخوږى په مټ وځلاوه

حقاني صاحب دمدرسى او حجري په غيږ کې پالل شوى او فارغ شوى عالم وو خو دروسانو او کمونيستانو په خلاف يې چې کوم موثر اومنظم جهاد، معرکه اومبارز سرته ورسوله له کومو تکتيکونو او معيارونو څخه يې استفاده وکړه نه دروس دجنرالانو ذهن وررسيده، نه دامريکا او نه هم دکوم ګاونډي هيواد

دتير جهاد دزياتره مجاهدينو به په ياد وي چې دهرې جګړې دقومندي واګى به دميړني حقاني صيب په لاس کې وى په داسې ډول چې دتر ټولو لوړې څوکې په مورچه کې هغه ناست وو وړه او غټه مخابره به يې په لاس کې وه له هماغه ځايه به يې مجاهدين پرمختګ او استقامت ته سوقول، روحيه به يى ورکوله ديني وردونه او جهادي ملغرلى به يى ورته بيانولي

نو چې افغان مجاهد ولس به داتل حقاني دجنګ په ړومبى کرښه کې حضور او شتون وليد نو بيا به هغه څوک وو چې له ځانه به يې فدايان نه جوړول او غورځنګ به يې نه کاوه

دجومات اوحجري حقاني تنها ديني مدرسي نه لرلي، دهجرت ديار اوداخل مفتوحه علاقو کې يې لسګونه مجهز عصري پوهنتونه، سلګونه ليسي، جوړي کړي وي، دمهاجرينو دعامه خدماتو لپاره يې بې شميره صحي مراکز تاسيس کړي وو، کومو جهادي غونډونو ته به چيّ ورغلي هلته به دافغانستان دهرولايت او سيمي روزل شوي مجاهدين ديره او موجود وو

مرحوم حقاني صاحب هغه څوک و، چې د روسانو او کمونيستانو په وړاندې يې د چريکي جګړې ترڅنګ د جبهه يي او تهاجمي حملو اساس کينبود او تر رهبري لاندې يې د ټول افغانستان له هر ولايت او قام څخه زرګونه تنه مجاهدين راټول اومنسجم وو.

د خوست په څېر ستراتيژيک ولايت، چې دښمن يې د دفاع لپاره سخت امنيتي تدابير نيولي وو، او لسګونو زروعسکرو ترې ساتنه اوڅارنه کوله، لومړی ولايت و، چې د الله تعالی د ځانګړې مرستې او د حقاني صاحب د مدبرانه سياست او رهبري له امله فتح شو او د خوست د فاتح لقب يې خپل کړ.

حقاني صاحب هغه ستره هستۍ وه، چې ترپايه د جهاد په لوړ دريځ ولاړ پاتې شو، د امريکا او نورو ملګرو د سيسو او حربو سره يې مبارزه وکړه او ترپايه يې موقف داو، چې روسان بايد له هر ډول شرط پرته له افغانستان څخه ووځي،کمونيستي رژيم سقوط شي او پر ځای يې سوچه اسلامي نظام اقامه شي. او د خپل منځي جګړو او رقابتونوڅخه يې په ټوله معنا ځان پاک وساته.

دحقاني صاحب دحقانيت او سپيڅلتيا به تردې لوی او تل پاتې مثال بل کوم وي چې کله مجاهدين کامياب شول کمونيستي ړنګ شو ترده وړو قومندانانو دقدرت او امتيازاتو دترلاسه کولو لپاره سيالی او جنګونه شروع کړل حتی ددفاع په وزارت يې هم سترګې نه ډکيدلي؛ ولې داسلام دغه نوميالی غازي دجنګياليو رهبرانو او قومندانانو دروازی ورټکولي ځولی ورته غوړوله چې ځاني غوښتني او خپل منځي اختلافات پريږدي داسلامي نظام دجوړيدو لپاره سره متحد شی، تردي چې عبدالعلي مزاری ته هم څو ځله ورغی اوترينه وي غوښتل چې دافغانستان دلوړو ګټو لپاره قومي سمتي ،مذهبي او نژادي توپيرونه شاته وغورځوي

مرحوم حقاني صاحب ځان د شوروي پر خلاف جهاد باندې خلاص نه کړ، بلکې کله چې امريکايی طاغوت او متحدينويې په افغانستان يرغل ته ملا وتړله؛ نو يوځل بيايې ميدان ته راودانګل او اعلان يې وکړ چې له امريکايانو او د هغوی له غلامانوسره به داسې وجنګيږي، لکه له روسانو او کمونيستانوسره چې جنګيدلی و.

د امريکا او ناټو د يرغل په خلاف يې د اسلامي امارت تر سيوري لاندې په خپله د جهادي امورو د تنظيم لپاره ملاوتړله او په دې سپيڅلې لاره کې يې د خپل زړه ټوټې هم قربانۍ ته وړاندې کړې، خپل ټول اولادونه يې په جهادي او اسلامي تربيه وروزل، خليفه سراج الدين حقاني حفظه الله ، شهيد ډاکټرنصيرالدين حقاني ، شهيد حافظ بدرالدين حقاني ، حافظ انس حقاني او حافظ عزيزحقاني په

څېر نوميالي زامن يې ترشا پرېښودل او لکه څنګه چې د مشرحقاني صاحب توقع وه، له هغوڅخه زيات الله پاک دده په زمريالیو حقانيانوکې له صليبي طاغوت سره د مقابلې توان او صلاحيت پيدا کړ.

د غيرت، شهامت او ويارونو ډک ژوند څخه وروسته، د ۱۳۹۷ل کال د وږې/سبلې مياشتې په ۱۳مه نيټه، دغه د کلک عزم خاوند، ددوو جهادونو سالار، د جهاد او مبارزې سرلاری او درې شهيدانو پلار د تل لپاره له دې فاني نړۍ څخه سترګې پټې کړې او د ابدي ژوند پر لور وکوچېد؛ خو تر شا يې راتلونکو نسلونو ته داسې له ويارونو ډک تاريخ پرېښود، چې تل به يې د لارې مشال وي.

الحاج مولوي

جلال الدين حقاني

يو نابغة الزمان حقاني ...

ابوظهير

هو! مسلمانان تل پخپلو میړنیو،با ضمیره اوباصلاحیته اشخاصو ویاړي او هغوی ته له خلوص، محبت او احترام نه ډکې پیرزوینې وړاندې کوي یو عرب وایي:

ولاتزال هذه الأمة تفتخرعلى مفاخر الرجال

ترقیامته به مسلمانان پرخپلو مفاخرو خلکو ویاړي

زموږ هیوادچې د سترومیړنیو،باتورانو اوزړورو قهرمانانو زانګو اوکوریادیږي،دتاریخ په بېلابېلو دوروکې یې پخپله پاکه غیږ کې په لوی شمیر نومیالي، علماء، سربښندونکي مجاهدین، میړني مشران اوباضمیره اشخاص پاللي دي، چې بیا دهغوی په کارنامو،لاسته راوړنو،بریاوو او په بیساري قربانیو یواځې زموږ دافغاني تاریخ شمله هسکه اوزرینې یې پاڼې یې ندي ښایښته شوي ،بلکې هغوی د ټول اسلامي امت دسرلوړی او وقار ساتونکي قهرمانان هم پیژندل شوي دي.

مرحوم مولوي جلا ل الدین حقاني رحمه الله چې دوفات یې دویم تلین دی زموږ دنیږدې تاریخ دمفاخرو او نومیالیوشخصیتونو دډلې سرلاری اومخکښ بلل کېږي، په جهادي کارنامو،فتوحاتو او خدمتونو یې یواځې افغانان نه ویاړي ؛ بلکې دنړی نور مسلمانان هم وربانديې معترف اوقایل دي تردې چې زموږ دملت پخواني او اوسني دښمنان (شوروي او امریکا) دواړه دنوموړي په همت،زړورتیا، اوپه بیساري جنګي مهارتونو اوتجربو اقرارلري.

کله چې موږ دمرحوم حقاني سوانح اویا بیوګرافي لولو،دهغه زیاتره هم عصر علماء اواشخاص وینو چې دهغوی په نظرکې حقاني نه یوازې له قوي علمي استعداده برخمن مبارز اومجاهد و، بلکې هغوی په دې هم ډاډ ښکاره کوي چې مرحوم د جهادپشان دستونزوڅخه په یوه ډکه لار کې هم کماحقه د شریعت په احکامو،اصولو او ضابطو باندې عمل کولو ته په کلکه ژمن اومتاعهد و. اودجهادپه اوږدو کې یې له هر ډول نامشروع عمل،وینا اوکردار څخه په کلکه ډډه کوله، دهغوی په اند: تل به نوموړي هڅه اوهاند کاوه چې د الله تعالی له حکم څخه دیوې زرې برابر هم انحراف اوسرغړونه ونکړي. یا په بل سپیناوي د مرحوم حقاني جهادي او شخصي ژوند «داحقاق الحق او ابطال الباطل» څخه داسې عبارت و. چې په دې مسیر کې یې هیڅ ډول غفلت،تنبلې اوتسامح نشوای زغملی، دحق په دفاع او دباطل په سرکوبی یا ځپلوکې یې د چا دملامتیا پروانه کوله

حقاني ددې ترڅنګ چې یوښه جید اوقابل عالم و، هغه یوداسې نه ستړي کیدونکی مبارز اونه ماتیدونکی مجاهد هم و چې دعلم،علماوو،مدرسو اوطالبانو سره به یې بې پایه محبت لاره،دخپلونورو ګڼوسیاسي بوختیاوو اوجهادي مصروفیتونوباوجود یې علماوو، دیني مدرسوته زیاته پاملرنه کوله،په دې سربیره چې هغه خپله ګڼ شمیر دیني مدرسې اوعلمي اداري جوړې کړې اوپاللې یې، دنورو مدرسواوعلماوو دخدمتونو هم قدردان او پرهغوی مهربان

و،دوامدار پر علماووگرځیده او دهغوی دروغ رنځورپوښتنه یې کوله، دې لرکې یوقوي شهادت دپاکستان کراچۍ ښار دیوې مشهورې مدرسې(جامعه احسن العلوم)د مهتمم اوشیخ الحدیث مولانا مفتي زرولي خان له خولې نقل کوم نوموړی وايي: شهید شیخ الحدیث مولانا حسن جان چې د وخت نومیالی محدث او استاذ کل و،کیسه کوله یوه ورځ جلال الدین حقاني د جمعې لمانځه وروسته راځخه وخت وغوښت، ما ورته وویل وخت نه شته؛ هغه تر څه وخت پورې منتظر ناست و، کله چې ولاړېد،زما یو معتمد شخص ته یې یو کاغذ ورکړ اوهغه ته یې وویل:چې شیخ صیب لپاره ما یو موټر اخیستی دی، قیمت مې ور کړی دی،تاسو پلاني بارګېن ته ورشئ هغه راولئ!مفتي زرولي خان صیب وايي: مولانا حسن جان شهید به چې کله دا کیسه کوله، نوتر ډېره پورې به یې په سترګو کې اوښکې غړېدلې،ویل به یې زموږ سلوك ګوره! او د دوی کریمانه و رحیمانه اخلاق اوبرخورد!

ددیني مدرسو له طالبانوسره یې هم محبت درلود او پرې لورینې یې پټې نه وي، مشهور مجاهدشاعر اولیکوال عالم مولوي بدرالدین حقاني لیکلي زه (بدرالدین) طالب وم،یوه ورځ په پېښورکې دحقاني صیب سیاسي حویلۍ ته لاړم ،نوموړی دغه مهال له کوم خارجي سفرنه تازه راستون شوی و،ماته دجیب خرڅ راکولو سربیره یې وویل طالبه!اوس لاړ شه!خو شپې ته بیا بل خوا مه ځه. زکه په تکلیف به شې بېرته هم دلته راځه. ما ورته وویل: زه طالب یم، هسې نه څوکیدار مې بیا راپرېږدي! ژر یې په خپل لاس په یو وړوکی کاغذ ولیکل :

" محترمو څوکیدارانو! بدرالدین طالب چې هر کله هم وغواړي راتللی شي،مزاحمت به یې نه کوئ".

پورته واقعات ښیي چې مرحوم حقاني صیب خوراعلم دوست اوعلم پال شخصیت و،او په علماوو او طالبانو بیحده مهربان اوزړه سواند و،کنه!هغه مهال نورداسې جهادي قومندانان هم ډېر وو چې هغوی دیني سبقونه ویلي وو اوله دیني مدرسونه فارغ شوي وو، خو په هغوی کې شاید دډېرو کمو په باب دې څوک دیته ورته خاطرات اویادابښتونه ولري،زکه هغوی له آراه دکمزرو شخصیتونو خاوندان وو،هغوی یواځې د خپلوشخصي- ګټووټوته ډېرولوته ځیروو،دنورو ورسره پروا نه وه، زکه نن تاریخ هم هغوی له یاده ویستلي اوپروایې نلري، یعنې هغوی چې دخدای تعالی دمخلوق پروانه لرله، نن تاریخ اوخلک دهغوی پروا نلري تردې چې دنومونو اخیستویې هم څوک نشته...

دیوبل معتمد اومعتبر عالم(مولانا منظور مینګل) په وینا:

مولوي حقاني لوی انسان و،کارنامې او خدمتونه یې هم لویې دي، چې زما د پوهې مطابق زموږ د اکابروعلماوو په ټول تاریخ کې یوه هم دومره طویل وخت په جهاد کې صرف کړی نه دی.څومره چې حقاني صیب په جهاد کې صرف کړ،تردې چې جهادي کارنامې یې په الفاظو کې نه بیانیږي او نه یې څوك بیانولی شي.زکه مجاهد چې د جهاد په میدان کې کوم تکلیفونه زغمي؛نورخلک یې له پوره بیانولوعاجزان وي؛زکه جهادیو داسې میدان دی «من لم یذق لم یعرف» چا چې دیوڅېز خوند څکلی نه وي، دهغه ذایقه نه پېژني .نو هغه څوک دیوچا جهادي کارنامې نشي- بیانولی چې هغه په عملي جهادکې برخه نه وي اخیستي ، یعنې دحقاني دخدمتونو بیانولو ته مجاهدانه هوډ اومجاهدانه عزم لرل ضروري دي.

رازو دیته چې حقاني صیب زموږ دهیواد هغه جامع اومقبول شخصیت و چې پخپلوټولو هم عصر-علماوو اوصلحاوو کې مقتداګڼل کیده،اوبله ځانګړتیایې داوه چې نه یواځې دافغانستان دعلماوو په نظرونوکې محترم او مکرم و، بلکې له هیواد ه بهر له جهاني شهرت اومقبولیت نه هم برخمن و،دپاکستان او عربو علماوو ورته زیات احترام او درناوی درلود،که داووایو مبالغه به مو نه وي کړې چې زموږ دتاریخ په نژدې ماضي کې دهیواد په سطحه هغه یواځینی عالم اوجهادي مشرچې د ګاونډي هیواد(پاکستان)

دټولوجیدو علماوو او جامعاتو لخواورته تل تـودهرکلی ویـل کیـده او هغـوی بـه پـه خـورا نـوازش خپلوغونـډو او اجتماعاتوته دروندمیلمه په توګه وربللو، له پیښوره ترلاهور اوکراچی پورې علماوو اوروحانیونوورسره مینـه اومحبت کاوه. هغه مولوي جلال الدین حقاني و؛ بل پلو حقاني صیب هم دمتقابل احترام په رموزو او اصـولو پوهیـدونکی و،هغـه دخپل چم واوګاونډ خصوصاً لـه پښـتنوعلماووسره نیږدې او دوستانه تعلقات پالل،او ورتـه یـې دارزښت پـه نظر کتـل غرض داچې حقاني صیب کـې د اصـلاحیت اوجامعیت پـه کامله توګه موجودوو چې دخپلې سیمې اومنطقې دخلکوپه عامه مزاجونو اودودونو هـم پوهیـده،اود اهمیت اوضرورت څخه یې اګـاهې درلـوده، پـه بـل تعبیـر یعنـې دخپـل عصر-اوزمانې خلک(رجال) یې هم پیژندل؛ او دخپلـې (زمـانې) د احوالو اوظروفو ادراک یې هم درلود،داسې نـه وچـې دخپـل چم اوګاونډله احوالو یې خپلې سترګې پټې کړې وې او ټول پام یې دجهاد په لورو؛ هو!جهادي چاروته یې پر نوروکارونو اولویت ضرور ورکاوه او په اړه یې ادنی درجـه غفلـت،تنبلې اوتسامح نه برداشتوله،خوترڅنګ یـې ددیـن نـورو سـیاسي ،علمي، اقتصادي او اجتماعي شعبو ته داهمیت په نظرکتـل، او دټولو په اړه یې بیداري درلوده،دخپل هیـواد دملـي ګټـو ژغـورنې ترڅنـګ دسـیمې اوټـولې اسـلامي نـړۍ پـر حالاتو،حساسیتونو او نزاکتونو یې ژورنظـر و،او هـم دخپـل بصیرت اوفراست په رڼاکې یې دمسـلمانانوزعماووته وخـت پـه وخـت ارزښـتمنې رایـې اومشـورې ورکـولې،هرچې زموږنور جهادي مشران یاقومندنان وو هغـوی پـه دې برخـه کې کمزوري او هومره فعال نه وو،هغـوی نـه دخپـل هیـواد مـلي ګټوخونـدي کولوپـه اړه هغـومره حسـاس اوبیـدارو څومره چې مرحوم حقاني صیب و، اونه یې دسیمې دحـالاتو اوحساسیتونوپه باب هومره ادراک لاره،څـومره چـې حقـاني صیب لاره.

حقاني صیب دخوشک مزاج اوتوند طبعیـت لرونکـی عالم نه و، اونه سوړمزاج لرونکی ملا و، چې ددین په اړه یـې خدای مکړه له مداهنت څخه کاراخیسته هغه د معتـدل نظـر اوسـوچ خاونـد و،داسـلامي شریعـت پـه اصـولو اوفروعـو دواړو خبیر عالم و،هره وینا اوخطبه یـې لـه مقتضـی الحـال سره موافق کوله،که کـومې علمـي جـامعې یـا مدرسـې تـه دوینالپاره به وبلل شو، هلته یې دوینا لهجه به یومخ عالمانه اوعارفانه وه،کـه دولسـونو پـه غونـډو کـې بـه غږیـده، نـو دولسونو په ژبه غږیده،که دسیاست له دریځ نه یې ویناکوله دبابصیرته سیاستوال په لهجه به مخاطِب و اوکه دجګړې په ډګر کې دجنګ قومنده به یې پر غاړه درلوده، نودیـو تجربـه کـار او زړورقومنـدان لـه ټولوصـلاحیتونو اوکمالاتـو څخـه برخمن برېښیده، دعلماوو په مجلسونوکې به علمي بـاریکیو او ادابو ته متوجه و، خالي الذهن نه و،په قرآن اوسنت ،فقه ، تـاریخ اونـورو علومـو کـې یـې پراخـه مطالعـه اوپریمانـه معلومـات درلـودل، ددې اوصـافو اوکمالاتـو پـه درلـودو لـه خپلوټولو هم عصـرعلماوو او جهادي مـشرانو څخه ممتـازو، اودهمدې ځانګړتیاووپه وجه له هیواد څخه دباندې په علمي حلقو او اشخاصوکې مقبول اومنلی و، لنډه داچـې مرحـوم د ښـه علمـي اسـتعداد، سـیاسي تـدبر اوجهـادي تجربوڅخـه

برخمن شخصیت و،او ټول ژوندیې د اعلاءکلمة الله څخه عبارت و او په دې لار کې هرډول تکلیفونه، زحمتونه او مشقتونه په وریـن تنـدي اولـوړه حوصـله ګالـل یـې خصوصیت و.

حقاني صیب په عربي هیوادو او دهغه ځای په خلکو کې هم مقبول او مشهورو، عربانو یې وعظونه اوخبرې په ډیرشوق سره اوریدې، دخپل علمي تبحر په مټ یې په عربي هم خاص عبور درلود، کومو ثقه اوجیدوعلماووچې عربي کې دمرحوم وینـاوې یـا عربـانو سـره د هغـه مخـامخ مجلسونه لیدلي هغوی اعتراف لري چې دوی تـه دحقـاني صیب استحضار او علمي تبحر دقدیمې او جدیدې عربي سره بلدتیا یـې حیرانـوونکې او خوښـوونکې وه اوعربانوتـه جالبـه وه، ډیـرو عربـو ورتـه د محبت نه د «الرجل المیداني» لقب کاروه.

حقاني تش دګفتار قهرمان یاغازي نه و بلکې نوموړی دکردارغازي او دعمل قهرمان و، چې د الله تعالی د دین د سرلوړی لپاره یې هیڅ قسم قرباني نه دریغوله، هرې فداکارۍ اوسرښندنې تـه بـه پـه سرومـال سره حـاضرو، دپیښور د شاندارو کورونو په نرمو اوپستو بسترو دخوبونو کولوپرځای یې سنګرکې پـه خـاورو اوتیږوخوبونـه کـول، دخپـل ژونـدزیات وخـت یـې مجاهـدینو سره یوځـای پـه جبهاتوکې تیراوه، اودغرونواومره لوړ او دنګ مشکلات یې په خورا صبر او استقامت سره حل کول، او په دې باب ورتـه خدای پاک لویه حوصله او ارادي قوت ورکـړی و، دجهـاد په لار کې چې به دهرڅومره مشکلاتو سره مخ کید،روحیـه یې نه بایلله په همت او استقامت سره به پخپـل مسـیر روان و ترې په بله نه اوښت.

پخپلوکشرانو اومشرانو مجاهدینو بیحده مهربان اونرم خویه و، او دکفر په مقابل کې دپولادو په څیرسخت اوکلک و، ددښمن لخوا د هیڅ خطر او تکلیف نه، نه مرعوب کیده، اوهمیش خپل مرام او هدف تـه ځیـرو، اوهدف یـې کـوم دنیاوي غرض یا لالچ نه و بلکې د الله تعالی ددین سرلـوړې یې عمده هدف اوستر منشور وه او د همد ې لپاره یې ټـول ځان ،مال او هرڅه نذرانه کړي وو

ددې لپاره چې لیکنـه اوږده نشي- خپلـې خـبرې د دې توروپه لیکلورانغاړم چې مرحوم رداالله تعالی ددین رښتینی خادم اومجاهدو، دهغه ددیـن دسرلـوړی لپـاره یـې پـه ځـان اوملګرو زیاتې تودې اوسړې وزغملې الله تعـالی دي ورتـه دټولو په اړه اخرت کې لپې لپې اجرونه اوثوابونه ورکړي.

په خاصه توګه کله چې امریکا زموږ په هیـواد دیرغـل جسارت وکړ، او په وړاندې یـې امیـر المؤمنین مـلا محمـد عمرمجاهد رحمه الله دجهاد اعلان وکـړ، دهیـواد پـه سـطحه دوهم بانفوذه شخص حقاني و چې دخپل امیر په اطاعت کـې یې دجهادبیرغ پورته کړ اودنورو پخوانیـو جهـادي مشرانو اوقومنـدانانو پشـان دامریکـا پـه ټـانګونو اوالوتکـوکې سـپورکابل تـه لاړنشـو بلکـې دکابـل نـه دامریکـا پرضـد دجهـادکولو پـه قـوي عـزم اواراده سـنګرته وخـوت او امریکایانویې دوژلو اویا ژوندی نیولو لپاره په ملیونـو ډالـر انعامونه وټاکل، حتـی دنومـوړي دزامنوپـه سرونـو یـې هـم ملیونونه ډالر اعلان کړل خو ددې ټولـو بـاوجود هغـه دخپـل مسیرنه په بله روان نشو اوترننه یې دجهادی عزم زوږخیـږي او دقربانیو بڼ یې په بهار راغلی، هیوادکې داسـلامي نظـام دنفاذ او اشغال دپای ته رسیدو شـیبې رالنـډې دي، چې پـه دې سره به یقیناً دمرحـوم روح تـه تسـکین رسـیدلی وي او خوشـال بـه وي لـه الله تعـالی څخـه ورتـه دټولـو جهـودو اوقربانیو په بدل کې دخپلې رضا دعاکوو! الله تعـالی دې ترې راضي شي او الله تعالی دي زموږ دوطن اودین دښـمن دتل لپاره ناکام او نامراد کړي. امین

☆☆☆

د جهاد له نوم سره به یې نوم تل ژوندی وي!

الف لام

پرته له دې چې دمجلې د محترم مدیر صاحب غوښتنې ته ځواب ووایم د دغه ستر شخصیت نوم اویاد پخپله دیوځه لیکلو مسؤلیت راپه غاړه کوي که څه هم زمونږ لیکل به دهغه په شان کې کمال نه، بلکې بې ادبي وي، خو په یادکې یې زمونږ دغه ناچیزه ونډه هم مونږ ته ډېر ویاړ دی .

مرحوم مولوي جلال الدین " حقاني رح" په افغانستان کې دهغه طبقې سړی دی چې تل یې په کارنامو خاورې اړول شوې او هیڅکله نه دي ځلول شوي، ملایان، علماء او طالبان دافغانستان په تېر تاریخ کې هغه محروم او بې برخې خلک دي چې تل یې په حق کې جفا شوې او ډېرو سترو شاهکاریو ته یې هم په کمه سترګه کتل شوي، مرحوم حقاني صاحب خپل حقاني کردار تر دې ور اړولی او داسې یوې مرحلې ته یې رسولی چې دیوچا له ځلولو پرته پخپله وځلیږي او څوک یې دتاریخ په پاڼوکې په رانه اورساکرکټر خاورې نه شي اړولی.

زمونږ دغه دعوه چې له خپلې خاورې او هیواد سره دنورو په پرتله د ملایانو، طالبانو او علماوو مینه او وفاداري ډېره رښتونې او حقیقي ده، د حقاني صاحب ژوند اوتاریخ یې لا ښه ثابتوي اوپه داسې یو مهال چې داسبابو او وسایلو په لحاظ تش لاس واو په لنډه ماضي کې ورته کومه بېلګه هم موجوده نه وه دهیواد دخپلواکۍ اوسیاسي استقلال لپاره په وسله واله مبارزه پیل یې؛ دعزم او رسااستدراک دلیل وړاندې کوي او هغه څه چې نوموړي اسلام ته دخدمت په لاره کې ترسره کړل دتل لپاره به پرې جومات او مدرسه سرلوړې وي .

په افغانستان کې دکمونستي سیلاب په وړاندې مبارزه او جهاد هم دافغانستان په تاریخ کې یو ستر باب دی، په دې مبارزه کې د هرې لوستې طبقې خلکو پراخه ونډه لرله چې په نهایت کې یې قیادت د اوو جهادي رهبرانو په لاس کې ولوېد، خو که د دغو جهادي رهبرانو تاریخ، خدمتونه، کارنامې په بې پرې ډول وارزول شي، دنتیجې په لحاظ په دوی کې اسلام او هیواد ته صادق او رښتونې یواځې هغه څوک ثابت شول، چې دحقاني دمکتب دلارې پیروان ملایان اوعالمان و، په هغه وخت کې چې مرحوم مولوي جلال الدین " حقاني رح" کوم شهرت، اعتبار، ځواک او امکانات لرل، دنورو ډېرو جهادي قوماندانانو په څېر یې کولای شوای ده هم یو جلا تنظیم اعلان کړی وای، خو دجهاد اوعقیدې اهدافو ته په سپېڅلتیاله دې کاره تېر شو اود ملنګۍ په خرقه کې یې خپل جهاد ته دوام ورکاوه .

همدلامل دی چې د نوموړي تاریخ د دې دورې له ټولو داغونو اوتورونو ډېرپاک او سپېڅلی دی او نن یې کورنۍ او پیروان هم د نن په جهادي مسیر کې دخپل دغه اسوه اوقدوه په قدم روان دي، سره له دې چې د دغسې شهرت، اعتبار

اونوم شرایط به اوس هم برابر وي اویابه زیات وي، خو مرحوم حقاني صیب نه یواځې دا چې خپلې کورنۍ اوقوم ته نېک سلف اوقدوه دی، بلکې مونږ ټولو ملایانو، طالبانو اوعلماوو ته په دغسې شرایطو کې دلارې بل مشال دی په تېره د نن په دې ترینګلو او ازمایښتي شرایطو کې بیاد مرحوم حقاني صیب د سیاسي درایت، له ننګونو سره دمقابلې، عزم اواستقامت سیرت خورا په زړه پورې لارښود دی .

د مرحوم په قائدانه صلاحیتونو کې به ډېر مثبت ټکي لیکل شوي او راټول شوي وي، خو د ده دتېر ژوند تاریخ ته په کتو چې ما کوم مثبت ټکی په نښه کړی او ماته ډېر خوښ دی، هغه اهل ته دیو کار سپارل اوبیا بېرته دهغه په کارونو کې نه تشبث دی، چې له لومړي سره به یې په انتخاب کې له دقت څخه کار واخیست بیابه یې دهغه دکارونو په تنظیم او ترتیب کې ګوتې نه وهلې او فکر کوم چې دایې دبریااو پرمختګ په لاملونو کې یو عمده لامل و .

له روسانو سره دجهاد په دور کې چې زمونږ عمرونه کم و، خو دهجرت د دیار هر ګوټ له جهادي جم اوجوش څخه برخمن و، ځکه نو د هر کور په حجرو کې تر بلې هرې موضوع د روان جهاد جریانونه او قیصې خورا ګرمې وې، زمونږ ټول ماحول چې د جهاد، شهادت او اعداد څخه جوړ و، نو دجهاد کیسوته به ډېر لېواله و، په دې برخه کې مونږ ته زمونږ د ماما جګړن صاحب سلیمانزي رح (چې له حقاني صیب سره دژوره په غونډ کې رئیس ارکان و) کیسې او دجهاد نکلونه ډېر جالب و، مونږ چې اوس دهغه دهغه وخت په جهادي خدمت کې فکر کوو او ده ته د ده په کارونو کې دحقاني صیب مرحوم د پراخ لاس په پرېښودلو کې سوچ کوو، نو همدا مثبت ټکی پکې له ورایه بریښي ، دا خو به یې له ماسره دیوشته شاهد اولاسوند نمونه وي، که دمرحوم حقاني صیب په کردار کې فکر وشي دغسې یې دژوند په هره برخه کې اهل فن ته مخه خلاصه پرې ایښې وه .

په نویمو کلونو او دتنظیمي جګړو په وخت کې په څو څو ځله دجنګ جګړو دمخنیوي او اصلاح مثبتې هڅې او دغه راز د تنظیمونو د یووالي کوششونه اوپه دې لار کې په خوست کې دوه ځله د تنظیمي رهبرانو او قوماندانانو را ټولول او په لومړي ځل د مؤقت حکومت دکابینې غونډه هلته دا ئرېدل دنومورې دغیر متنازع شخصیت ښوونه کوي،همدا وجه وه چې دافغانستان په هر ګوټ کې هر قوم او دهرې ژبې خلکو ته ډېر محترم واو دجوړ جاړي په قضایاوو کې به یې چې هر لوري ته مخ واړاوه هیچا یې خبره ځمکې ته نه پرېښوده.

دمرحوم حقاني صیب په ژوند، کارنامو، خدمتونواو جهادي سرګرمیو به ډېر څه لیکل کیږي اوپه دې اړه به ډېر مواد او اسناد ترلاسه کیږي، زما په فکر دحقاني صیب ژوند، جهاد، مبارزه، خدمت، کارنامې او حماسې دې دبل هر لوري په نسبت له دې نظره وارزول شي چې دهغه د دغه تاریخ ساز دور ریښه او پیل له کوم فکر ي لوري اوبه اخلي او چاته یې نسبت کیږي، همدې ټکي ته دې وده ورکړل شي اوهمدا لوری یې په مبارزه اوخدمت کې باید ډېر روښانه وي، دحقاني صیب مبارزه او خدمتونه دې نه یواځې له روسانو سره ترجهاده منحصر نه وي، بلکې له امریکااو ناټو سره د جهاد په دویمه مرحله کې یې چې کوم کردار اداکړی اوپه دې برخه کې یې له ځانه وروسته څه پرې ایښي که دجهاد تر لومړنۍ دورې زیات نه شي کم به هیڅکله هم نه وي .

دنومورې په یاد اوخدمتونو په راټولولو کې که هرڅومره قلمونه ستړي کړو، بیابه یې هم حق ادا نه کړای شو، خو یوڅه چې ډېر روښانه دي هغه داچې له جهاد سره وفا، دجهاد په لارکې بې مثله قربانۍ، سربښندنې اودجهاد داهدافوته په رښتیني معنا ژمنتیا دمرحوم حقاني صیب هغه ځانګړتیاوې دي چې په افغانستان کې دجهاد له نوم سره به یې نوم تل ژوندی وي .

رحمه الله تعالی رحمة واسعة

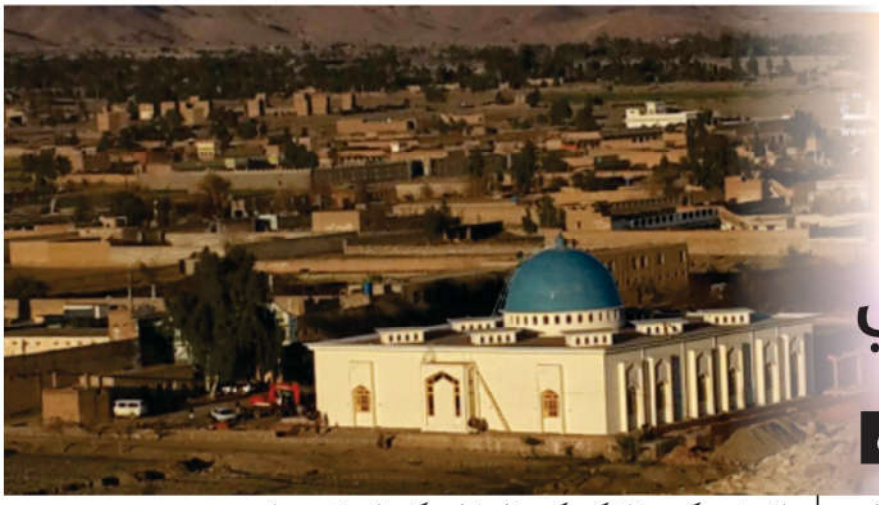

د ملت افتخار
او د تاریخ ویاړ حقاني

■ حسن زوی

دوه کاله وړاندې دافغانستان اسلامي امارت او دمولوي جلال الدین حقاني رحمه الله تعالی کورنۍ اعلان وکړ چې مولوي جلال الدین حقاني صیب وفات شویدی؛ اعلان کې داوضاحت شوی و چې هغه دورپېښې ناروغۍ نه وفات شویدی ، ددښمن سره په مخامخ جنګ یا بمبار کې ندی شهید شوی .

هو! کابو له ۴ لسیزو راهیسې ددښمن په مقابل کې دشهادت په ارزو په لویې مېړانې جنګېدونکی د ملت دالوی اتل لکه دحضرت خالدبن ولید دعلالت په بستر خپل روح دحق داعی ته وسپاره .

سره له دې چې هغه ددواړوجهادونوپه جریان کې دخوراخطرناکوحالتونوسره مخامخ شوخو

دالله تعالی حکمت به وچې ددښمن په لاس یې دشهیدکېدواو اسیرکېدو وساته .

دمسلمانېدو نه پس دسیدناخالدبن ولید رضی الله تعالی عنه ټول ژوند د اسلام دسر لوړۍ دفاع اوحاکمیت لپاره ددښمن په مقابل کې په مسلح جهاد کې تېر شوی و،داسلام دلومړۍ کړښې دسترو فاتحینو څخه و؛ په ګڼو غزاګانو کې یې کامیابه مشري کړیده او په جهادونو کې یې دومره مېړانه ښکاره کړې وه چې درسول الله صلی الله علیه وسلم له لورې ورته دسیف الله لقب ورکړل شوی و.

خالد بن ولیدرضی الله چې وفات کېدلو نونېږدې ناستوخلکوته یې وویل :څه ددښمن په مقابل کې په ګڼو جنګونوکې شریک شوی یم ډېر ځل دداسې خطرناکو حالتونو سره مخامخ شوم چې ترې نجات مشکل ښکارېدلو خو دشهادت ارزومې پوره نه شوه ؛ په بدن مې داسې ځای نشته چې پرې دتورې ، غشي یانېزې خاپ نه وي خو ارمان ! مرګ په بستر راګېرکړم دجنګ ډګر کې مې شهادت په نصیب نه شو.

علماءفرمایې : داچې درسول الله صلی الله علیه وسلم له لورې ورته دسیف الله لقب ورکړل شوی و او ددښمن په لاس ددې تورې ماتېدل الله تعالی نه غوښتل نو هغه په خپلې بسترې وفات شو او دوفات پرمهال یې د قیامت ترورځې راتلونکو د امت بزدلانو ځوانانو ته دا پېغام پرېښود چې مرګ په خپلې نېټې راځي؛دجنګ میدان کې که خامخا مرګ وای څه به اوس په خپلې بسترې نه وفات کېدای.

دکمونستانو دکودتا نه پس چې علماء کرامو دجهاد فتوی ورکړه او لروبر افغانستان کې جهاد شروع شو حقاني صیب هم په هماغو اوائلو کې په مدرسه کې ددرس تدریس دخدمت نه دجهاد عملي ډګر ته راووت دکمونستانو او بیا د شوروي اتحاد دیرغل په مقابل کې په داسې اخلاص،مېړانې او کامیابۍ سره وجنګېد ، او دلوي شوروي اتحاد په مقابل کې دافغانانو په لوي جهاد کې دومره لوي قوماندان وګرځېد چې نړیوال شهرت یې ترلاسه کړ، نړیوال شخص وګرځېد او ټوله نړۍ یې دنوم او کارنامو سره اشنا شوه.

دامریکا په مشرۍ کې دجوړ شوي ستر غربي اتحاد په مقابل کې یې چې بیا له هماغه اولې ورځې نه دملا محمد عمر مجاهد رحمه الله تعالی په مشرۍ کې جهاد پیل کړ نودا جهاد یې هم د دومره اخلاص،ښه تدبیر ،کامیابو تاکتیکونو او دډېروزیاتو بریاونه ډک و چې یوځل بیا حقانی صیب نړیوال شهرت وګاټه؛ دټولې نړۍ په ژمنو مسلمانانو کې یې لوي محبوبیت په نصیب شو اوټول نړیوال صلیبي ځواک یې ولړزاوه .

هغه داسلامي امارت ترقیادت لاندې په روان جهاد کې د یو مهم جز په صفت ددښمن په مقابل کې جنګېدلو خو بریاوې یې دومره زیاتې او دلوي غاصب دښمن لپاره دومره ورخطا کونکې او ملا ماتونکې دي چې دښمن دحقاني شبکې په نوم دا اسلامي امارت نه جلا او مستقل قوت ګڼلو او همدا دحقاني شبکې نوم ورته دخوف او وېرې مستقله استعاره وګرځېده.

نو حقاني صیب ددې دواړو غاصبو زبرځواکونو پرضد مخامخ وجنګېد او ۴ لسیزې یې په جهاد کې دشهادت په ارزو او امېد تېرې شوې خو دا چې دوخت سیف من سیوف الله و نو سره دډېرو زیاتو کوښښونو یې دښمن نه په ژوندي نیولو او نه هم په شهیدولو وتوانېد اوده هم لکه دحضرت خالد بن ولید دشهادت په ارمان په خپله بستره دحق داعی ته لبیک وویلو .

په خپلو بسترو وفات کېدونکو دشهادت ریښتونو غوښتونکو ته رسول الله صلی الله علیه وسلم من جانب الله دشهادت د مرتبې ورکول کېدو زیری ورکړیدی؛ موږ دالله تعالی دلوی درنه حقاني صیب ته هم ددې مرتبې تمه لرو ؛ الله تعالی دې یې ورکړي .

داسې نده چې ګینې په ټول افغانستان کې حقاني صیب یواځنی ښه مسلمان، ښه مجاهد، ښه قوماندان او ښه جهادي قائد و.

رښتیا دا ده چې دسور ښکېلاک او غربي اشغال پرضد دواړو جهادونو کې ډېر دیندار؛ باتدبیره؛ دښو استعدادونو نه برخمن،زړور او تکړه مجاهدین او جهادي قائدین راښکاره شول خو کوم ګڼ کمالات چې یواځې په حقاني صیب کې الله تعالی ایښي وو هغه ټول به شاید په بل کوم قوماندان کې نه وو.

په افغانستان کې دجهاد دپیل ورځې دهغه دځوانۍ ورځې وې خو دځوانۍ په هماغو ورځو کې دا دخپل دین،ملت او خاورې نه ددفاع لپاره دیو داسې ژمن مشر په څېر راوړاندې شو چې هغه ددین،ملت او خاورې درې واړو سره بې حده زیاته مینه لرله ؛ په یوې خورا لویې مدرسې کې دتدریس خدمت باندې یې دخاورې او دین دفاعي خدمت ته ترجیح ورکړه اودهمدې دفاع په لارکې دسرجارولودلوړعزم سره دسرولښکرویه مقابل کې دجهاد ډګر ته را ووت .

څو کلونه وړاندې ما او همدرد صیب دوخت دپیاوړي ادیب،شاعر لیکوال او ددارالعلوم حقانیه ممتاز مدرس عبدالله فاني صیب دلیدو په موخه دارالعلوم حقانیه ته ورغلي وو؛ دفاني صیب پلار مولانا عبدالحلیم زروبوي دخپل وخت خورا ډېر ستر عالم و؛ دخپل وخت سترو عالمانو به دعلومو او فنونو غر ګڼلو؛ دا یواځنی هغه شخص و چې په دیوبند ثاني دارالعلوم حقانیه اکوړه خټک کې به په صدر مدرس یادېدلو؛ درسول الله صلی الله علیه وسلم داحادیثو مشهور کتاب مسلم شریف یې دومره ښه درساوه چې په ټول پاکستان کې یې نوم ویستلی و نو څکه ورنه دخپل وخت داسلامي نړۍ یو ستر عالم اومدبر علامه یوسف بنوري رحمه الله سترې جامعې بنوري ټاون ته د راتللو او پکې دمسلم شریف د تدریس دعوت ورکړی و او ورته یې د دومره لوړ معاش وړاندیز کړی و چې په مدرسو کې د داسې لوړ معاش تصور هم نه شو کېدای خو هغه دورتلو نه معذرت کړی و او تر څنګ یې ورته په خط کې دا هم لیکلي و چې څه دشرعي علومو یو ادنی خادم یم؛ خپل عمر مې همدې ته ښلی؛ پدې تأسف کوم چې تاسې دلوړ معاش خبره کړی او پر ما مو دمادیاتو د خوښونکي سړي ګومان کړیدی.

فاني صیب هم د دارالعلوم حقانیه له مشهورو استاذانو څخه و؛ الله تعالی ډېر لوړ استعداد ورکړی و؛ د پښتو ژبې ډېر ښه شاعر و او تر څنګ یې دعربی، فارسی او اردو ادب سره هم ډېر ه نېږدې علاقه او مهارت درلودلو؛ فاني صیب سره دهمدرد صیب ډېره نېږدې ملګرتیا وه نو مجلس ډېر اوږد؛ ښه علمي او ادبي خو دتکلف نه خالي و؛ دهغه علمي او ادبي مجلس چې ډېر خوندور اوګټور و خوند یې لا پسې پدې زیات شو چې پکې دحقاني صیب ذکر هم راغلو؛فاني صیب به دچا ډېره ستاینه نه کوله خو د حقاني صیب یې ډېره ستاینه وکړه،ویې ویل هغه زما په اصول الشاشی کې استاذ و ؛ په طالبی کې یې دتکړه توب ډېر شهرت و چې دهمدې ډېر ښه استعدادله امله په خپل استاذ حضرت مولانا عبدالحق صیب ډېر ګران واو دفراغت نه پس یې په خپلې جامعې کې استاذ کړی و.

جامعه دارالعلوم حقانیه اکوړه خټک چې دهند دتقسیم نه پس ددارالعلوم دیوبند نعم البدل ګڼل کېدله په لږ وخت کې یې په علمي ډګر کې دومره زیات پرمختګ وکړ چې علماء کراموبه دیوبند ثاني بللو. حقاني صیب دهمدغې دیوبند ثاني نه فارغ او همدلته یې دخپل استاذ لوی محدث حضرت مولانا عبدالحق صیب رحمه الله تعالی په حکم اوخواهش تدریس شروع کړ چې دا دده لپاره ډېرلوی اعزاز و ، اود لوړ علمي مقام نښه وه.

دپوهنتون یو اول نمره فارغ چې له فراغت نه پس په پوهنتون کې اسستانت استاذ مقرر شي پرې له حده زیات خوښ وي نو حقاني صیب چې په اکوړي کې یو مسافر عالم و په حقاني کې ورته استاذي په نصیب کېدل دده دلوړ علمي استعداد لوی دلیل و او دښه نصیب لویه نښه وه .

فاني صیب ویل حقاني صیب غالباً ایله یوکال په حقانیه کې تدریس کړی و چې په افغانستان کې دثور انقلاب نه پس جهاد شروع او حقاني صیب ترې خبر شو نو هغه دخپل استاذ حضرت مولانا عبدالحق رحمه الله تعالی حضور ته حاضر شو او ورته یې وویل چې زما وطن کې جهاد پیل شویدی څه نور خپل تدریسي خدمت جاري نه شم ساتلای ماته دتلو اجازه راکړه؛مولانا عبدالحق صیب رحمه الله تعالی ورته اجازه ورکړه ؛ دتدریس دنسبتاً آسان خدمت نه دجهاد دمشقتونونه ډک میدان ته ولاړ او چې یوځل یې دلویوقربانیوغوښتونکی دا

ډګرانتخاب کړ نو بیا راستون نه شو او ترمرګه یې دامقدسه فریضه جاري وساتله چې دا دده داولو العزمی؛خپل دین ته دوفاداری او خپلې خاورې او ملت سره دمینې ډېره لویه نښه وه.

حقاني صیب دجهاد لپاره تدریس قربان کړ خو دعلم سره یې خپل تړاو پرې نکړ بلکې دجهاد سره یو ځای یې دعلومو او فنونو مطالعه هم روانه وساتله چې په برکت یې دده جهادي ژوند هم دشریعت داصولو سره برابر و.

ما دتصوف په اړه دهند دعالمانو کتابونه لېدلي او ددوئ اصلاحي وعظونه مې هم اورېدلي و خو په خپل هېواد کې مې تصوف یواځې د ذکرونو په صورت کې کتلی و؛ د تصوف په موضوع لیکل شوی کوم ځانګړی ښه کتاب مې هم نه ولیدلی ؛ کتاب نیم مې له نظره تېر شوی و خو متأسفانه چې پکې دتصوف نه زیات تشدد، افراط او پر نورو دکمراهی فتوې وې، لکه په علم کلام کې لیکل شوي دمتأخرینو کتابونه چې دعلم کلام نه پکې زیات منطق او حکمت وي.

نوماګومان کاوه چې په افغانستان کې به دتصوف په اړه له څو مشهورو صوفیاء کرامو پرته عام علماء ډېره مطالعه نه لري او عام خلک خو به ایله همدومره پوهېږي چې دا یوداسې ښه شی دی چې دالله تعالی دزیات ذکر باعث کېږي نور به یې ډېر څوک علمي مطالعې ته پاملرنه نه لري خو چې مې دمفتي حبیب الله صیب په قاسمیه مدرسه کې دتصوف په اړه دصدیقي صیب په نوم د افغانستان دیوعالم جوره عالمانه وینا واورېدله نو پوه شوم چې رایه مې غلطه وه او د افغانستان علماءو کې هم دتصوف مطالعه شته ؛په اصل روح یې پوه دي اواهل تصوف عام خلک دتصوف دحقیقت نه خبروي .

همدا راز به ما ویل چې دروسانوپرضد په روان جهاد کې په قوماندانانو کې چې کوم علماء یادېږي ددوئ نه به هرڅه هېر وي او داسې څوک به په دوئ کې نه وي چې ښه علمي قوت ولري خو یو ځل چې حقاني صیب دپېښور په امدادالعلوم مدرسه کې کومه عالمانه وینا وکړه نو پوه شوم چې په علماءوقوماندانانو کې هم دلوړ علمي استعداد هغه څښتنان شته چې دجهاد په سنګرونو کې یې هم دعلمي مطالعې روانې ساتلو له لارې خپله ستره ارزښتناکه علمي پانګه خوندي ساتلې ده.

دې مدرسه کې دبخاري شریف ختم و او د وخت دخورا ستر عالم شیخ حسن جان شهید رحمه الله تعالی په شمول پکې زیات شیوخ او ګڼ شمېر علماء اوطالبان حاضر وو؛حقاني صیب د جهاد په کیسو، دمجاهدینو په جهادي بریاوو؛ ددښمن د وحشت په بیانولو هم ځان خلاصولای شو خو داسې یې ونکړل بلکې دعلم په فضیلت،مقام،اړتیا،غوښتنو؛ په ټولنه کې دعلماءو په کردار او پرعلم دعمل دضرورت په باره کې یې داسې اوږد جامع بیان وکړ چې حاضر ټول شیوخ یې هک حیران کړل.

هو! که څه هم هغه دمدرسې دتدریس نه دجهاد ډګر ته تللی و خو ددیني علومو مطالعه یې نه وه پرېښې؛په غرونو کې به یې هم دمطالعې لپاره دځان سره دیني کتابونه ګرځول او په زړه کې یې دعلم دومره لوي مقام و چې دجهادي خدمت ترڅنګ یې په لویه سویه دعلم خدمت هم روان ساتلی و او ددې لپاره یې په میرانشاه کې دمنبع العلوم په نوم یوه لویه جامعه جوړه کړې وه چې دډاکټر شیرعلي شاه او دشیخ عبدالحق کوهستاني رحمهما الله تعالی په څېر دوخت ډېرو لویو علماءو به پکې تدریسي خدمت کاوه او زیاترو وختونو کې به پکې دطالبانو شمېر له زرو اوړېدلو.

حقاني صیب داطلاعاتو او فرهنګ په ارزښت او مقام هم ښه پوهېدلو او دخپل مشر مولوي محمدیونس خالص رحمه الله تعالی په څېر دی هم ښه فرهنګپالی قائد و نو څکه یې خپل مستقل اخبار او مجله چاپ کوله او په هماغه تېره زمانه کې یې دنړۍ دمسلمانانو دخبرولو لپاره د جهادي عملیاتو او سحنو فلمونه جوړول او نړۍ ته به یې لېږل.

سره له دې چې هغه دشوروي اتحاد پرضدجهادکې نړیوال شهرت ترلاسه کړی و؛قوماندانې یې دیو جهاد ي رهبر درهبرۍ نه کمه نه وه اوچې کله یې له مېړانې، اخلاص او خدا پرستۍ نه عرب مسلمانان خبر شول نو هم دده تر مشرۍ لاندې دعملي جهاد لپاره ډلې ډلې عربان رغلل او هم یې ورسره مخامخ مالي مرستې پیل کړې خو هغه پدې لویوالي هیڅکله هم دغرور ښکار نه شو او مولوي محمد یونس خالص صیب یې چې یو ځل خپل جهادي مشر ومانه نو ترپایه یې ورسره وفا وکړه او خپل استقلال یې ترې اعلان نکړ چې دایې هم د اصیلتوب او وفادارۍ ډېر لوی دلیل و .

بیا دطالبانو داسلامي تحریک درامنځته کېدو او بریالیتوب پرمهال هم حقاني صیب خپل لویوالي دغرور ښکار نکړ بلکې خپل ټول لویوالی،مقام او مرتبه یې دحق او صداقت نه قربان کړل او چې یوځل یې دملا محمد عمر مجاهد رحمه الله تعالی سره بیعت وکړ نو بیا پرې تر آخره دغر غوندې کلک پاتې شو؛دشریعت دغوښتنې سره سم یې دهغه کامل اطاعت وکړ او کټ مټ یې دهغه مسیر تعقیب کړ.

دبیعت ساتل څه اسان کار نه و؛ دبیعت ساتلو سره خورا ډېر ستر مشقتونه اوخطرونه ملګري وو؛ په ډېرو عادي وسلو او وسایلو دامریکا په مشرۍ کې دنړۍ دلوي زبرځواک په مقابل کې دجنګ ډګر ته راوتل و؛پدې ډګر کې هره لحظه ددښمن په لاس دوژل کېدو یا ژوندي نیول کېدو وېره وه؛ددښمن په مقابل کې دجنګېدلو او ځان دعام محضر نه دلرې او پټ ساتلو اړتیا وه ؛ ددښمنانو دشرونو نه دځان ترځنګ دکورنۍ دساتنې فکر و؛ناموافق چاپېریال و او نېږدې په ټولې نړۍ کې دنظامونولـه لـورې دټولـو مجاهـدینو سـره ددښـمنۍ فضاوه .

خو دبیعت ماتولو(الله تعالی دې تـرې هرمجاهدوسـاتي) او ددښـمن پـه مقابل کې دجهاد پرېښودلو په صورت کې بیا دعیش او عشرت او ددنیـا دټولـو رنګینیـوو نـه ډک ښـه ژونـد و او دغټـو چوکیـو وړاندیزونه وو.

دحقاني صیب اولوالعزمۍ ته سلام چې دې یـو شـي هـم دخپل موقف او مسیر نه وا نه اړولـو او داسـتقامت داسې مثال یې قائم کړ چې تاریخونه به یې یاد ساتي.

لکه موچې وړاندې عرض وکړ نړۍ به هغه داسې وړانـدې کولو لکه چې د ټول اسلامي امارت دبرابر غورځنګ او نظامي طاقت مشر وي او دا غورځنګ یې دحقاني شبکې په نوم یادولو خو هغه پخپله ځان دامیرالمؤمنین ملامحمـد عمرمجاهـد سـره دبیعت لـه املـه دهغـه او روان جهـاد یـو عـادي مجاهـد بللـو او همدا یې دځان لپاره دآخرت لویه توښـه او دنجـات ذریعـه ګڼلـه نو ځکه یې دامیرالمؤمنین ملا محمـد عمـر مجاهـد رحمـه الله تعـالی دوفـات نـه پـس ډېـر ژر دشـهیدامیرالمؤمنین مـلا اختـر محمد منصور رحمـه الله سـره او دهغـه دشـهادت نـه پـس بـلا توقفه دشیخ الحدیث مولـوي هبت الله آخنـدزاده سـره بیعـت وکړ.

حقیقت دا دی چې واحـد قیـادت ،واحـده قومانـده او پـه کشـرانو کـې دشـرعي بیعـت لـه مخـې د خپلـو مشـرانو اتبـاع داسلامي امارت اصل روحاني طاقت اودبریالیتوب راز دی چې داسلامي امارت دښمنان ترې بې برخې دي.

دشوروي اتحاد پر ضد په جهـاد کـې شـریک شـوي ټول هغه مجاهدین چې له انحراف نه بچ شـول ډېـر دقـدر وړ دي او یقیناً چې ملت هم ورته ډېر دقدر په نظر ګوري خـو متأسـفانه چې ګڼ داسې واړه او غټ قوماندانان شته او هېوادوالوته معلوم دي چـې پـه خپلـو ولایتونـو ، پلازمېنـې کابـل اوحتـی پـه بهرنوهېوادونو کې ډېر لوی او د لوړ قیمت کورونه لري.

حقـاني صـیب سـره لـه دې چـې ډېـر لـوی قومانـدان و اومخامخ ورسره عربو مسلمانانو دجهـاد لپـاره مرسـتې هم کولې خـو چې دجهادلپاره دورکـړل شوو مالونوسره یې احتیاط کولواو خپل شخصي مال یې نه ګڼلونو نـه یـې دخوسـت ښـارکې کـور ولرلواونه هم په کابل کې چې دایې په تېر جهـادکې د مادیـاتو نه داسـتغنا او پـه مـالي چـارو کـې داختیـاط ډېـر لـوی دلیـل اوزمـوږ لپـاره مشعلِ راه دی .

حقـاني صـیب نـړۍ لیـدلې وه او دنـړۍ دلویـو عصـري پوهنتونونـو نـه هـم خبـرو؛ کـه غوښـتلای دنـړۍ دې مشـهورو پوهنتونونو ته یې خپل ټول زامن لېږلای شول خو دهغه کمال دا و چې دنړۍ رڼا او پړقا چې ټولـه یـې لیـدلې وه پـرې یـې داسې اغېزې نه وې کړې چې دملاتوب نه یې بې زاره کړی یا یې پرې پښېمانه کړی وای بلکې کوم ملاتوب چې په برکـت یـې هغـه تـه ددین، خاورې او ملت دا دومره لوي خـدمت نصـیب شـو پـرې خـوښ و نـو ځکـه یـې خپـل زامـن دنـړۍ دپوهنتونونـو پرځـای دقرآتکـریم دحفـظ او دینـي علومـو د زدکـړې پـه موخـه خـړو مدرسو ته ولېږل او د دین خدمت ته وښښل.

بیا له دې هم انکـار نـه شـي کېدای چې زمـوږ مشـهور او لوی علماء چې په خپلو زامنو دیني زدکړې کوي نو لویه هیله یې دا وي چې تکړه عالم او مشهور مدرس جوړ شي تـر څـو دخپـل پلار ځای ونیسي او دنېک نامۍ سبب یـې شـي؛ طبعي ده چې دحقاني صیب به هم همدا طبعي هیله وه خو په الو العزمۍ یـې صد آفـرین چې هغـه لـه خپلـو طبعي هیلـو تېـر شـو دشـریعت غوښتنې ته یې وکتل او چې امریکـا او اتحادیـانو یـې پـر هېـواد یرغل وکـړ نـو داسـې یـې ونکـړل چې نـورو تـه دجهـاد دعـوت ورکړي او خپل بچیان چرته په خوندي ځای کې د جهاد له لیکو لرې وساتي بلکې دهغه چې د دې پاک جهاد پـه فرضـیت کامـل ایمان و نو دې ایمان چې ترې څه غوښتل دا غوښـتنه یـې پـوره کړه او یو یـا دوه نـه بلکې ټول زامـن یـې داسـلامي امـارت تـر قیادت لاندې دجهاد پاک صف ته ولېږل.

رښتيا ده چې داباءو اثار په ابناءو کې ښکاره کېږي نو دحقاني صيب جرأت،شجاعت، عالي اهدافو ته ژمنتيا او پدې لار کې دقربانۍ احساس پدوئ کې راښکاره او ځلورو زامنو يې يانې عمرحقاني ، محمدحقاني ، بدرالدين حقاني اونصيرالدين حقاني پدې لار کې خپل سرونه قربان کړل، انس حقاني زندان ته ولاړ .

او پدې ۱۹ کلن عملي جهاد کې دسراج الدين حقاني (خليفه صيب) اتلولي، حيرانونکي تدبيرونه او دښمن لره عاجزه کونکي تاکتيکونه دومره مخ پر وړاندې ولاړل چې يې په نوم اورېدلو د اشغالګرو مانۍ لړزېږي.

د امير المؤمنين نايب کېدل ډېر لوي خدمت دی چې خليفه صيب ته الله تعالی په ځوانه ځوانۍ کې نصيب کړی .

دې ته وايې ددين ، ملت اوخاورې سره ريښتينې مينه اوريښتينې قربانۍ .

دا شهادتونه که له يوې خوا دحقاني صيب کورنۍ او پخپله دحقاني صيب لپاره د آخرت ډېره لويه توښه ده نو زموږ دټول مسلمان ملت لپاره ډېر ستر افتخار هم دی.

زموږ دښمن که زموږ په مقابل کې خپل جنګ حق ګڼي نوداسې څوک پکې شته چې خپل يوځوی زموږ مقابلې ته راوړاندې اودخپلې مبارزې نه يې قربان کړي ؟

نه ! هيڅکله هم نه ځکه چې زموږ دداخلي اوخارجي دښمن هرڅه دماديا‌تو لپاره دي اودماديا‌تو عاشقان دقربانۍ له احساسه محروم وي نوځکه کاميابېدای هم نه شي .

برعکس دحقاني صيب برابر يا ترې کم او زيات ډېر مشهور قوماندانان تېر شويدي خو چې دشريعت حکمونو او جهادي اهدافو ته يې ژمنتيا ترآخره پاتې نه شوه؛له مادي ګټو او په غلامې ادارې کې يې له چوکيو اخستلو خپلې قربانۍ جار کړې او خپل بچيان يې له سنګر او مدرسې لرې وساتل نو نن دهغوئ همدا بچيان د هغوئ لپاره دلوي شرم سبب شويدي.

دحقاني صيب تېر جهاد چې له اخلاص نه ډک و او دچوکيو او منصبونو شوق ورسره نه و نو الله تعالی پرې فضل وکړ او دخپلمنځي جنګونو نه يې ځان لرې وساتلو او دځان لرې ساتلو په موخه يې دځان نه دډېرو کمزورو خلکو سره هم ډېره ګوزاره وکړه.

دمحترمو لوستوالو په علم کې به وي چې په مخکې جهاد کې خوست هغه وخت فتحه شوی و چې لا کابل کې د ډاکټر نجيب اداره فعاله وه؛هرڅوک پدې پوهېږي چې دخوست فاتح حقاني صيب و خو دفتحې په شپه چې ډګر ته له نوروسيموګڼ شمېرد حزب اسلامي مجاهدين راغلل نو حقاني صيب يې هيڅ ممانعت ونکړ؛ له ځان سره يې په فتح کې شريک کړل اوددې لپاره چې اختلاف رامنځته نه شي اودکوم مسلمان بې ځايه وينه توی نه شي نودحزب اسلامي په غوښتنه يې ولايت هم هغوئ ته ورکړ چې دا يې داعلی ظرفۍ ډېره لويه نښه وه .

په عربي نړۍ کې تر ټولوزيات شهرت اومقبوليت حقاني صيب درلودلو اودجهادپه سنګرکې هم ورسره ښه ډېر عرب مجاهدين وو چې ښه ډېر قدربه يې کېدلو خو دحقاني صيب په تصلب صد آفرين چې هيڅ ددوئ تراغېزې لاندې رانغلو؛ په فکري ، عقيدوي اوعملي لحاظ دتشددښکارنه شو اونه هم دشريعت داصل مزاج نه واوښت .

په زړه پورې داده چې دحقاني صيب دالوړجهادي اوعلمي مقام الله تعالی ټولو خلکو ته ښکاره کړ ؛له چا پټ پاتې نه شو اودنړۍ په داسې ځايونوکې به يې هم ډېرزيات معتقدين ووچې هلته به يې ډېرګومان نه کېدلو.

دمجاهدينو په لاس دافغانستان دفتحه کېدونه پس هغه يوځل زما مادر علمي جامعه دارلعلوم کراچی ته راغلی و ؛ ددارلعلوم ټولومشرانو استاذانو چې په کوم احساس اولويه ولوله دهغه استقبال وکړ او ورسره يې دعقيدت اومحبت اظهار وکړ د زياترو افغانانو طالبانوله سترګوپرې دخوښۍ اوښکې توی شوې .

په سبا بيازموږ يو استاذ(غالباً مولانا افتخار احمد اعظمي) وفرمايل چې دې جامعې ته صدرضياءالحق مرحوم هم راغلی و خوددې په نيمه استقبال يې هم نه و شوی ؛ هغه وويل :زموږمېرمنې هم ددې عظيم مجاهد له ورايه دليدلو ارمانجنې وې اوهغه چې په جامعه کې دننه داستاذانودکورونو له مخې تېرېدلونو زموږ مېرمنو ورته ددروازو له وتونوراکتل.

حقاني صيب ته چې الله تعالی کوم مقام ورکړی زما په څېر دکمزوري سړي کمزوری قلم يې دحق دعشرعشير له دا کولو هم عاجز دی ؛ داڅومات ګوډ ټکې مې پدې هيله وليکل چې ګوندې څه هم دده سره دمينه کونکو په سترې قافلې کې ورګډ اودده په برکت زما دا څو مات ګوډ ليکلي ټکي دچا دتوجو وړ وګرځي.

الله تعالی دې يې دانبياءو ، صديقينو اوشهداءو سره حشر وکړي ؛په فردوس اعلی کې دې يې مقام په نصيب شي ؛ جهادي ارمانونه يې دې رب العالمين پوره کړي اوخيراوبرکت دې يې الله تعالی په کورنۍ او موږ ټولو کې باقي پاتې کړي. آمين .

☆☆☆

مادرته ویل ندې منله ...

خلیل ـ عزیز

افغان ولس او بیا په خاص ډول مجاهدو فرهنګپالو اوقلموالو په مسلسل ډول دکابل شرونګا بابا او درژیم دارودستی ته یی وئیل چې هسې سرې کرښې مه کاږی داسې حالات او شرایط راروان دي چې هره کرښه به مو زیږیږي شرمنده کیږی به او هغه سه به منی چې سه اسلامي امارت درته وایی!!

خو هغه د پښتو دمصری په مصداق (مادرته ویل ندی منله ـ ازار ګټلي اوس وهه د چول مزلونه)

د کابل رژیم له ډول ډول تخلفونو او بهانو سره سره، د اسلامي امارت د پنځو زرو بندیانو د خلاصون پروسه نهایي کېدو ته نږدې شوې ده. د حوت په ۱۰مه د اسلامي امارت او د امریکا د متحده ایالتونو ترمنځ د اشغال د خاتمې د تړون تر لاسلیک وروسته تمه وه چې د باور جوړونې دا پروسه په لسو ورځو کې بشپړه شوې وای، خو د کابل رژیم ناغیږي او ډول ډول بهانو دا بهیر نږدې شپږو میاشتو ته وغځاوه.

کابل ادارې د اسلامي امارت او امریکا له هوکړې د نارضایتي خوښولو لپاره په لومړي سر کې د پنځو زرو بندیانو له خوشي کولو انکار وکړ، خو وروسته یې له ځانه تقسیم اوقات ورته جوړ کړ. د خپلو متحدینو او اسلامي امارت لخوا تر رد کېدو وروسته یې نن یوه او سبا بله بهانه کوله - خو د خپلو اصلي ملاتړو د فشار مقابله یې ونه شوه کړای او باالآخره یې، د نورو سرو کرښو په څېر، دا کرښه هم ماته شوه.

د بندیانو د خلاصون په پروسه کې په خنډ او ځنډ راوستلو سره کابل رژیم په نړیواله، سیمه ییزه او ولسي ـ سطحه خپل څه اندازه پاتې حیثیت هم له لاسه ورکړ. بدلېدونکو بهانو یې ټولو ته اصلي څېره روښانه کړه چې د بندیانو د نه خلاصولو لپاره کوم حقوقي او معتبر دلایل نه لري او یوازې د سولې د پروسې د ځنډولو په خاطر دا بشري موضوع جنجالي کوي. د بندیانو د نه خلاصون او سولې موضوع کابل اداره له خپل اصلي ملاتړي امریکا سره هم لاس وګریوان کړه - تر دې چې خبره ګواښونو ته سره ورسېده.

د سولې په لار کې په یوه او بله بهانه خنډونه اچول به، که د هر چا لخوا وي، یوازې د دافغانستان د ناورین په اوږدېدو منتج شي - هغه څه چې د هیچا په ګټه نه دي . د مقابل لوري لخوا له تخلفونو او نیمګړتیاوو سره سره، اسلامي امارت بیا هم چمتو دی چې د بندیانو د خلاصون د بهیر تر بشپړېدو وروسته راتلونکي پړاو بین الافغاني مذاکراتو ته ننوځي او هلته له ټولو داخلي لورو سره د هېواد په راتلونکي بحث وکړي...

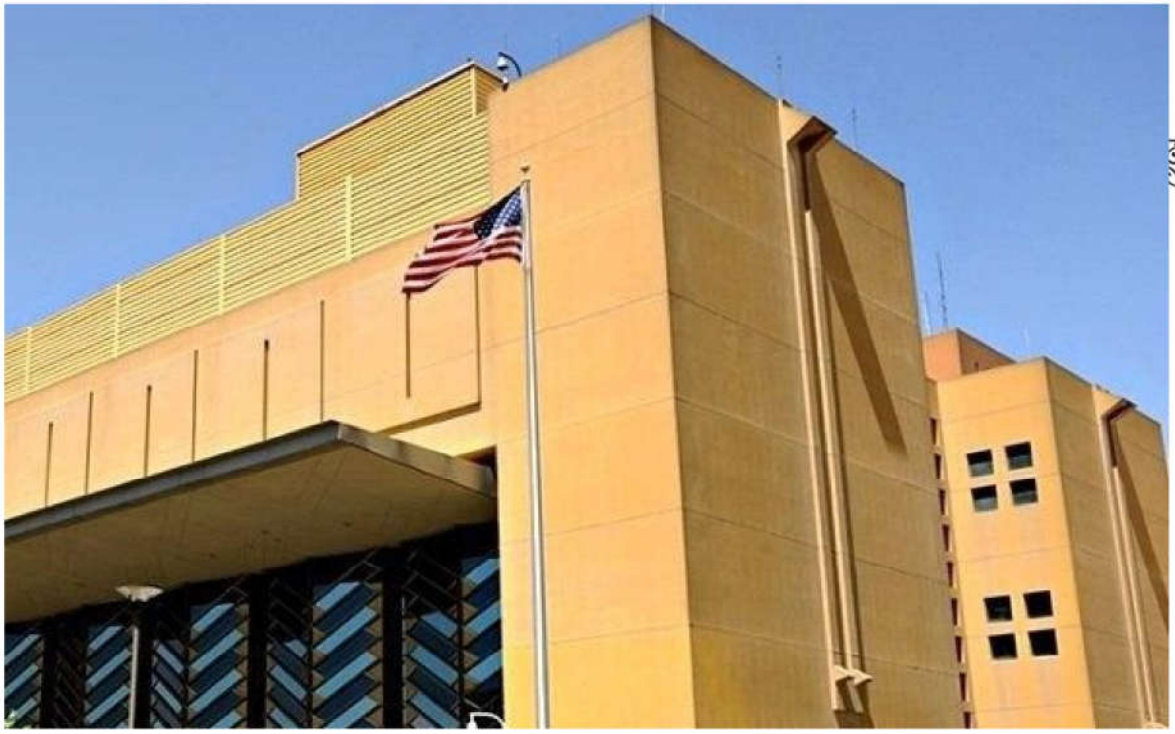

د اشرف غني اسره تر چا ده ؟

صارم

په افغانستان کې داشرف غني کړنو ته په کتو سړی حیران شي اویوڅه یې دغرب په تزویرونو او دسیسو هم سرخلاص شي،چې ګټه یې وي نو "غرونه به غوښې او سندونه به درته شوروا کړي" او چې نه وي بیا نه کوم نزاکت پېژني اونه سابقه یاري ورته کومه معنی لري . مخکې له دې چې اشرف غني ترارګه ورسیږي، دهغه شخصیت ته په خورا پریمانه تبلیغات کېدل اوداسې ښودل کېده چې که په علم، پوهه، مدیریت، او اقتصاد کې وي، نو په نړۍ کې همدا شخصیت دی اوبس، خوکله چې دعمل میدان ته راغی اودغه لباسي لباسونه یې له تنه ووتل نوپه اصلي بڼه بربنډ خلکو ته ښکاره شو چې حتی دپښتو لیک لوست دلوستلو هم نه دی.

هغه چې دکرزي په دوره کې کومې دندې ترسره کولې، له ورایه معلومېدله چې امریکایانو دغه سړی دخپلو اهدافو ترسره کولو ته دکرزي په ځای دویمه شتپنۍ ساتلی او د ده له حرکاتو هم داسې برېښېدله چې دهغه دغې څوکۍ ته څوری غل دی .

دا خو دخدای کړه دي چې دامریکایانو ډېرې هیلې دلته خاورې شوې او داشرف غني سکه هم دلته ونه چلېده، کنه هغوی چې پرده کومه پانګونه کړې وه د دې نه وه چې په دومره اسانۍ دې لاس ترې واخلي، خو اوس چې دزمانې ګردش بل ډول چرخ وخوړ، نو هغوی ته پرده دغه پانګونه نوره په تاوان تمامه شوه ځکه یې په ډېره اسانۍ لاس ترې واخیست او دی هم ترې ناهیلی شو، نوموړی چې امریکایانو په کومو خوړو کېنولی، ده ته یې هم پرېښودل ګران دي اوچې ترڅو یې وس وي په اسانۍ به یې څوک ترې پورته نه کړي.

د دغې ککړې پاچاهۍ پرخوړو پرېوتی اشرف غني چې اوس ترډېره له امریکایانو او بهرنیو ملاتړو ناهیلی دی، نو ځان مجبور ګڼي چې دواک ساتنې لپاره ځانته یوه اسره پیداکړي، همدا لامل دی چې په هیواد کې دمسلکي، علمي، کدري، اکادیمکو، خواخوږو، وطن دوستو او دردمنو شخصیتونو په ځای یې ټوله تکیه په لنډغرو، لوچکو، لوپرو، قاتلینو، غلو او دهیواد په دښمنانو ده .

د دې لپاره چې دطالبانو په وړاندې کرکه، نفرت، اوتعصب راپورته کړي دامرالله صالح کورته ورځي اوهلته دخپلې چوکۍ حیثیت دخو تنو په پښوکې غورځوي،هلته هغوی ته په تمه او امید دنفرت پاروني ویناکوي، په داسې حال کې چې له دې دوه ورځې مخکې په پنجشیرکې دکرام الدین کریم دنیولو رسوا عملیات هم تېر شوي چې د ده د دولت په نامه بې روحه کالبوت ته یې هیڅ حیثیت نه وپرې ایښی، خو سره دهغې هم هلته ورځي اودسوال زارۍ لمن ورته نیسي .

همدا ډول کړنې د ده اصلیت روښانه کوي اوټول هغه اکثریت له پامه غورځوي چې تریوخه حده یې ده ته په امیدونو رایه ورکړې وه او یا یې په یوډول د ده ملاتړ کړی و، نن چې دی دولسي قهر څپو په مخ کړی داهرڅه ترې هېر دي، یواځې د یوڅو شپو دبقا لپاره تر ټولو په نامردو، اجرتي قاتلانو او سپي خویو خلکو پسې ګرځي چې دولس په نوم د راټولو کړو یوڅو ډالرو په بدل کې به یې ګوندي وساتلای شي، سره له دې چې ړومبۍ لطمه او ضربه به دهمدې خلکو له لوري خوري او دنجیب ګاو د تېښتې د داستان او بېرته راپاته کېدو تاریخ یې په لنډه ماضي کې په مخکې تېر شوی دی .

په هیواد کې روڼ اندو قلموالو او لوستوالو ته دا یوحقیقت روښانه کوو او په دې باید دوی خپه نه شي، بلکې د دغسې ډېرو بېلګو په لیدو یې باید راسره ومني، هغه داچې **په افغانستان کې ملایان، علماء، طالبان او دین دوسته خلک دبلې هرې طبقې په نسبت هیواد ته ډېر وفاداره، رښتیني او سربښندونکي ثابت شوي دي ، دانه یواځې د نن ورځې دعوه ده، بلکې دتاریخ په اوږدوکې په دې هیواد کې دغه خلک هیڅکله له پردیو په منفي تأثر دومره نه دي متأثره شوي چې له هیواد سره په دومره پیمانه خیانت ته زړه ښه کړي، برعکس یې دسربښندنې، فداکارۍ، ایثار او قربانۍ په میدان کې تربل هرچا ړومبی ور وړاندې شوي**

او د روانشناسۍ یوه موندنه مې هم مخ تېره شوې چې همدا خبره یې تائیدوله او ویلي یې و چې دهیواد مینه اوله هیواد سره وفاداري دنورو په نسبت په دینـدارو خلکو او ملایانو کې ډېره وي .

دا خبره مې د دې لپاره وکړه چې په لومړي سر کې داشرف غني او دده دامثالو فرشته صفته کرکټر څومره ځلول کېده او په څومره سپېڅلو نومونو اولفظونو رامخته شو ، خو اوس یې پاته تاریخ څه ډول شو او وروستۍ اسره یې تر چا ده ؟ !!

معامله امارات و اسرائیل بر لاشه فلسطین

حبیبی سمنگانی

فرار از دین و مذهب از لازمه های مدرنیسم (modernism) یا نوگرایی پنداشته می شود. آنانی‌که ناگهان فریفته پدیدهء مدرنیسم می‌شوند وابستگی با دین و مذهب را از نشانه‌های بنیادگرایی می‌دانند و می‌کوشند به عنوان لیبرال و سیکولار، چهره جدیدی از خود به نمایش بگذارند و پندار و باورهای خود را فراتر از دین و مذهب جلوه بدهند.

وحدت امت از درس‌های اساسی دین اسلام است و نصوص زیادی درین مورد وارد است. تاریخ اسلام نیز شاهد است که پیوستگی و همبستگی دینی مسلمانان، نقش های عمده‌ای در رویدادهای بزرگ تاریخی به‌خصوص فتوحات و جنگ‌های مسلمانان داشته است. بی قراری و بی‌تابی خلیفه عباسی معتصم بالله به صدای دردناک «وا معتصما» بیان‌گر این واقعیت تاریخی است. همچنان محمد بن قاسم ثقفی نیز به هدف رهایی چند تن بیوه زنان و کودکان مسلمان، منطقه سیند را فتح نمود.

اما اکنون اوضاع دگرگون شده است. حالا دولت‌مردان کشورهای اسلامی، که گرویده مدرنیسم شده‌اند، وحدت امت را بالاتر از قصه‌های پارینه ارزشی نمی دهند. اینکه بر مسلمانان فلسطین چه می‌گذرد، مسلمانان کشمیر چه حال و روز دارند، عراقی‌ها و شامی‌ها چه روزگار تلخی را سپری می‌کنند، یمنی‌ها و لیبی‌ها چه شب و روزهای فلاکت‌باری را پشت سر می‌گذارند و یا مسلمانان روهنگیایی با چه مظالم وحشتناکی از دست بودایان میانمار مواجه هستند، برای این دولت‌مردانِ مدرنِ مسلمان اهمیتی ندارد.

بلی، دردسر برای این دولت‌مردان نازدانه اینست که نمی‌توانند خود را از بار همسایگی و هم‌مرزی این مسلمانان خسته حال نجات دهند و همه این مسلمانان آزرده و افسرده را بسیار دور از مرزهای خود، در دشت و بیابانی بیاندازند، تا گوش‌های شان از شنیدن آه و فغان این نابسامان ها هم، به راحت شود و زندگی آرام تر داشته باشند.

سیاست کنونی دولت های عربی به‌خصوص خلیجی همینست که باورهای «امت» و «ملت» دیگر معنای ندارد و هر کشور باید در موقف‌گیری‌ها، تنها منافع خود را ملحوظ بدارد. ایشان از موضوع فلسطین چندین سال پیش دست‌بردار شده بودند، اما نمی‌دانستند چگونه ابراز بدارند. حالا با ایجاد روابط رسمی میان امارات متحده و اسرائیل و رسمیت دادن اسرائیل، خود را از این بار گران سبکدوش ساختند.

سیکولاران و لیبرالانی که از یکپارچگی و همبستگی امت اسلامی خوار می‌خوردند، از این تمایل تازه دولت مردان کشورهای مسلمان خیلی‌ها خورسند اند و گویا آیندهء سیکولاریسم و لیبرالیسم را در جامعه چند پارچه اسلامی، تابناک می‌بینند.

با رسمیت یافتن اسرائیل از سوی امارات متحده، اکنون سیکولاران سائر کشورهای اسلامی دولت و مردم خود را تشویق می‌کنند که ما نباید از استوارسازی روابط با جامعه پول‌دار و تجارت‌پیشه یهودی، که سبب خوشنودی بی حد امریکا هم می شود، عقب بمانیم و نباید تمام سود را شاهزادگان اماراتی از آنِ خود بسازند.

از میان کشورهای اسلامی؛ ترکیه در ۱۹۴۹، مصر- در ۱۹۷۹، کشورهای آسیای مرکزی در ۱۹۹۲ و اردن در ۱۹۹۴ اسرائیل را به رسمیت شناختند. قزاقستان از متحدان

استراتژیک اسرائیل به شمار می رود. اکنون امارات متحده آماده عادی سازی روابط همه جانبه خود با اسرائیل است. نیز از بحرین، عمان و سودان انتظار می رود که روابط دیپلماتیک خود را با اسرائیل آغاز کنند. دولت های بحرین و عمان از آغاز روابط میان امارات متحده و اسرائیل استقبال کرده اند.

دونالد ترامپ به تاریخ ۱۳ اگست ۲۰۲۰ با کمال خورسندی از توافق «تاریخی» میان امارات متحده و اسرائیل خبر داد. امارات متحده پس از مصر و اردن سومین کشور عربی است که با اسرائیل توافقنامه صلح را امضا می کند. بهانه‌ی امارات متحده اینست که در بدل عادی‌سازی روابط دو جانبه، اسرائیل را وادار ساخته است که برنامه ادغام بخش های بزرگی از کرانه غربی را، به تعلیق درآورد.

اما عجب اینست که هرگاه دونالد ترامپ در اواخر جنوری سال جاری میلادی، طرح خود را در قبال معضل فلسطین-اسرائیل به عنوان «معامله قرن» اعلام کرد، که کاملا به نفع اسرائیل و زیان فلسطین بود، همین امارات متحده، بحرین و عمان بودند که پیش از همه از آن استقبال کردند و با اعزام سفرای خود به مراسم رونمایی آن طرح فاشیستی، که ابتکار جرد کوشنر داماد یهودی دونالد ترامپ بود، از معامله‌گری خود بر سرنوشت مسلمانان فلسطین پرده برداشتند.

متاسفانه، ماجرای غم‌انگیز فروپاشی وحدت و اخوت اسلامی، به معضل فلسطین-اسرائیل خلاصه نمی‌شود. شاید به‌خوبی به یاد داشته باشیم هرگاه مسلمانان روهنگیایی از میانمار آواره و مهاجر شدند و به کشور همسایه اسلامی بنگلادیش پناه بردند، برخورد دولت بنگلادیش با آن‌ها اهانت‌بار بود، و به گفته خانم شیخ حسینه، نخست وزیر آن کشور : حضور تعداد زیادی از پناه‌جویان روهینگیا به یک مشکل بزرگ برای بنگلادیش تبدیل شده است.

همچنان درین ایامی‌که مسلمانان هند به خصوص کشمیر در اوج محکومیت قرار دارند و مسجد تاریخی بابری به معبد هندوها تبدیل می‌شود، روابط کشورهای مسلمان عربی با هند خوب‌تر و گسترده‌تر می شود.

عربستان سعودی بالاترین مدال کشور خود «مدال شاه عبدالعزیز» را به نارندرا مودی، نخست وزیر هندوگرای هند می‌دهد و همچنان امارات متحده با دادن «مدال افتخار» و بحرین با دادن عالی‌ترین نشان کشور خود می‌کوشند از عربستان سعودی پس نمانند.

پراوین سوانی، تحلیل‌گر مشهور هندی، روابط هند و عربستان سعودی را چنین خلاصه می‌کند : هند از خریداران مهم نفت است، عربستان سعودی سرمایه گذاری بزرگی در هند کرده و همچنان می‌خواهد روابط هند و ایران را ضعیف بسازد.

اگرچه در باره مسلمانان کشمیر، چندان امیدی از جهان امروزی اسلام برده نمی‌شد، اما معامله زهرناک بر سر فلسطین پیام واضحی با خود دارد، که کشمیر هرگز در اولویت‌های سازمان و دولت‌های اسلامی قرار ندارد. زیرا هرگاه فلسطین و فلسطینیان را می توان به معامله گرفت، پس کشمیر و کشمیری ها چه ارزشی دارند.

از همینست که امروز زبان سیکولاران و لیبرالان در کشورهای غیر عربی اسلامی درازتر شده است، که هرگاه عرب‌ها از فلسطین دست‌بردار شده اند و دست دوستی به اسرائیل داده اند، پس ما چرا از اسرائیل فاصله بگیریم، در حالی‌که نزاع ما با اسرائیل بر سر فلسطین و عرب‌ها بود. حالا سیکولاران پاکستان استدلال می‌کنند که چیزی به نام «وحدت امت» دیگر وجودی ندارد و چنانکه عرب‌ها پروای کشمیر را ندارند، ما هم باید به واقعیت‌های زمینی تن بدهیم و با بازنگری بر پالیسی خارجی خود، از حمایت فلسطین و فلسطینیان دست بگیریم.

بعضی کشورهای که هنوز دم از وحدت امت اسلامی می‌زنند، توانایی دگرگون سازی اوضاع را ندارند. زیرا اغلب جهان اسلام یا به بلاک امریکایی وابسته اند، یا به چینایی و یا هم روسی. سازمان همکاری اسلامی نیز نه تنها اینکه افادیت خود را ثابت نتوانسته است، بلکه ازان برای خاک انداختن بر آرمان‌های مسلمانان کار گرفته می‌شود. عجب‌تر اینکه کسی اجازه هم ندارد، در فکر پیدا کردن بدیل آن باشد.

یهودان فلسطین ته څنګه او له کومه راوړل شول؟

رحیمي

دتېلو ستن مخ په ښکته تله،دغه مهال دمصر له بره و، که تیل یې نه اچول نوالوتکه غورځېده!

پیلوټ په یوپټ هدف و، هغه سره په الوتکه کې شاوخوا یونیم سل یهودان سپاره ول، کوم چې یې له یمن څخه پورته کړي وو او اسراییل ته رسول،دغه مهال دمسلمانانو اویهودانوترمنځ اخ و ډب وسخت روان و، ځای پر ځای یې ترمنځو جنګونه کیدل،چې پکې یوشمیر کسان وژل شوي هم وو، په دې وجه دالوتکې ښکته کېدو وروسته که خلکو ته معلومه شوې وه چې پکې یهودان سپاره دي! نوهرڅه پېښیدلی شول،لیکن بیا هم پیلوټ دښکته کیدو پرېکړه وکړه.

ځایي چارواکو سره دتماس نیولووروسته یې هغوی ته وویل:یواځې تېل اچول غواړي! څنګه چې الوتکه ښکته شوه دهوائي ډګر امنیتي پولیس دالوتکې دتلاشۍ لپاره ورغلل، پیلوټ هغوی ته وویل:الوتکه کې سپاره مسافرروغتون ته ورسوئ!

ولې؟ ځواب کې پیلوټ وویل:ټول دچیچک په ناروغۍ اخته دي، او د درملنې لپاره یې بوځي، په دې ورځوکې یاده ناروغې دیوې وبا په څېرخوره شوې وه ، خلک ورڅخه په ډارکې وو،په دې وجه مصري پولیسوله مسافروڅخه په لري تم کېدوکې دځانونوعافیت وګانه اوژریې تېل ورکړل اوبیرته یې واستول څوجراثیم ونه شیندي.

داوه د[میجک کارپټ] په نوم عملیاتودبې شمېره هیښوونکو واقعاتوڅخه یوه واقعه اوپیلوټ دامریکا(رابرټ ایف ایګوایر) څوک چې ددې عملیاتوقومندان و

یهودانو د ژغورنې پلان:

۱۹۴۸زکې دیهودي رژیم رامنځته کېدو په وخت کې نړدې لس لکه یهودان په منځني ختیځ، افریقا، اودعربي هیوادونوپه مختلفو سیموکې میشت وو،او دزیاتوستونزو ښکار وو، په ۱۹۴۷ زکې چې کله ملګرو ملتونوفلسیطن په [یهودي او عربي] برخو وویشه، نوپه نورو هیوادوکې میشت یهودان له امنیتي پلوه د ګواښونوسره مخ شول.

څومیاشتې وروسته وضعیت دومره زیات خراب شوچې کله په یمن کې دوه مسلمان ځوانان ووژل شول نو توریې په یهودو پورې کړ، اوپه دې سره بیا تاوتریخوالی رامنځته شو، په یهودانوباندې حملې وشوې چې له امله یې دامریکا او اسراییل حکومتونوپه ګډه اسراییل ته دیهودانو انتقالولو پلان جوړکړاو ددې

لپاره مالي مرسته [امـریکن جیوشـن جوائنـټ ډسـټري بیوشن] کمپنۍ لخوا ورکړل شوه

پلان ته دحتمـي شـکل ورکولـو لپـاره امریکـایي او اسراییلي چارواکو دیمن پاچاسره رابطه وکړه ، هغه ورته په دې شرط دانتقال اجازه ورکړه چې وړونکې الوتکې به دیمن په زمکه نـه ښـکته کېـږي، بلکـې دعـدن ښـارسره ملحق [ګیولا]په نوم ټرانزټ کیمپ نه به یهـودان پورتـه کوي کوم چې دغـه مهـال دانګریـزي حکومـت تـرواک لاندې واودیمن څخه تقریباً ۳سوه کیلومتره لري دی

دهغه وروسته دیهودانو دانتقال لپاره پټ عملیات شروع شول، دکـوم نـوم چـې اپریشـن میجـک کارپـټ کیښـودل شـو، هـدف یـې یمـن څخـه دټولویهودانوپـه حفاظت سره ویستل او سراییل ته رسول و.

څنګه چې دایوپټ اپریشن و، نوپه په اړه یې اعلان هم ونکړای شو، چې ټول یهـودان دي یوځـای تـه راټـول شي! څو له هغه ځای نه انتقال کړای شي، بلکې دیمـن حکومت په خوښه یوشمیره خلکوته دنده وسـپارل شـوه، چې هغوی به یهودان پیداکوي او ورتـه بـه تیاراوسـیدو حکم کوي څو اسراییل ته لاړشي

ددې ترڅنګ هغـوی تـه داتاکیـد کـول هـم وچـې چاته و نه وایي، دالـړۍ ترڅـو میاشـتوروانه وه اوتقریبـاً ټولو یهوادنوته داپیغام ورسید چې تیار اووسي

له هغه وروسته دمختلفو سـیمونه دډلـو پـه شـکل کې دټرانزټ کیمـپ پـه لـور روانګـې پیـل شـوه ، لـوی شـمیرپکې دماشـومانو اومیرمنـو وو،دا چـې د سـورلیو انتظام نه وشوی اوبـل پـه پټـه وتـل نوپـه وجـه یـې پـه رسیدوکې له سختو مشکلاتوسره مخ شول.

دسـتونزو اواوږده سـفر وروسـته قـافلې ټرانـزټ کیمپ ته ورسیدې،هلته دامریکا او اسراییل حکومتونـو لـه وړانـدې څخـه داسـتوګنې، روغتیـا اوخـوړو لپـاره انتظامـات کـړي وو، ؛ن شمیررضـاکاران یـې پـر دنـدو ګومارلي وو،داچې په یهـودو کـې اکثریـت ډېرغریبـان وو، نو بیت الخلاء او نورې اسانتیاوې ورته حیرانـوونکې وې

۱۹۴۹ز دجون پیل کې چې کله لومړۍ الوتکه هلتـه ښکته شوه نوغریبویهودانو چې وکتله نو ترې و ډارشـول اوپکې له سوریدوڅخه یې انکـار وکـړ، رضـاکارانوهغوی پـوی کـړل اوپـه سـوریدویې قـانع کـړل نوپـه لـومړي پروازکې نږدې سل یهودان یې پورته کړل او تل ابیب تـه یې ورسول، هلته دهغوی دښکته کولـو وروسـته الوتکـه بیرته عدن ته راغله ، دالړۍ تر ۱۹۵۰زپورې روانه وه څو دیمن څخه یې ټول یهودان اسراییل ته ورسول

بیشکه دایوډېرپـټ اوخطرنـاک اپریشـن و، خوپـه دومره مهارت سره یـې تـرسره کړچـې پـه تـرڅ کـې یـې یوانسان هم ضایع نشو

ددې لپاره د[دالاسکا ایرلائنـز]۲۸ الوتکـو مسلسـل پروازونه کول او۵۰زره کسان یې ولیږدول ،الوتکو نـږدې ۳سوه ساعته الـوت وکـړ، حـال داچـې امریکـاکې ورتـه حـد۹۰ سـاعته مقـررو، خـو دغـه مهـال دټولـو یهودانـو ویستل لومړی هدف اوترجیح وه

د[ډګلس ډی سـی فـور، کـرټس سـی ٤٦] پـه نـوم الوتکې دومره ظرفیت نه لاره چې دومـره لـوی اپریشـن وکړي،نو دالوتکوپه ډیزاین کې یـې تغیـر وکـړ اواضـافي تېلو داچولو لپاره یې نوې ټینکۍ جوړې کړې اودناسـتې څوکۍ یې هم تنګې کړې او اضافي څوکۍ پکې ولګـولې دهغه وروسته زیات نه زیات ۵۰ کسـان وړونکـو الوتکـو له ۱۲۰ نه زیات مسافر وړلی شول او داضافي وزن پورتـه کولو باوجود هم تېلو ترزیـاتو سـاعتونوپورې کـار کـاوه، ددې اپریشن دتکمیل څخه څو میاشتې وروسته نړیـوال خبرشول

اسراییل ته درسیدو وروسته څه وشول ؟

اسراییل ته درسیدو وروسته بیاهم ستونزو پرېښودل، زکه چې اسراییل لږه زمانه شوې وه چې ازاد شوی و، اقتصادیې کمزوری و، په لوی شمیرکې دنورو وګړو په ورتګ سره یې وضعیت نورهم خراب شو،لومړی یې ورتلونکي وګړي دلویوښارونوپه اطرافوکې جوړو شویو کمپونوکې ځای پر ځای کول چې څو میاشتوپورې هلته میشت وو.

ور ته خواړه اونوراړین توکي ورکول کیدل، دحکومت مسؤلیت دا و،کله چې حالت یوڅه ښه شو ،بیا یې هغوی کرهنیزوسیموته انتقال کړل، هلته هغوی کرهنه شروع کړه او ورسره یې خپل اقتصادي وضعیت ښه کړ او دهغوی نه بیا یوشمیر دلویو ښارونو په لورمنتقل شول

هلته دیهودانو دنورو نسلونولخوا هغوی ته هرکلی وویل شو او دژوندپه ټولو برخوکې یې دهغوی لاسنیوی وکړ ورسره یې په لیک لوست او ترقۍ کې مرستې وکړې، ورته درایوکارولو حق ورکړای شو اوډېر ژر په اسراییلي ټولنه کې ضم شول یوبل سره دخپلوۍ او دوستۍ په مزو هم وتړل شول

نور عملیات :

ددې عملیاتو دبري وروسته اسراییلي حکومت دنړۍ له نورو برخونه یهودانو د انتقال لپاره پلانونه جوړکړل اوڅونور عملیات یې هم ترسره کړل، لکه عراق څخه یې یولک شل زره یهودان دالوتکو له لارې اسراییل ته انتقال کړل هم دا راز په ۱۹۸۴ زکې یې سوډان مهاجر کیمپ نه ۸زره ایتوپیایي یهودان اسراییل ته انتقال کړل

په ۱۹۹۱ زکې اسراییلي الوتکو یواځې په ۳٦ ساعتونوکې دننه ۱۵زره ایتوپیایي یهود اسراییل ته انتقال کړل نوپه دې توګه دڅوکلونوپه موده کې نږدې لس لکه یهود اسراییل ته ورسیدل ، څو کاله وړاندې داسې خبرونه راتلل چې په پټه توګه دیهودو دانتقال لړۍ روانه ده اوپه دې لړکې داسراییل یوه اداره مجاناً لګیاده دنړۍ له مختلفو هیوادونوڅخه اسراییل ته دیهودو دانتقال چارې تنظیموي.

پای

دردونکی تړون

او مظلوم فلسطینیان

حسن مومند

لارنس آف عربیه په ډېر چل او هنر په عربو حاکمانو کې د قوم پرستۍ زهر خپاره کړل؛ عربان دترکانو پرضد راپاڅېدل؛ مسلمانان دانتشار ښکار شول قوت یې ولاړ؛ ددښمن دمقابلې توان یې له لاسه ورکړ؛ دښمن پرې غالب شو عثماني خلافت ړنګ شو؛ دمسلمانانو سیمې قبضه کړای شوې او مسلمانانو ړومبۍ قبله له لاسه ورکړه؛ دنړۍ دهر ګوډ نه دفلسطین پاکې خاورې ته یهودیان راوستل شول؛ دمسلمانانو په منځ کې قابض اسرائیلي دولت رامنځته کړای شو او دفلسطین بېرته نیول او دخپلې قبلې ازادول دټولې نړۍ اوخصوصاً دعربانو لپاره دتل لپاره یوه ستره ننګونه شوه.

دعربي نړۍ اوسني زوال ته چې وګورو مجبور یو چې ووایو : هاغه هم ښه وخت و چې عربو حاکمانو د فلسطین د ازادۍ لپاره ناري پورته کولې؛ اتحادونه یې جوړول؛ د اسرائیلو پر ضد جنګونو ته تیارېدل او ټولو عربانو اسرائیل خپل تر ټولو ستر دښمن ګڼلو.

متأسفانه چې اوس دلته د حاکمانو حالت ډېر بدل شویدی اوس د عربو هېوادونو کابو هر مشر سره دخپل واک ددوام فکر دی؛ قومي او دیني حمیت له منځه تللی؛ دفلسطین دآزادۍ خبره یواځې کمزورو مظلومو فلسطینیانو ته پرېښودل شویده ؛له یو دوه هېوادونو پرته نېږدې ټولو د اسرائیلو په باره کې دریځ نرم کړی؛ او داسې عرب هېوادونه هم شته چې به یې اسرائیل خپل سرسخته دښمن ګڼلو؛ د فلسطیني مبارزینو نه به یې حمایت کاوه ، ورسره به یې مرستې کولې خو اوس یې حاکمانو اسرائیلو ته د دوستۍ لاسونه ور اوږده کړیدي او فلسطیني مظلوم مسلمانان چې دخپلې خاورې او ړومبۍ قبلې لپاره سرونه قربانوي تروریستان یې ګڼي.

دمحترمو لوستوالو په علم کې به وي چې دروانې اګست میاشتې په ۱۳مې نېټې داسرائیلو لومړي وزیر بن یامین نتن یاهو داسرائیلو ددولتي تلویزیون له لارې اعلان وکړ چې د عربو دمتحده اماراتو سره یې دامنیت تړون لاسلیک کړ.

نتن یاهوزیاته کړه چې داسرائیلو او دعربو دمتحده اماراتو د پلاوو ترمنځ به د سیاحت، پانګونې، دمخامخ پروازونو، امنیت، مخابراتو، ټیکنالوجۍ، انرژۍ، صحت، کلتور، چاپېریال، دسفارتونو دقیام او دخپلمنځي نورو ګټورو چارو په هکله تړونونه رامنځته شي ؛ دمنځني ختیځ ددوه تر ټولو متحرکو ټولنو او نویو اقتصادونو ترمنځ دمخامخ روابطو قائمېدو له لارې به لوی اقتصادي پرمختګ رامنځته شي په نوې ټیکنالوژۍ کې به نوي ایجادات وشي او د ولسونو ترمنځ به د نویو روابطو د رامنځته کېدو له لارې سیمه بدله شي.

داماراتو له لورې داسرائیلو په رسمیت پېژندلو دا تړون چې دامریکا په منځګړیتوب رامنځته او اعلان یې هم دامریکا نه وشو دامریکا ولسمشر ټرمپ، د اسرائیلو لومړي وزیر بن یامین نتن یاهو او دابو ظهبۍ ولی عهد شهزاده محمد بن زاید ته شریکه مبارکي ورکړه او ویې ویل چې دا تاریخي پرمختګ به په منځني ختیځ کې د امنیت راوستلو په لار کې مرسته وکړي.

دیادولو وړ ده چې په تېرو وختونو کې دعربو رسنیو له لارې داسې راپورونه هم خپاره شویدي چې پکې د ورکړل شویو معلوماتو له مخې لا ډېر وړاندې یانې د ۲۰۱۴م کال راهیسې دعربو په متحده اماراتو اوخصوصاً په دوبۍ او ابو ظهبۍ کې داسرائیلي یهودي سوداګرو سوداګریزې هلې ځلې روانې دي؛ خصوصاً دقیمتي ډبرو په کارو بار کې دوئ ډېر پرمخ تللي دي؛ دقیمتي ډبرو لږ تر لږه ۱۱ ستر مرکزونه داسې دي چې ۴ ستر اسرائیلي یهودان یې مالکان دي.

په ۲۰۱۵م کې هم په رسنیو کې یو داسې لنډ ویډیو کلپ خپور شوی و چې پکې داماراتو پر یوې ودانۍ داسرائیلو بیرغ رپاند و چې پرضد یې په اسلامي نړۍ کې سخت غبرګون رامخې ته شو، خو بیا دا په رسنیو کې خپور شوی یو بې بنسټه خبر وګڼل شو او په پوره مهارت داخبره ورکه شوه خو له هغې بعد هم په عربو رسنیو او په ځانګړي ډول الجزیره کې ددواړو هېوادونو ترمنځ د پټو روابطو په اړه وخت ناوخت معلومات خپرېدل چې اوسنی اقدام دخپرو شویو دې معلوماتو د کره توب ښه ثبوت دی.

په زړه پورې خو لا داده چې امریکا او نور لویدیځ ته دځان نېږدې کولو او د خپل واک ساتلو په موخه د شکست نه ډک دې رامنځته شوي تړون په هکله داماراتو دولت په مظلومو فلسطینیانو زباتنې کوي او دلیل دا وړاندې کوي چې پدې سره به هم په فلسطین او ټول منځني ختیځ کې امنیت تامین شي او هم به داسرائیلو له لورې دلویدیځ اردن دنوروسیمو دقبضې لړۍ تم شي.

د عربو دمتحده اماراتو دباندنیو چارو وزیر انور قرقاش خو لا دا وویل چې داسرائیلو په رسمیت پېژندل ډېر دجرأت نه ډک اقدام و ترڅو د اسرائیلو له لورې د لویدیځ اردن دسیمو دانضمام لړۍ ودرول شي؛ هغه وویل چې دعربو متحده ایالات دا د انضمام تعطل نه بلکې ودرول بولي.

خو د اماراتو له بده مرغه چې ډېر ژر ورپسې د اسرائیلو لومړي وزیر نتن یاهو خپل دولتي تلویزون کې دوینا پر مهال د اماراتو خبرې رد کړې او ویې ویل چې په غرب اردن کې به دیهودانو لپاره دنویو کورونو دجوړولو لړۍ رووانه وي.

دلته دا خبره ډېره خطرناکه ده چې پدې تړون کې داهم راغلي دي چې اسرائیل به دپاتې عربو او نورو اسلامي هېوادونو سره هم د ښو روابطو جوړولو هڅې کوي او امریکا او دعربو متحده امارات به ددې هدف لپاره شریکې هڅې کوي.

نو ځکه د منځني ختیځ دچارو شنونکي وایې چې دعربو دمتحده اماراتو او اسرائیلو ترمنځ رامنځته شوی دا تړون په اصل کې دسعودي عربستان او اسرائیلو ترمنځ د دیپلوماتیکو اړیکو دجوړولو لپاره له پخوا جوړ شوی پلان دی او ابتدائی قدم دی ؛ دا تړون یو دم ندی رامنځته شوی بلکې له ډېرې مودې راهیسې پدې کار روان و؛ شنونکي وایې لا محمدبن سلمان د سعودي ولي عهد شوی نه و چې دټرمپ یهودي زوم کوشنر ورسره پدې اړه په رابطه کې و او ددې تړون په رامنځته کېدو کې تر ټولو لوی لاس هم دهمغه دی.

اوس خو دامریکا له لورې په رسمي ډول دا دعوی هم شویده چې داسرائیلو او اماراتو تر منځ رامنځته شوی تړون دسعودي عربستان په خوښه رامنځته شوی دی.

هغه اسرائیل چې دفلسطیني مسلمانانو ځمکې یې قبضه کړیدي اوپه زور یې پکې خپل دولت اعلان کړیدی؛ دمسلمانانو قبله یې نیولې؛ دمېرمنو او کوچنیانو په شمول یې په زرونو مظلوم مسلمانان زندانونو کې اچولي دي؛ له یوې لسیزې زیاته موده وشوه چې دغزې مسلمانان یې تر محاصرې لاندې ساتلي دي؛ په مسلسل ډول پر مظلومو فلسطیني مسلمانانو درانده بمونه غورځوي او په خپلو کورونو کې یې وژني؛ نن عرب حاکمان دخپلو ورونو همدې قاتل دولت سره دخپل قدرت دساتنې او شخصي مادي ګټو په موخه دښواړیکو دجوړولو په لټه کې دي؛ دمسلمان ملت اجتماعیت او اتفاقي پرېکړو ته تاوان رسوي ؛ امت دوه

ټوټې کوي او هغه څه کوي چې تر ننه ترې عجم حاکمان ځان ساتي.

دوئ چې اسرائیل یې په رسمیت نه وو پېژندلي ښه ژوند یې تېرېدلو اوس کومه داسې اړتیا رامخې ته شوه چې له امله یې د اسرائیلو په رسمیت پېژندل اړین شول ؟

که داسرائیلو نه دوئ دخیر او په خپلو وعدو د وفا تمه لري نو دا به حماقت نه وي؟

د روسې، امریکا، چین، برتانیې، فرانسې، المان،کاناډا او هالنډ په څېر دسترو هېوادونو په شمول دنړۍ ۱۶۲ هېوادونو اسرائیل په رسمیت پېژني.

خو سعودي عربستان، افغانستان، پاکستان، بنګله دیش، ایران، الجیریا، بحرین، کیمرون، جبوتي، عراق، کویت، لبنان، لیبیا، موریطانیا، مراکش، عمان، قطر، صومالیا، سوډان، شام، تیونس، یمن، برونای، مالیزیا، اندونیزیا، مالي نایجر اودرې نااسلامي هېوادونویانې بوټان، کیوبا اوشمالي کوریا د اسرائیلو له منلو انکار کړیدی.

یادو هېوادونو چې داسرائیلو له منلو انکار کړیدي نوکوم مادي ستر تاوان ور رسېدلی ؟ اوکه په رسمیت یې پېژندلي وای نو کومه ګټه به یې کړی وای؟

دفلسطین ولسمشر محمود عباس دا تړون خیانت ګڼلی او پرې یې سخت خفګان ښکاره کړی. دفلسطیني ادارې دباندنیو چارو وزیر له ابو ظهبۍ نه خپل سفیر راغوښتی او ویلی یې دي چې دا تړون دفلسطین دمسئلې سره سخته غداري او دفلسطین په خېټه دخنجر ښخول دي.

حماس هم دا تړون په سختو ټکو غندلی او ویلی یې دي چې داسې تړونونه به دآزاد فلسطین درامنځته کېدو امېدونه ختم نکړي او نه به د فلسطین دمسلمانانو ازادۍ جدوجهد باندې کومه منفي اغېزه وکړي .

داسې اوازې هم روانې دي چې ددې تړون نه وروسته اماراتو دفلسطین نه دخپل سفیر دراغوښتلو پرېکړه کړیده.

د یمن دباندنیو چارو وزارت هم ویلي دي چې دفلسطین دقضیې په هکله دیمن دریځ کې هیڅ بدلون ندی راغلی او نه به پکې راشي چې موږ تل په عرب لیګ او اسلامي کانفرانس کې خپل دریځ په روښانه ټکو ښکاره کړیدی.

دایران ولسمشر حسن روحاني هم دا پرېکړه غندلی ده؛ ویلي یې دي چې په منځني ختیځ کې داسرائیلو دپښو کلکول به ډېر بد نتایج ولري؛داتړون خاص په داسې وخت کې ولې رامنځته شو چې په امریکا کې انتخابات راروان دي؟ که دا تړون سم و نو ولې یې اعلان په دریم هېواد کې وشو؟ هغه هم په امریکا کې ترڅو په راتلونکو انتخاباتو کې دواشنګټن هغه واکمن ته دبریالیتوب لارې برابرې شي کوم چې د دې تړون لپاره فشارونه وارد کړیدي.

دترکې ولسمشر طیب اردګان هم دا تړون غندلی حال دا چې دکمال اتاترک دوخت ترکیه داسلامي نړۍ ړومبنی هغه هېواد دی چې اسرائیل یې په رسمیت پېژندلي دي؛ واک ته داسلام خوښي طیب اردګان له رسېدو بعد هم د دواړو هېودانو تر منځ دیپلوماتیکې اړیکې پرې نه شوې او تر ننه هم دا روابط قایم دي؛ هر کال ۲ سوه زره اسرائیلیان ترکې ته سیاحت لپاره راځي ؛ ددواړو هېوادونو ترمنځ د تجارت حجم ۲ ملیارده ډالرو ته رسېږي او د دواړو هېوادونو فوځونه په خپل منځ کې مشترک تمرینات هم کوي.

په ۲۰۰۵م کال کې طیب اردګان اسرائیلو ته سفر وکړ او بیا په ۲۰۰۷م کال کې داسرائیلو دهغه مهال لومړی وزیرشمعون پیریزهم ترکې ته سفر وکړ؛ دترکې لخ لورې غزې ته د خوراکي موادو او دوا وړونکې سمندري قافلې (فلوټیلا) باندې د اسرائیلو له لورې دحملې نه پس ددواړو هېوادونو ترمنځ دیپلوماتیکې اړیکې خرابې شوې خو داسرائیلو دمسلسلو هڅو په نتیجه کې دا اړیکې بېرته سمې شوې؛ په ۲۰۱۷م کال کې دامریکا له لورې د اسرائیلو لپاره دپلازمېنې په صفت دبیت المقدس د منلو له امله ترکې داسرائیلو سره د دیپلوماتیکو اړیکو دپرې کولو ګواښ کړی و خو بیا یې هغسې ونکړل او تر ننه یې لا ورسره اړیکې ټینګې دي.

مصر دوهم هغه اسلامي هېواد دی چې اسرائیل یې په رسمیت پېژندلي دي او ورسره دیپلوماتیکې اړیکې لري؛ د اسرائیلو سره په دوه جنګونو کې دماتې نه پس د امریکا په منځګړیتوب مصر د کیمپ ډېوید کرغېړن تړون ته اړ او اسرائیل یې په رسمیت وپېژندل.

په عربو هېوادونو کې اردن او عمان اسرائیل په رسمیت ندي پېژندلي او دیپلوماتیکې اړیکې یې ورسره نشته خو یاد دواړه هېوادونه د اسرائیلو سره پراخې سوداګریزې اړیکې لري.

ایران هم اسرائیل په رسمیت پېژندلي و خو د ایران د انقلاب دبریالیتوب نه پس خمیني د اسرائیلو سره دیپلوماتیکې اړیکې پرې کړې چې تر ننه هم همداسې پرې دي.

په ګاونډ کې لبنان او شام دوه داسې هېوادونه دي چې د اسرائیلو سره یې اړیکې خرابې دي خو د داخلي جنګونو او نورو ګڼو مشکلاتو له امله دا دواړه هېوادونه اوس اسرائیل دځان لپاره کوچنی خطر هم نه ګڼي؛ اسرائیل چې کله نا کله پر شام بریدونه کوي نو دا یواځې د دې لپاره چې د سیمې پر هېوادونو خپله وېره خپره کړي او تل یې تر خپل رعب لاندې وساتي.

اوس مهال په عربو هېوادونو کې یواځې قطر هغه هېواد دی چې داسرائیلو سره یې اړیکې زیاتې خرابې دي.

سعودي عربستان یا امارات یو هم د عربو او اسرائیلو ترمنځ په رامنځته شویو دوه جنګونو کې ګډون نه درلود خو په تېرو وختونو کې یادو دواړو هېوادونو اسرائیلو ته د دښمن په سترګه کتل خو له بده مرغه چې دایران او سعودي عربستان خپلمنځي اړیکې دومره خرابې شوې چې هر یو بل دښمن وګڼلو؛ ایران خپل نظامي ځواک او په سیمې کې خپل نفوذ زیاتولو ته ډېره توجو وکړه؛ دلبنان اوشام ترڅنګ یې عراق اویمن ته خپل لاسونه ور اوږده کړل اوپه یادو څلور واړو هېوادونو کې یې خپل نظامي حضور ښه پیاوړی کړ چې له امله یې سعودي عربستان او نېږدې اتحادیانو یې ایران دځان لپاره د اسرائیلو نه ستر خطر وګڼلو ؛امریکا او نورو غربي شیطاني قوتونو دهمدې حالت نه ګټه پورته کړه او اسرائیلو ته یې دسعودي اونورو عربو هېوادونو دنېږدې کولو هڅې وکړې چې په نتیجه کې یې دزیاترو عربي هېوادونو او اسرائیلو پټې اړیکې جوړې شوې او دا دی دبعضو له لورې داسرائیلو په رسمیت پېژندلو تر سرحده خبره را ورسېده.

نو د چارود شنونکو دا خبره پر ځای ده چې په سیمه کې د ایران دنفوذ زیاتوالی، او په نورو هېوادونو کې لاسوهنې او پیاوړی نظامي حضور او ترڅنګ یې دایران د عسکري ځواک په اړه مبالغې دهمدې لپاره وې چې ایران د عربي نړۍ لپاره د وېرې او خوف لویه علامه وګرځول شي او عربي نړۍ پرې ښه زیاته وه وېرول شي ترڅو بډای عربي هېوادونه دخپلې دفاع په نوم د امریکا او نور لویدیځ نه ښې ډېرې وسلې واخلي؛ په اسلامي نړۍ کې خپلمنځي دښمنۍ او اوږدو داخلي جنګونو ته لار برابره شي ؛ عربان امریکا او نورغرب خپل نجات ورکونکی وګڼي او عربان دایران په دښمنۍ کې اسرائیلو ته نېږدېکت دځان لپاره ګټور وبولي.

له دې هم انکار نه شي کېدای چې امریکا ته اوس هم دسعودي عربستان اوځني نورو عربو هېوادونو نه په ډېر کم نرخ تېل روان دي خو امریکا دعربو هېوادونو تېلو ته دېخوا په څېر نده محتاج؛ د۲۰۱۸م کال پورې سعودي عربستان دنړۍ تر ټولو ستر تولیدونکی او صادرونکی هېواد و؛ دتېلو دصادرونکو هېوادونو تنظیم اوپیک باندې دسعودي عربستان غلبه وه خو په ۲۰۱۸م کال کې امریکا دنړۍ تر ټولو ستر دتېلو تولیدونکی هېواد وګرځېد.

په روان کال کې چې په نړۍ کې دکرونا دخپرېدا سره سم دتېلو په طلب کې کموالی راغلو؛ دتېلو نرخونه راوغورځېدل او سعودي عربستان د تېلو په تولید کې د کمولو پرېکړه وکړه او له نورو تولیدونکو هېوادونو نه یې هم د ورته اقدام غوښتنه وکړه نو روسې یې غوښتنه ونه منله چې له امله یې د سعودي په پرتله ددروسې د تېلو تولید زیات شو او سعودي د اولې نه دریمې درجې ته راکوز شو.

په امریکا کې اوس دتېلو ډېرې زیاتې زېرمې کشف شویدي دنویو ترسره شویو سروېګانو له مخې د امریکا په زېرمو کې ۲۶۴ بیلیونه بیلره تېل شتون لري؛ روسیه په خپلو زېرمو کې ۲۵۶ ملیارده بیلره تېل لري ؛ دسعودي زېرمو کې اوس ایله ۲۱۲ ملیارده بیلره تېل پاتې دي؛ د کاناډا په زېرمو کې ۱۶۷؛ د ایران په زېرمو کې ۱۴۳ او د برازیل په زېرمو کې ۱۲۰ بیلیونه بیلره تېل شتون لري.

خو لنډه دا چې اوس امریکا دسعودي تېلو ته اړتیا نه لري بلکې دیو شمېر نورو عربي هېوادونو په څېر اوس سعودي عربستان هم امریکا خپل ځان ته په اقتصادي ډګر کې محتاج ګرځولی دی.

امریکا او نورو غربي شیطاني قوتونو دعربي نړۍ دخپلمنځي اختلافاتو او داخلي جنګونو له لارې عربي نړۍ دومره کمزورې کړه چې عربان اوس په دفاع او اقتصاد دواړو کې امریکا ته محتاج دي نوځکه اوس عرب هېوا دونه دامریکا کوچني فشار ته هم دتینګېدو ندي.

یو لور ته چې دایران او ترکې وېره وي او بل لور ته دامریکا فشار وي او پر اسلامي نړۍ دمسلطو حاکمانو دا حال وې نو خامخا به همداسې پرېکړې رامنځته کېږي

بې له شکه چې دا تړون یوه داسې ستره شیطاني هڅه ده چې دنړۍ ټول با وژدانه مسلمانان یې درد ولي دي خو داسې نه ښکاري چې ژر به په دواړو هېوادونو کې دیو بل سفارتونه جوړ او په بشپړ ډول به دیپلوماتیکې اړیکې پیل شي. پدې تړون کې یادې شوې مادې هم ژرعملي کېدونکې نه ښکاري؛ که اسرائیل په شویو وعدو وفا ونکړي نوځوک په نړۍ کې داسې نشته چې یې مجبور کړي.

هرچاته معلومه ده چې یهودیان ډېر غدار، خاین اومکار خلک دي؛ دخپلو پېغمبرانو او الله تعالی سره کړې وعدې به یې ماتولې نو دعامو انسانانو سره دکړو وعدو به څه پروا وساتي ؛بیا چې لا یولور ته داماراتو په څېر کمزوری هېواد وي اوبل لورته داسرائیلو اتومي ځواک وي او ترشایې لا امریکا او نور لویدیځ هم ولاړ وي؛ په نړۍ کې به څوک داسې وي چې پدې تړون کې دشویو وعدونه د مخالفت پرمهال داسرائیلونه د مخالفت وجه وپوښتي؟

د امریکا، اسرائیلو اواماراتو له لورې په مشترکه خپرې شوې اعلامې کې هم راغلي دي چې اسرائیل د غرب اردن د نورو سیمو دضم کولو پلان معطل کړي خو دا چې په نړۍ کې داسرائیلو نه څوک دپوښتنې نشته نو لا به ددې تړون نه ټوله نړۍ خبره هم نه وه چې داسرائیلو لومړي وزیر نتن یاهو خپلوهېوادوالو او د ټولې نړۍ یهودانو ته اطمینان ورکړ او په ډېرې بې شرمۍ یې وویل چې داسرائیلو دجغرافیایې حدودو د پراختیا عمل به روان وي؛ دغرب اردن دپاتې سیمو دضم کولو پلان به جاري وي؛ دا تړون به پدې پلان هیڅ منفي اغېزه ونکړي.

محترمو لوستوالو به له مطبوعاتو اورېدلي وي چې د دې تړون نه پس د دواړو هېوادونو دمشرانو ترمنځ ټاکل شوې رومبۍ لیدنه اماراتو لغوه کړه ځکه چې د امریکا له لورې اماراتو ته د ایف ۳۵ ډوله طیارو د ورکولو سره اسرائیلو مخالفت ښکاره کړی.

امریکایې ایف ۳۵ ډوله جنګي طیارې خورا پرمختللې جنګي طیارې دي چې امریکا یواځې جاپان ، جنوبي کوریا او اسرائیلو ته ورکړیدي؛ امارات د امریکا نه دا طیارې اخستل غواړي او پدې اړه یې دامریکا سره خبره روانه ده خو اسرائیلو ورسره خپل مخالفت ښکاره کړی او له امریکا یې غوښتي چې پر اماراتو دې دا طیارې نه پلوري ځکه چې پدې سره په منځني ختیځ کې دطاقت توازن له منځه ځي.

بس د اسرائیلو همدا خبره داماراتو دنا رضایت سبب شو او د روانې اګست میاشتې ۲۸ مه نېټه چې د دواړو هېوادونو دمشرانو ترمنځ دلیدنې لپاره ټاکل شوې وه اماراتو له خپل لورې د اعتراض په توګه دا لیدنه په داسې وخت کې لغوه اعلان کړه چې دامریکا دباندنیو چارو وزیر پومپیو اسرائیلو ته له سفر نه، نه و راستون شوی.

وروستۍ مرموزي وژنې ولې او د چا لخوا؟

عبدالولي خليل

د طالبانواوامريکـا تـرمنځ د اشـغال د خـاتمې تـړون د افغانستان روانې غميزي دپاى ته رسولو لپاره مهم چانس بلل کېږي، د نړۍ د ګڼو هيوادونوله لوري هم وستايل سو او په افغانستان کې د امن او سوکالۍ لپاره په يوه مثبت ګام ياد سو،افغان اولس يې هم توند هرکلى وکړ اوورته يې خپله خوشبيني څرګنده کړه.

خو يوازې کابل اداره ده چې هغه ورته زړه نه ښه کوي او نه يې له ابتدا څخه د مذاکراتو پروسې ته کومه خوشبيني ښوودلې.

ارګ دسولې د سبوتاژ کولو لپاره بېلابېلې حربې په کار اچولي اودغه بهير يې له خنډونو سره مخامخ کړى،کومې دسيسې چې دوى پلان کړي اوسوله پرې سبوتاژ کوي،دهغوى له جملې يو هم مرموزي وژنې دي چې د کابل ادارې دملي امنيت له لوري تر سره کيږي او هغه کدرونه په نښه کوي چې په ټولنه کې کامل رسوخ لري او ترشاه يې په پوره پيمانه خلک ولاړ دي،هغه شخصيتونه چې د سولې لپاره هلې ځلې کوي اود راتلونکي ودان افغانستان هيلې پر مخ وړي لکه د جوماتونو امامان، مدني فعالان،سياسي څېرې اوآزاد ليکوالان .

مرموزي وژنې له نږدې يوه کال راپدېخوا دهيواد په ګڼو ولايتونو اوپه ځانګړې توګه په کابل ښار کې ډېرې ترسره سوې دي او ټول قربانيان يې د سولې فعالين دي، چې د بيلګې په توګه د وزير اکبر خان جومات امام ډاکټر آياز نيازى،د شير شاه سوري جومات امام مولوي عزيز الله مفلح، وحيد مژده او ... کدرونه يادولاى سو همدا ډول په لسګونه سياسي څېرې له دا ډول بريدونو بچ سوي او يا ژوبل سوي دي.

له شک پرته د دې وژنو تر شا د ملي امنيت لاس دى چې پړه يې دنوروپه غاړه ور اچوي، خو افغان مت پوهېږي چې د داډول پيښو عاملين هم دوى دي. دوې مياشتې مخکې طالبانو په لوګر ولايت کې د داعش دوه فعال غړي نيولي وو چې هغوى په خپلو اعترافاتو کې وويل چې د هربريد نقشه د ملي امنيت له لوري راکول کېدله، اکمال مو هم دوى کاوه او تر هدفه يې هم رسولو چې ځينو کې کامياب سو لکه د وحيد مژده قتل، د وزير اکبرخان جومات چاودنه او داسې نور....

له هغو دوو غړو د نيول کېدلو وروسته مرموزي وژنې د مخکې په پرتله څه موده کنټرول وې خو متأسفانه يو ځل بيا دغه لړۍ روانه سوه چې پيل يې د پوهنې وزارت دعلمي شورا رئيس او د قاصد په نوم د ستراتيژيکو مطالعاتو دمرکزمشر ډاکټر عبدالباقي امين څخه وسو، هغه يې د يوه چسپکي ماين په وسيله په يوه چاودنه کې وواژه، ډاکټر امين يوعلمي شخصيت او د سولې لپاره فعال کس و، سولې ته يې هڅې کولې او په افغانستان کې يې د أمن او ثبات راوستلو لپاره کار کوه خود کابل ادارې له لوري په مرموز ډول ووژل سو.

هېره دې نه وي چې دغه لړۍ به نور هم دوام وکړي، په کابل کې د هندوکش ويب پاڼې درې ورځې وړاندې يو جعلي مکتوب نشر کړى چې ګڼې دوى ته يوې قوي سرچينې ليږلى دى، مکتوب کې يې ليکلي چې د افغانستان اسلامى امارت د مشرتابه او فرهنګي کمېسيون له لوري د استخباراتو کمېسيون ته هدايت کيږي چې په کابل کې لاندې کسان په نښه کړي او له منځه يې يوسې، په لسټ کې يې ډېر مدني فعالان، سياسي څېرې او سوله غوښتونکي مشران ليکلي. خو ددوى وژلو ته يې د پوزي جوړولو په خاطر د ځينو هغه کسانو نومونه هم ليکلي چې د ملي امنيت مشران تېر سوي دي او اوس هم د کابل ادارې پر سترو پوسټونو ولاړ دي، مهمې دندې ترسره کوي، له دغه لړليکه جوتيږي چې دوى د نوروسياسي څېرو د وژلو پلان هم لري، خو دا چې پړه يې بيا د طالبانو غاړې ته واړوي خپل مشران يې هم ليکلي چې دا هم ټارګيټ دي.

لنډه دا چې د کابل ادارې لخوا په مرموزو وژنو اومدارسو،مساجدو،مکاتبو،ولسي تجمعاتو او سيميزو ميلو باندې د بريدونو موخه دا ده چې سوله چيلنج او له خنډ سره مخ کړي، پر طالب دغه بريدونه واړوي تر څو يې اولس کې باور کم سي، د خپل واک دوره اوږده کړي او داسې نور.....

خو يوه ورځ به ملت ته رسوا کيږي اوله شکست سره به مخ کيږي. ان شاءالله.

د کابل وحشي عسکر ... ؟
که د امریکایانو تبرونه !

بقلم أنس الأفغاني

هر کله چي اشغالگروپریو هیواد حمله کړې، نو هلته یې د وحشتونو او ظلمونو داستانونه او تاریخونه جوړ کړي دي.

او د اشغال شوي ملک کوم خائنان چي د اشغال تر څنگ درېدلي دي، هغو د خپل وطن پر خلگو تر اشغالگرو هم زیات ظلمونه او وحشتونه کړي دي.

د افغانستان د اشغال څخه بیا تراوسه کچیري موږ د اشغالگرواود کابل دغلامانو ظلمونه او وحشتونه سره موازنه کړو، نو دابه راته معلومه شي، چي د کابل عسکرو تر اشغالگرو زیات ظلمونه کړي دي.

د بیلگي په ډول: امریکایان چي کله هم یو ځای چاپه وهي، همدغه د کابل وحشیان ورسره وي، او چي کوم کورته ننوزي،مخکي همدغه وحشي ننوزي،او چي کوم مجاهد ته زولنې اچوي، همدغه غلام عسکر یي ور اچوي،بس د دوی وظیفه همدغه ده چي امریکایان ددوی څخه د تبر او مارتول کار أخلي، دوی بس د امریکایانو تر حکم لاندي بلواکي وحشي ځناوران دي.

د اشغال په اوله لسیزه کي د اشغالگرو، اوگوډاگیانو ظلمونو،وحشتونو،چاپو د هر افغان د کور دروازه وټکولـــه، اود ډیرومسجدونو،اومدرســـوطالبانی ا شهیدان،اویا هم زندانونو ته واچول شول.

یو مجاهد طالب العلم د معراج الدین زابلي په نامه کیسه راته کوله:

چي هره اوونۍ به پرموږ چاپه وهل کیده،چي کله به د داوونۍ په جریان کي چاپه رانغله، موږ به ورته انتظار وو،هغه ویل:

چي کله به صرف امریکایانو چاپه وهله،موږ دومره پرواه نه کوله،ځکه د دوی په خبرو او ښکنځلو موږ نه پوهېدو، اود چاپې سره موږ عادت و. اوچي کله به د کابل غلامانو،او وحشي خادیانو چاپه وهله نو هررنگه فحش ښکنځل، وهل، بې عزتي کول به پکښي وو، یعني د خپل وطن عسکرو به تر امریکایانو زیات ظلم او وحشت راباندي کاوه.

کوم ظلم چي د کابل وحشي عسکرو څو ورځي وړاندي د زابل په أرغنداب ولسوالۍ کي د شهیدانو د جسدونو سره وکړ، هغه دنه بخښلو دی، چي د شهیدانو اندامونه یې په تبر ټوټه ټوټه کړل . اویا کوم ظلم چي د څلورو مجاهدو اسیرانو سره وشو،او ټوټه توټه شول دا هم د کابل وحشیانو ځناورو له خپلو پخوانیو بادارانو(فرعونیانو) څخه په میراث اخستی دی.

داسي په زرگونو وحشتونه همدغه غلامانو زموږ د مجاهد اولس سره کړي دي.

د کندهار په زرګونو ښائسته ځوانان د کندهار په رېګونو، اوشخصي بندیخانو کي ورک شول.

د قندوز نوراني حافظان په بمونو والوزول شول.

د سنګین عوام په توپونو وویشتل سول.

د روزګان مخور خلک بندیان، اود عوامو خلګو ږیري قچي کړل سوې.

د غزني د غیوراولس د باعفته ښځو بې عزتي وشوه.

د زرمت هر کورد شهیدانوپه وینو ورنګیده.

کچیري موږ د هر ولایت د عسکرو وحشت ته لاس په قلم شو، نو کتابونه به پرې ولیکل شي.

کفار هیڅکله دا نه غواړي،چې مسلمانان دي په آرام شي، اودوی دي د یو اسلامي نظام لاندي د ژوند شپې او ورځي د دین په رڼا کي تیرې کړي.

هغوی هیڅکله د مسلمانانو دوستان او خواخوږي نسي جوړېدلای،اونه به هیڅکله د مسلمانانو څخه خوشحاله سي تر څو چي مسمانان د دوی د باطل دین پیروي و نه کړي.

نن چي اشغالګر اود هغوی هم فکره تش په نامه افغانان د "بشري حقوقو، اساسي قانون، ملي ټولنه"او داسي نور شعارونه خپروي، په حقیقت کي د افغانانو خطا ایستل،او پرهغو باندي د غربه راوړل سوی بشر ضد قانون د اوږدې مودې لپاره حاکمول دي.

د دوی هغه بشري حقوق ولي د ګوانتانامو،باګرام، پل چرخي اود کندهارپه وحشي زندانونو کي نه منل کیږي:

د بندیانو ځړول، شکنجه کول او په نوم دتحقیق هررنګه وحشت وربانـدي کول،همدغه د بشري حقوقو اصول دي.

زما د سترګو لیدلی حال دی، په قندهار کي د یو مدرسې تنکی ځوان فضل احمد له مدرسې نه روان و د کور پر خوا،د قندهار وحشي، ځناور صفته عسکرو د طالب په نوم اول بندي کړ، او بیا یې په تحقیق کې زیات وهلی او شکنجه کړی و اوهم یې پنځه، شپږ ډبېه اوبه وربانديې په زور چکلې وي، تر دي حده ظلم ورسره سوی و او دومره وهل سوی و چي خپل پلار هم سم نه پېژانده.

دا د یو تنکي ځوان سره چي نه څه ثبوت، نه تحقیق بس وهل، ټکول، شکنجه کول دا یې د طالب والي ثبوت دی

.آیا همدغه بشري حقوق دي؟؟؟؟

آیا همدغه اساسي قانون دی؟؟؟

آیا همدغه د شلو کلو لاسته راوړني دي؟؟

داسي ډېر سوالونه سته چي د لیکلو بغیره هم د هر چا په ذهن کي راځي.

د أرګ تالی څټي چي د أرګ په چار دیواري کي سره راټول دي، دوی د مظلومو افغانانو په حالت څه باک کوي، دوی ته خپلي پیسې مهمي دي، کڅه هم د دوی ناموس د دوی مخته بې عزته کیږي، دوی په همدغه غلامۍ اوبې آبۍ فخر کوي.

دوی ته د افغانانو تاریخ مهم نه دی،دوی ته د محمود غزنوي شهامت پکار نه دی،دوی ته د احمدشاه ابدالي مېړانه اهمیت نه لري،دوی ته د میرویس خان هوتک ریښتنولي د ارزښت وړ نه ده!!

هغه چي دوی ته اهمیت لري،هغه د اشغالګرو د یو څو ډالرو په بدل کي د هغوی په امر خپل ناموسونه خرڅول دي، خپله خاوره اشغالول دي، خپل اولس په وینو رنګول دي،خپل علماء په شهادت رسول دي،د کفارو زندانو دخپل مجاهد اولس څخه ډکول دي.

د خپل غیور ولس میړالونه اشغالګرو ته ورکول دي، بس همدغه د دوی لپاره هم جهاد دی، هم آزادي، هم خدمت او هم خپلواکي اود وطن خدمت دی.

☆ ☆ ☆

جایگاه علمی
أم المؤمنین عائشه رضی الله عنها

شیخ الحدیث ابو عمار زاهد الراشدی
ترجمه : حبیب زاده

این موضوع در حلقات دینی ما مورد بحث است که نصاب تعلیمی دختران چه‌طور باشد و در مدارس دینیه برای قشر اناث چه باید درس داده شود؟

از نگاه من، ذات گرامی ام المؤمنین عائشه رضی الله عنها درین باب بهترین اسوه و نمونه برای ما است، چون وی کامیاب ترین شاگرد درس‌گاه پیامبر صلی الله علیه و سلم و بزرگ ترین معلمه این امت بود. کمال علم و فضل وی به‌حدی رسیده بود که در باره‌اش گفته می شود «نصف دین را از وی باید آموخت». این نصف اگر از لحاظ کمیت نبوده، از لحاظ کیفیت یقینا است. زیرا تقریبا نود در صد زندگانی و تعلیمات خانواده‌گی رسول الله صلی الله علیه و سلم از وی روایت شده است. عائشه صدیقه رضی الله عنها از ۵ تن راویان بزرگ احادیث نبوی صلی الله علیه و سلم بوده و از میان زنان؛ بزرگ‌ترین راویه است. وی از ۷ تن مفتیان بزرگ در عهد خلافت راشده بود. ام المومنین عائشه رضی الله عنها هم فتوی می داد و هم بر فتاوای دیگران نقد می نمود، و حق اجتهاد را با تمام اعتماد به‌کار می‌برد. وی مفسرهء قرآن بود و جایگاه امتیازی در بیان نمودن حکمت و فلسفه احکام اسلامی داشت. حتی بعضی محققین وی را بنیان‌گذار «علم اسرار دین» قرار داده اند یعنی وی از همه اول‌تر حکمت و فلسفه احکام شرعیه را بیان نمود و سپس درین عرصه، فاضلان عمده‌ای همچو امام غزالی و شاه ولی الله دهلوی رحمهما الله بنیاد فلسفه عظیم الشان دینی را گذاشتند.

حضرت عائشه رضی الله عنها از عنعنات، تاریخ و کلتور قبائل عرب آن‌قدر آگاه بود، که مردم از وی رهنمایی می‌خواستند. وی نسب‌نامه های قبائل عرب را نیز کماحقه به‌یاد داشت. همچنان سخن فهم و سخن شناس بود و اشعار شاعران عرب بر نوک زبان‌اش بود، به مزایای ادب و فصاحت آراسته بود و از خطبای بزرگ عهد خود شمرده می‌شد. وی بر علاوه از معاملات علمی و فقهی، در مسائل مردمی نیز به صراحت رای می‌داد و حتی خلفای راشدین هم در بسیاری امور از وی رهنمایی می‌طلبیدند.

ابوموسی اشعری رضی الله عنه فرموده است که ما اصحاب الرسول صلی الله علیه و آله و سلم

در چنان مشکلی گرفتار نشده‌ایم، که حل آن را نزد ام المومنین عائشه نیافته ایم.

ام المومنین عائشه رضی الله عنها به علم طب نیز دسترسی داشت. بزرگ ترین شاگرد و خواهرزاده اش حضرت عروه بن زبیر رضی الله عنه می گوید : من در عهد خود، کسی را بیشتر از عائشه رضی الله عنها، آگاه به معلومات طبی ندیده ام.

مسند تدریس حضرت عائشه رضي الله عنها تا نیم قرن در مدینه منوره آباد بود و صدها تشنه گان علوم ازان استفاده نمودند. تنها در احادیث نبوی صلي الله علیه و آله و سلم شمار شاگردان وی بیش از دو هزار تن بیان شده است، که شامل مردان و زنان بودند. این همه معلومات را سیرت نویسان در کتاب‌های مختلف بیان نموده اند، و بیشتر معلومات را علامه سید سلیمان ندوی در کتاب سیرت عائشه رضي الله عنها جمع‌اوری نموده است. هر زني که ذوق علمي و ديني دارد باید آن را مطالعه کند.

سوال اینست که ام المومنین عائشه رضی الله عنها این همه را از کجا آموخته بود؟ وی آن‌گاهی که داخل حرم نبوی صلی الله علیه و آله و سلم شد نُه (۹) ساله بود، که بسیاری‌ها بر این اعتراض هم دارند. اما به باور من این عین مقتضای حکمت و دانش بود که یک زنی در چنان سن‌وسالی داخل حرم پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم شود که آوان آموزش او باشد، و باید به حیث خانم داخل حرم شود تا در پرسیدن، دانستن و آموختن سخنی، حجاب حائل نباشد و مسائل دینی درون‌خانه و روابط میان شوهر و زن بدون کم و کاست به امت برسد. برای این کار ذهن صاف و تازه‌ای می بایست و این اعزاز و افتخار نصیب ام المومنین عائشه رضی الله عنها شد. عائشه رضی الله عنها نیز به حیث نخستین و بزرگ‌ترین معلمهء امت اهلیت خود را ثابت نمود. وی هرگاه داخل حرم نبوی صلی الله علیه و آله و سلم شد نه ساله بود و هرگاه رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم وفات نمود وی هجده یا نزده ساله بود، هویدا است که وی بخش اعظم علم و کمال را در خانه سرور کائنات صلی الله علیه و آله و سلم حاصل نمود و از آن چشمه صافی فیض‌یاب شد.

بار دیگر نگاهی بیاندازید به کمالات علمی ام المومنین عائشه رضی الله عنها، وی مفسره بزرگ قرآن بود، راویه و شارحه بزرگ احادیث نبوی صلی الله علیه و آله و سلم بود، عالمه‌ای بود که حکمت و فلسفه احکام و مسائل دینی را بیان می‌نمود، بر عنعنات، کلتور، نسب‌نامه‌ها و تاریخ قبائل عرب مهارت داشت و به ادب، شعر و خطابت آراسته بود، در افتاء به درجه مجتهد رسیده بود و به معلومات طبی نیز مجهز بود. وی این همه کمالات را از درس‌گاه نبوی صلی الله علیه و آله و سلم فراگرفته بود. بنا برین، به باور من؛ نصاب یک درس‌گاه دینی برای زنان همین است و ذات گرامی عائشه رضی الله عنها بزرگ‌ترین اسوه برای تعلیم و تربیه دختران مسلمان است .

چنانچه به شاگردان و به‌خصوص استادان علوم دینی عرض می‌دارم که با تمام اعتماد برای فراگیری علوم به پیش بروند. سیرت و کارنامه‌های علمی ام المومنین عائشه و دیگر صحابیات رضی الله عنهن را مطالعه کنند و ازین پروپاگند غرب هرگز متاثر نشوند که اسلام زنان را از حصول علم باز می دارد. زیرا گذشتهء پر افتخار و تاریخ تابناک ما پیش روی ماست و خدمات و کارنامه‌های زنان اولوالعزم امت اسلامی جزو تاریخ درخشان ما است.

البته؛ لازم است که این همه در چوکات احکام دینی انجام یابد و بر قواعد و ضوابط شرعی کاملا پایبندی شود.

قاري حبيب

په لیبیا کې

د مصر او ترکیې مخامختیا

لیبیا د شمالي افریقا یو له مهمو اسلامي هیوادونو څخه دی. لیبیا چې یو میلیونه او اته لکه مربع کیلومتره زیات مساحت لري، نفوس یې څه کم اوه میلیونه تنو ته رسیږي. دا هیواد چې د نړۍ په سطحه په لسو ډیرو نفت لرونکو هیوادونو کې حسابیږي په اقتصادي لحاظ د ودې او انکشاف ګڼ فرصتونه لري. لیبیا له تیرو اتو کلونو راهیسې د کورنۍ جګړې په اور کې سوځي. تر جګړې وړاندې دا هیواد د افریقا په سطحه یو له پرمختللیو او ودانو هیوادونو ګڼل کیده. چې خلکو یې خورا مرفه ژوند درلود. د قذافي د واکمنۍ په وخت کې لیبیا هره ورځ د تیلو له صادراتو ۴۰ میلیونه ډالر ترلاسه کول. دې پراخو مالي امکاناتو او لږ نفوس حکومت ته توان ورکړی و چې د لیبیا خلکو ته تعلیم، بریښنا، اوبه، صحي خدمات او حتی د زراعت تر الاتو او تخمونو پورې په مفت ډول مهیا او توزیع کړي. چې دا د افریقا د وچې په سطحه بې ساري امکانات و.

خو نړیوال استعمارګر په خاص ډول د فرانسې، ایټالیا او امریکا په شان ځینې هیوادونه چې د لیبیا زیرمو ته یې سترګې پټې کړې وې، دې هیواد ته یې یوازې دومره بهانه غوښته چې څرنګه به په کې ګډوډي رامنځته او زیرمې به یې چور کړي. د عربو د پسرلي له پیل سره کله چې په ۲۰۱۱ م کال کې په لیبیا کې هم له بنغازي ښار څخه خال خال د اعتراض غږونه پورته شول.

اروپایي غلیمانو همدا وخت فرصت وګاڼه او د پراخو تبلیغاتو په توسط یې په لیبیا کې د نزاع اور ته لمن وهل پیل کړل. وروسته ناټو په لیبیا کې مخامخ پوځي مداخله پیل کړه. د لیبیا د هوایي ځواک په الوتنو یې بندیز ولګاوه تر دې چې د قذافي په وژلو سره یې هلته د یوه مضبوط حکومت تخته چپه او لیبیا د بې شمیره ډلو ډلو ټپلو رحم کرم ته پاتې شوه.

له بحران نه د وتلو په مقصد د لیبیا سیاسي ډلو په پارلماني ټاکنو هوکړه وکړه، چې د لیبیا د پارلمان لپاره لومړنۍ ټاکنې په ۲۰۱۲ میلادي کال کې ترسره شوې. د دې ټاکنو له مخې باید د پارلمان استازي تعین شوي وای او بیا همدې استازو باید حکومت ټاکلی وای. د لیبیا مؤمن ولس د اروپایي مداخله ګرو د مزاج خلاف اسلام ګرایانو او د اخوان المسلمین له ګوند سره تړلیو استازو ته رایې ورکړې او د پارلمان ډیرې څوکې د سیکولرانو او ملي ګرایانو په نسبت اسلامپالو وګټلې. همدې اسلامپالو سیاسیونو په طرابلس کې نوی حکومت تشکیل کړ چې د وفاق ملي یا مرکزي حکومت په نوم یې شهرت وموند او ځیني شرعي اصلاحات یې هم راوستل. دا حکومت چې ملګرو ملتونو هم په رسمیت پیژندلی اوسنی مشر یې فائز السراج دی خو د لیبیا اسلامپال سیاسیون په کې غالب قدرت لري.

کله چې د طرابلس مرکزي حکومت د اسلامپالو لاس ته ولوید او د سیکولرانو هیلې خاورې شوې نو د غربي مداخله ګرو په ټونګ د لیبیا سیکولرانو د طرابلس د حکومت د کمزوري کولو هڅې پیل کړې. لومړی یې په پارلمان کې جنجالونه، اتهامات او اختلافات پیل کړل او وروسته یې چې د پارلمان ناستې تحریم کړې وې، په کودتاوو او دسیسو یې هم پیل وکړ. دا چې د طرابلس حکومت او پارلمان تر ډیره اسلامي روحیه درلوده، غربیانو دوهم پلان په کار واچاوه او هغه په لیبیا کې د یوه موازي ځواک په حیث د جنرال حفتر تر نامه لاندې د یوه پخواني جنرال را ژوندي کول او مطرح کول و.

جنرال حفتر چې د قذافي د ځوانۍ ملګری و په وروستیو کې له قذافي سره مخالف و او په امریکا کې د سي آی اې تر وزر لاندې اوسیده. د امریکایانو په مرسته نومړی لیبیا ته راغی او کرار کرار یې د لیبیا په ختیځ، بنغازي او او نورو سیمو کې د ځواک په تشکیل کار پیل کړ. دا وخت چې په لیبیا کې ځینې جهادي ډلې هم پیدا شوې وې امریکایانو د جنرال حفتر په شان یوه ملیشه ځواک ته اړتیا درلوده چې د خپلو اهدافو لپاره یې وجنګوي. جنرال حفتر په ۲۰۱۴ م کال کې د لیبیا د مرکزي حکومت په ضد اعلامیه صادره کړه او د جهادي ډلو په خلاف یې د پراخو عملیاتو اعلان وکړ. دا چې جنرال حفتر قانوني مشروعیت او پشتوانه نه درلوده، بلکې ملګرو ملتونو په طرابلس کې د لیبیا مرکزي دولت په رسمیت پیژاند. په همدې کال د استازو د مجلس په نوم د یو نوې شورى لپاره ټاکنې ترسره شوې چې په نااټکله ډول په کې ډیرې څوکۍ سیکولرانو وګټلې. دغه مجلس د لیبیا د مرکزي دولت په ځای د جنرال حفتر ملاتړ اعلان کړ او د طرابلس په ځای یې د لیبیا په شرقي ښار طبرق کې خپل مجالس پیل کړل.

په دې ډول لیبیا عملا په دوو برخو وویشل شوه. لویدیځه خوا یې د پلازمینې طرابلس په ګډون د مرکزي دولت تر کنترول لاندې وه چې اسلامپالو په کې برلاسي درلوده او دولت یې ملګرو ملتونو او ګڼو نورو هیوادونو هم په رسمیت پیژاند. د لیبیا ختیځه خوا د جنرال حفتر د ځواکونو او په طبرق کې د استازو مجلس تر واک لاندې وه. په دې خوا کې سیکولر او ملي ګرایان را ټول شوي و چې د ځینو خاصو هیوادونو لکه مصر، سعودي عرب، عرب امارات، روسیې او د امریکا ملاتړ ورسره وو او هڅه یې کوله چې حفتر او نور سیکولران د لیبیا د راتلونکو واکمنو په حیث قدرت ته ورسوي.

د مصر او ترکیې مخامختیا

د مصر پوځ په ۲۰۱۳ م کال کې د مصر منتخب ولسمشر ډاکټر مرسي په ظالمانه ډول له واک لرې کړ. دا په داسې حال کې و چې د لیبیا په مرکزي دولت کې اخوان المسلمین برلاس نقش درلود. له همدې ځایه د لیبیا د مرکزي دولت او د مصر د پوځي واکمنو تر منځ هم دښمني پیل شوه. مصر د دې لپاره چې په لیبیا کې د اسلامپالو د ځواکمنیدو مخه ونیسي د سیکولر جنرال خلیفه حفتر ملاتړ یې پیل کړ. حفتر د مصر او ځینو نورو هیوادونو په ملاتړ د لیبیا د شرق، مرکز او جنوب ډیرې سیمې ونیولې او د لیبیا مرکزي دولت یې تر طرابلس او د ځینو غربي سیمو پورې محدود کړ. جنرال حفتر څو ځله هڅه وکړه چې طرابلس هم ونیسي خو مرکزي دولت یې په وړاندې کلک مقاومت وکړ.

جنرال حفتر ۲۰۱۹ م کال تر نیمایي پورې په لیبیا کې برلاس رول درلود او تمه کیده چې نومړی به په ټوله لیبیا سلطه ترلاسه کړي. خو د تېر کال په نومبر کې یوه داسې پېښه وشوه چې په لیبیا کې یې د واک او ځواک معادله سرچپه کړه. د نومبر په میاشت کې د لیبیا د مرکزي دولت د کورنیو چارو وزیر فتحي باش آغا اعلان وکړ چې د طرابلس واکمنو له ترکیې سره امنیتي قرارداد امضاء کړی دی. له دې څو ورځې وروسته د ترکیې مشر رجب طیب اردوغان اعلان وکړ چې د لیبیا مرکزي دولت له ترکیې د نظامي مرستې غوښتنه کړې او نومړي د نظامي مرستیو د لیږلو طرح د ترکیې پارلمان ته لیږلې ده. د ۲۰۲۰ میلادي کال په جنوري کې د ترکیې پارلمان د ۳۲۵ رایو په توافق او ۱۸۴ رایو په اختلاف لیبیا ته د پوځ او نظامي مرستو د لیږلو طرحه تصویب کړه.

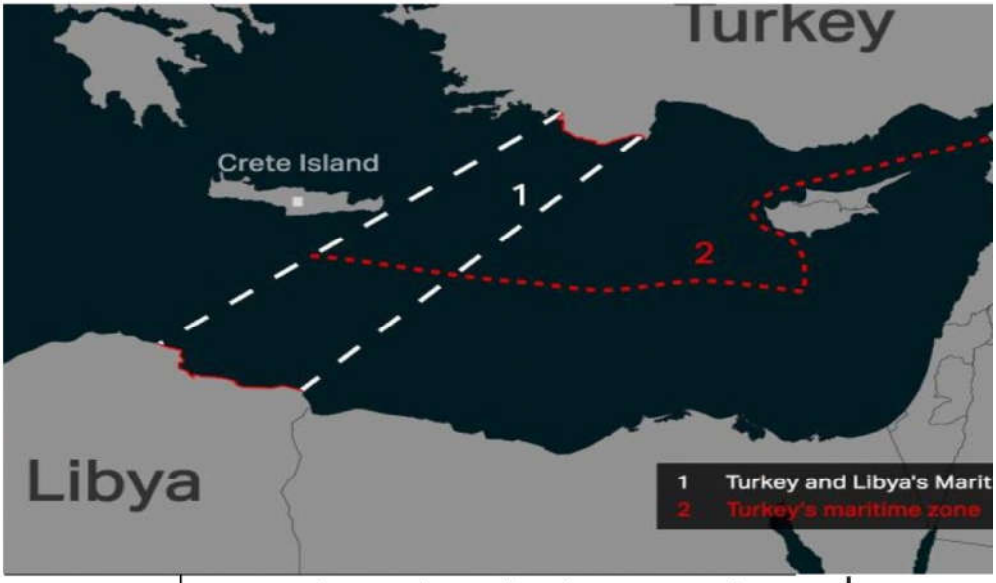

له همدې وخته اردوغان چې له دې وړاندې یې د منځني ختیځ په بیلابیلو سیمو کې د نفوذ پراخولو هڅې کړې وې. عملا یې د لیبیا د مرکزي دولت ملاتړ پیل کړ، لیبیا ته یې ګڼ شمیر پوځي مشاورین، نظامي توکي او په خاص ډول بې پیلوټه الوتکې ولیږلې چې په مټ یې د لیبیا مرکزي دولت د جنرال حفتر په خلاف ځوابي عملیات پیل کړل. د خلیفه حفتر ځواکونه یې د طرابلس له ځنډو وشړل او پراخې سیمې یې ترې ونیولې. د ترکیې د مرستو په مټ په لیبیا کې د ځواک معادله سرچپه شوه. که پخوا جنرال حفتر په تهاجمي موقف کې و اوس د فائز السراج په مشرۍ د طرابلس مرکزي حکومت برلاس موقف خپل کړ او جنرال حفتر ځواکونه یې د لیبیا تر مرکزي سیمو شاتګ ته اړ کړل.

د لیبیا د مرکزي دولت پرمختیاوو او د جنرال حفتر مسلسلو ماتو تر هر چا زیات د مصر پوځي واکمن جنرال سیسي وبوږناوه. ځکه نوموړی پوهیده چې که د حفتر ځواکونه شکست وخوري او د اسلامپالو له پراخ نفوذ څخه برخمن مرکزي دولت د مصر تر پولو وغځیږي. نو له اغیزو به یې مصر هم په امان پاته نه شي. له همدې امله و چې جنرال سیسي په عاجل ډول د لیبیا سره په پوله پوځي مانورې پیل کړې. وروسته له لیبیا سره نږدې یوې پوځې اډې ته لاړ او هلته یې مصري پوځ ته وویل چې په لیبیا کې د پوځي مداخلې لپاره ځان تیار کړي. جنرال سیسي د لیبیا د شمالي ښار سرت او مرکزي سیمو کې د جفره د هوایي اډې تر منځ سیمه د سرې کرښې په حیث تعین کړه او ویې ویل چې که د لیبیا د مرکزي حکومت ځواکونه له دې خط څخه د شرق خواته واوړي نو دا به مصر په خپل ملي امنیت تعرض وګڼي او د مصر پوځ به مستیقما په جګړه کې داخل شي.

د لیبیا له مرکزي دولت څخه د ترکیې پراخ ملاتړ او د جنرال حفتر په ننګه د مصر دریدلو دغه هیواد د مصر او ترکیې د رقابت په ډګر بدل کړی دی. د ترکیې ولسمشر اردوغان چې د منطقوي نفوذ د پراخولو هڅه کوي. په عربي نړۍ کې اسلامپال خوځښتونه په خاص ډول د اخوان المسلمین سره تړلې ګوندونه د موجوده نظامونه ښه بدیل ګڼي. نو ځکه یې په سوډان، تونس او سوریه کې د اسلامپالو سره ملګرتیا پیل کړې ده. بالمقابل د مصر پوځي حکومت، عرب امارات او د سعودي واکمن بیا همدې ګوندونو ته د بالقوه خطر په نظر ګوري او اجازه نه ورکوي چې د لیبیا غوندې مهم هیواد کې قدرت ټینګ کړي. له دې علاوه ترکیه په لیبیا کې اقتصادي اهداف هم لري. همدا اوس ترکیه په مدیترانې بحیره کې د ګازو په ذخیرو پسې ګرځي او د خپل سمندري حق د ګټلو لپاره یې له لیبیا سره سمندري پوله مشخصه کړې او د مدیترانې بحیرې یوه لویه برخه یې په خپل نوم کړې ده.

دا چې د لیبیا نیابتي جنګ به د مصر او ترکیې په مخامخ ټکر بدل شي او کنه؟ کتونکي شک لري چې مصري پوځ به په لیبیا کې مخامخ مداخله وکړي. ځکه دغسې مداخله که څه هم محدوده او محتاطانه وي ډېر ژر به په یوه پاییدونکي ماموریت بدله شي او له وسلو او وسلوالو ډکه لیبیا چې پراخ مساحت لري د مصر پوځ ته په یوه ډوبوونکي جبه زار اوښتلی شي. دمصر پوځ چې په سینا دښته کې محددو وسلوال نه شي مغلوبولای د لیبیا غوندې د پراخ هیواد کنترول به ورته ډېر مشکل وي. د مصر التیماتوم د اوس لپاره د مرکزي حکومت او ترکیې د پوځي پرمختګ مخه نیولې ده. معلومه نه ده چې دغه نسبي آرامي به څومره دوام وکړي.

☆☆☆

کلوړ بنې پاڼې

کړ ځوړ د تکبیر اړ کافر د کډې باریدو ته
دې لږې شیبې پاتې د شرعي ځواک جوړیدو ته

سرزوري ښائستونه درته پړمخې پراته دي
نڅیږي دې ښکلاوې سپین بیرغه رپیدو ته

کافر ختیځ ټوټه پر زنګ وهلیو تبرګیو
لویدیځ ډګر بایللی فدایي تندو بریدو ته

هغه مې زورور ځښتن کړل سر په ننواتو
چا کړی چې تکل وو زمونږ ملنګو ورکیدو ته

شوګیر دې شپه رڼه کړه، تروږمۍ خمه سپېدو ته
ماتیږي تورتمونه دې د تورې پړقیدو ته

یو چا پر سپینه توره له اشغال ورمیږ جلا کړ
وړي څوک د ازادۍ په پار ککرې ځاریدو ته

جهان به مې غړۍ ږدي روڼ دریځ ته منتظره!
زهٔ نه یم جوړ سرټیټي تنزل، تسلیمیدو ته

تش کچکول یې

پیرمحمد کاروان

تش کچکول یې ډک د استغنا له مرغلرو و
یو ملنګ، پاچا د محبت په دوو خبرو و

هی هی د ملنګ خبرې هېچا اورېدلې نه
هر سړی چیچلی د غرور تورو بمبرو و

لوی بری یې و موند خو اخلاق یې د بري نه وو
تللی یې له لاسه په قمار د لنډغرو و

نفس چې و، چینجی تر پښو یې لاندې نه کړ مار شو مار
و یې بایله جنګ چې نه د تُورو نه د زغرو و

لاس کې دې ګل نه و، چې دې مات په یوه خرپ سره
سر د یوه لال سړي په تیږو په ډبرو و

کله و یردی دښته باران د رحمت کله و
سور په وینو شین بوټی د تږو مساپرو و

بده ږلۍ راغله د نفاق او تری تم یی کړ
ګل ددې وطن را شین په لوړو په ژورو و

تاج و د هغوی چې په پېچومي یې اوبه ځتې
واک په دې وطن کې ته وا حق د زورورو و

نیمه پېړۍ مخکې نظامونه ولې بد ګڼو
تږی په کې څوک دومره د امن د سندرو و

زړه دې په کې ګډ و د اخلاص له خوږلني سره
ستا غزل کاروانه خوږ له شاتو له شکرو و

۱۳ سنبله ۱۳۹۹ هجري شمسي خوست

یو ملنګ و قلندر

چنار ټکور

له جګړې نه ستړی راغلی ، وو ستومان پسي- روان شو
یو سړی په زخمو پټ وو، په درمان پسي- روان شو
یو ملنګ وو قلندر وو ، څومره ستړی مسافروو
او سرلاری دلښکروو ، په کاروان پسي- روان شو
دژوندون له ستړي ښاره ، په مزل ځي ترسهاره
دلحد په تیته لاره ، په جانان پسي- روان شو
دملاصاحب عسکر وو، دمنصور صاحب وزر وو
دپکتیا دغرو نښتر وو، څه زدرانې پسي روان شو
ټولو خلکوته محبوب وو ،لوی ولي وو اومجزوب وو
په زړه خوږ لکه یعقوب وو ، په کنعان پسي- روان شو
ته بې غمه شه امیره ، زموږ پیره دستګیره
ستا بچیان ستا له مسیره ، په ارمان پسي- روان شو
دافغان وطن غمخور وو ، دزخمي اولس ټکور وو
دبلال سکنی ورور وو ، په اذان پسي- روان شو

د عقیدت نذرانې

د حقاني صیب[رحمه الله]سپیڅلې ارواته

شاعر: م- الیاس فاتح

د سپینې د پرهر ژبه چې ګویا شي
کیف د سوبې ته دردونه په خندا شي
په اغزیو به څېرو د پښتو تنګاکې
څو رالندې د منزل لارې رښتیا شي
د زخمونو جامې وغواندئ ملګرو!
چې سپرلی د ازادۍ وطن ته راشي
د طالب رښتې پګړۍ ته به ان شاءالله
پر ملا ماته مستکبره امریکا شي
حقاني! ستا په تلپاتو قربانیو
د امت ورک عظمتونه به پیدا شي
موږ د وینو ډېوې بلې کړې فاتحه
د بل نسل د قلم لار به رڼا شي

د معلم مقام ته

نصرت

ته ډیوه د تورتمونو ته سپوږمۍ د تورو شپو یې
ته رڼا یې ته ښکلا یې ته لارښود د قافلو یې

معلومه معلم ای ته د وخت لویه سالاره
ته د لوړ مقام څښتن یې مربي مو د فکرو یې

ته استازی د سحر یې د سپېدو په لور دې یون دی
یې وارث د انبیاوو، ته خاوند د عظمتو یې

پیغامونه د الفت دې د رڼا له چم نه راوړل
په رښتیا عظیم انسان یې ته لایق د تعریفو یې

د فطرت ښکلا رنګونه، تا دستورو پټ رازونه
په خپل فکر کړل روښانه ته ښایست د زمانو یې

ستا د سوي زړه درزا کې ډیرې هیلې د رڼا دي
ته قاصد د معرفت یې ځلاند ستوری دوختو یې

ستا لاسونو کې قلم دی سپیارې د محبت دي
ته لمر څرک د سباوون یې ته مشال د تروږمو یې

ته خادم یې ددې خاورې ته مالیار ددې چمن یې
پلوشې د علم وپشې لوی رهبر مو د زلمو یې

تا د نور له کاروانونو تا د وړانګو په لاسونو
د عرفان درسونه راوړل ته مو میر د کاروانو یې

د ګلونو سوداګر یې د رنګونو سوداګر یې
اې د مینې لارویه ته سپرلی ډک له وږمو یې

نګهتونه خوریږې ستا د هنر له دبستانه
ته له جهل سره وران یې ته دښمن د نفرتو یې

ته یو ګل یې د وختونو ته بلبل یې د وختونو
ته د ژوند اوراورکی یې ډک د حسن له جلوو یې

د نصرت قلم به ستایي ستا تلپاتې خدمتونه
ته لایق د تعریفو یې مستحق د تعظیمو یې

تاریخ جوړوونکی پلار!

د لیکوالو لپاره تر ټولو سخته کار د ځان په اړه لیکل دي. له همدې امله مې له ډیره وخته زړه کې و چې د والد صیب مرحوم په هکله یو څه ولیکم؛ خو بیرته به په دې پیښمانه شوم چې هغه ستا پلار دی او ستا خبرې به خلګ د یو پلار په حق کې د خپل زوی مبالغه وګڼي .

نن مي د مرحوم والد صاحب په اړه یو څه لیکلو اراده ځکه وکړه چې اوس یې د دوستانو پر ستاینو سربېره د دښمنانو هم اوس په دې حقایقو سترګې خلاصې شوي دي، نو زه به ولي په مبالغه تورنیږم؟

یوه ورځ له یوه بهرني لوړ پوړي چارواکي سره ناست وو. ښه صریح غږیده. د نورو غوندي یې ژولنې سیاسي خبري نه کولې بلکې سپین ځوابونه یې ویل.

کله چې مونږ هغه ته معرفي شوو نو زیاته یې کړه چې: زه په دې ویاړم چې له داسې خلکو سره ناست یم چې هغوی تاریخ جوړ کړی دی، دوست او دښمن اوس په دې قائل دي چې تاسو تاریخ ساز خلګ یاست!

هوکې! دا ویاړ مونږ ته خپل مرحوم پلار جان او نورو غیورو مشرانو رابښلی دی.

هغه پلار مي چې ځیني ښاغلي یې تش له نوم اوریدو هم د ویرې احساس کوي. په دې اړه مي د زندان یوه ژوندۍ خاطره درسره شریکوم.

په زندان کی مې څو ورځې وتلې وې، د ۹۰ ریاست په کوټه قلفۍ کې یوازې وم، د امنیت کار کوونکو به د بندیانو د تیر ایستلو په موخه د بشري حقوقو د ادارې والا په نوم یو د ساده جامو نفر بندیانو ته ورلیږه، په کومو کسانو به چې ظلم شوی و نو د مشکلاتو پوښتنه به یی ترې کوله، که چا به شکایت وکړ هغه به یې یوځل بیا سم وواهه، دغه تن په کوټو ګرځېده، خبر نه و چی په دې کوټه کې انس دی.

ماته هم راغی. دروازه یی ورو بنده کړه. دیوال ته یې دډه ووهله، قلم یې راواخیست، وایي څه مشکل لرې؟

څو ورځی کیږي راغلی یې؟

ظلم خو به نه وي دربانديې شوی؟

زه پوه شوم چې سړی هسې راخطا شوی؛ ځکه داسې کسان مورږ ته نه راتلل چې مورږ ورسره خپلې ستونزې شریکې کړو، ما ورته وخندل چې که زه کوم مشکل لرم نو ستا په وس به ونشي چې حل یې کړې!

ویل یې ته ووایه، زه کوښښ کوم.

اخیر مي ورته وویل چی نورې خبرې پریږده ما له خپل ملګري سره یوځای کړئ، مونږ یې ولي جلا ساتلي یو؟

وایي هغه څوک دی؟

ما ویل حافظ رشید

وایی ستا جرم څه دی؟ ما بیا ورته وخندل ...جرم مي!؟

وایی هو!

ما ویل زه یی د پلار په سر نیولی یم، نور زه هیڅ دوسیه نه لرم.

ـ پلار دې څه کاره دی؟!

ـ هغه د امریکا او د امریکا د غلامانو دښمن دی.

ـ څه نومیږی؟

ـ جلال الدین حقاني.

تاسو په خدای باور وکړئ چی د سړي رنګ داسې شو لکه د مرګ تیره توره دي چې په مرۍ ور ایښې وي، جګ ودریده، یو ځل به یي ماته په ډار ډار وکتل بیا دروازې ته.

دغسي په شا روان شو، له لیرې یې دروازې ته لاس اوږد کړ وایي هسې نه چې له شا را باندې راټوپ کړي، او نور دسترګو په رپ کې له دې صحنې غائب شو.

د ده دا عمل سخت وخندولم. په دې حال می شکر اداء کړ چی د پلار له نومه دي د دین او وطن دښمنان داسې ویریږي.

کله چې د والد صیب مرحوم د وفات آوازه خپره شوه، زه د بګرام په جزایي تشنابونو کې وم. امریکایانو زما د خبرتیا لپاره زما ماما حاجی صیب مالی خان راوست کیسه اوږده ده، زما له خبرولو وروسته امریکایي ډګروال وویل چې حقانی اګر که زمونږ سر سخت دښمن و او زموږ خلګ یې وژلي دي؛ خو موږ په دی اقرار کوو چې هغه په خپله خاوره مین او میړنی سړی و، همیشه د خپلې خاورې په دفاع کې جنګیدلی دی، هغه داسې جنګیالی و چې هیڅکله له خپل دریځ نه دی په شا شوی.

د والد صیب مرحوم په ژوندانه کی مو عجیب غریب شیان ولیدل. موږ ته یې عملي روزنه راکوله. هر کله به چی ورغلو نو موږ ته به یی د علم او زده کړې تلقین راکاوه، ویل به یی چی که علم درسره وي نو حق او باطل تور او سپین ښه پیژندلی شئ. یوه ورځ یی راته ویل ځوانان جذباتیان وي، جنګ او سیاست ته بیړه کوي؛ خو ګوره افغانستان کې چی کله هم سیاست وغواړې پیدا کولی یې شې؛ خو د علم وخت د ځوانی وخت وي، تاسی یو ځل علم حاصل کړئ، بیا هر کار اسانه دی، خو له منصبونو نه ځانونه لیری ساتئ؛ ځکه په دنیا کی ستر امتحان په هغه چا راځي چی هغه د منصب خاوند وي.

له کفارو او تیری ګرو سره یې سخت عداوت او کرکه درلوده؛ خو د خپل ولس له پرګنو سره یې بې حده مینه وه، پلار جان مرحوم به ویل: د ولس خلک که هرڅومره لویي تیروتنې وکړي، تاسي د هغوی د اصلاح هڅه وکړئ، که څه هم هغوی ستاسي دوستان او خپلوان وژلي وي، خو چی اصلاح او پوهاویی یې شونی وي؛ نو په خپلو دردونو سترګی پټي کړئ، صبر وکړئ، خپل خلک خپل کړئ.

له یرغلګرو سره یې دومره سخت عداوت و چې یوه ورځ موږ څو تنه ماښام مهال ورغلو ده لمونځ کړی و او یوازی ناست و. سخت مریض هم و، له زړه یی سخت وژړل.

یوه ملګري تسلي ورکړه. بیا یې د ژړا لامل ترې وپوښت چې څه تکلیف دی درته؟ مرحوم والد صیب ورته وویل، چې په دې ژاړم چی روسان مي په خپل لاس ووژل خو امریکایان می په خپل لاس نه دي وژلي، زموږ په ولس یې سخت ظلمونه کړي دي، زموږ دین ته یې سپکاوی کړی دی، اوس په دې ژاړم هسې نه دوی ووځي، زه مړ شم او د هغوی په وژلو زړه یخ نه کړم.

ټول ناست کسان ورته حیران شول، یو ملګري د تسلي په خاطر په خندا کې ورته وویل:

حاجی صیب مه خپه کیږه!

ستا په امر او رهنمایي موږ دومره امریکایان ووژل چې شمیرل یې ګران دي. او ته خو اوس هم کولای شې امریکایان ووژني او هغه په دې ډول چې موږ به دې په اوږو کینوو او ته به وربانديې پیرونه وکړي.

د دې خبرې په اوریدو ډیر خوشاله او په خندا شو. بیا یې وویل چی نه د منصب شوق لرم او نه بل کوم د دنیا شوق

د آزادۍ مرحلې مي هم لیدلي دي، د دنیا خلکو کفارو د پاچاهي وړاندیزونه راته کول، خو د ذلت تر سلطنت مي د عزت دغه د خړو خاورو په کوټو کی زندګي غوره وبلله، د افغانستان په مظلوم او ځوریدلي ولس مي سخت زړه خوږیږی، بې حده زیات کړاونه یې وګالل، دا مي ارمان دی چې د اسلامی نظام تر چتر لاندې د افغانستان کړیدلی ولس یو ځل بیا د ارام او امن ساه واخلي، او د پردیو کفارو او خائنانو له پنجو نور خلاص شي.

د ده نږدې دوست او شاګرد شهید احمد جان غزنوي ورته وویل چی تا مخکی وویل چی دنیاوالو د پاچاهی ټټر راته وواهه، دا څنګه کیسه وه؟

والد صیب ورته وویل چې کله امریکایانو په افغانستان د تیری اراده وکړه، نو سرشناسو خلکو سره یی تماسونه نیول، موږ ته یې له مختلفو لارو څخه پیغامونه رالیږل، خو کله چی اخیري ځل د سرحدونو وزرات د وزیر په توګه له یو پلاوي سره زه پاکستان ته لاړم، هلته موږ مختلف مجالس وکړل، د امریکایانو له یو جګپوړی پلاوي سره مو هم ولیدل. امریکایانو خپلې خبرې په داسې انداز پیل کړي لکه موږ چې د دوی دوستان وو، ما غوږ ورته نیولی و، امریکایي پلاوي وویل:

موږ اراده لرو چې د خپل امنیت او منافعو د ساتنې په موخه په تروریستانو او د هغوی په حمایت کوونکو پسي افغانستان ته راشو، دوی ظلم کړی دی دا نظام باید ړنګ شي، د دې نظام پرځای باید بل نظام رامنځته شي، اوس زمونږ پلان او زموږ د حکومت انتخاب دا دی چی ته د طالبانو ملګرتیا پریږده او زمونږ سره ملګری شه! ته یو ملی شخصیت یې افغانان په تا اعتماد کوي، د روس خلاف جنګیدلی یې او بیا د مجاهدینو ترمنځ د سولې په هلو ځلو دې ښه تاریخ پریښی دی ، زمونږ اراده دا ده چی د راتلونکی نظام زعامت تا ته درکړو، نور چی هر څه ته اړتیا لرې هغه مونږ ته ووایه!...

وایي ما له ځان سره فکر وکړ چی له دومره کلونو کلونو خواریو، جهادونو، زخمونو او هجرتونو وروسته اوس دا خلک تا په امتحان کې اچوي، ایمان مي له خطر سره مخ کوي، خو الحمدلله

په زړه کې مې د ذرې برابر شوق او میلان هم د دوی غوړو وړاندیزونو ته پیدا نشو.

ما ورته کړه ستاسو خبرې پوره شوې، وایې هو!

نو ژر ژر یې کاغذونه رواخیستل لیکلو ته منتظر شول.

ما ویل چې تاسي څه فکر کوئ چې حقاني به د سلطنت په بدل کې خپل دین او ولس په تاسو خرڅ کړي؟!

د شهیدانو په ارمانونو به خاورې واچوی؟ دا هیڅ کله نشي کیدلی، تاسو ته ښه په زغرده وایم ښه دقیق یې واورئ! کټ مټ همداسې یې خپلو مشرانو ته ورسوئ!

پر افغانستان د تیري اراده له زړو وباسئ؛ ځکه دا به تاسو ته سخته په زیان تمامه شي د خبرو له لارې د ستونزو د هوارولو هڅه وکړئ، که چیر ته تاسي په افغانستان تیری وکړ نو دا واورئ چې زه به مو په هغه ټوپک ولم په کوم مې چې شورویان ویشتلی وو.

د دوی رنګونه بیخی والوتل، حیران شول، ما هم نورې خبرې پرېښودې، دستي له ځایه پورته شوم د دروازې په لور روان شوم، بیا مې له دروازې غږ وروکړ چې دا زما وروستۍ فیصله ده، هیله مند یم چې ښه به پرې پوه شوي وئ.

میاشت کم او زیاته نه وه تیره چې زموږ د پکتیا مرکزونه یې په کروزو و ویشتل، له هغې نه پس یې په دې یوه لسیزه کې له مختلفو لارو پیغامونه روالیږل چې راشه هر څه چې غواړې، هغه به درکړو خو هر ځل می غوڅ ځواب ورکړی دی.

زه په دې شکر ادا کوم چې بچیان مې د امریکایانو په مرمیو شهیدان شوي دي؛ ځکه چې یو خو به مې خپلو شهیدانو ملګرو ته سترګې ټیټې نه وي، بل مې له کفارو سره نوره هم کرکه او عداوت زیات شوی وي.

د والد صیب مرحوم په حالاتو کې چې فکر کوم رښتیا یو لوی شخصیت و، په سخته ناروغۍ کې به یې هم عبادت نه پرېښود، موږ به ورته ویل ارام ته اړتیا لرې؛ خو چې بیا به می کتو نو تهجدو ته به پورته شوی و.

د قران کریم تلاوت یې هیڅکله نه پرېښوده، تر دې چې په ورستیو وختونو کې یې د فلج مرض له امله یو لاس بې حسه شو، بیا به ملګرو په ټیپ کې تلاوت ورته چالان کړ، څومره عبادت چې هغه کاوه که قسم په رب وکړم حانث به نشم چې ما په خپل ژوند کې داسې عابد نه و لیدلی.

یوه ورځ زه له څو ورونو سره ورغلم نو لږ خپه معلومیدو، موږ ترې د حال پوښتنه وکړه نو ده وژړل مونږ هم ورسره په ژړا شوو، مشر ورور ورته وویل چې ابا څه خبره ده؟!

ده وویل چې په دی ژاړم چې خاتمه به می څنګه شي؟ سبحان الله د دومره قربانیو او عبادتونو تکلیفونو سره سره بیا هم د خاتمې ویره ورسره وه، موږ تسلي ورکړه خو ده ویل چې د تیر جهاد د څنګ مشران ملګري چې ګورم چې د مرګ له ویري او د دنیا د لاسته راوړلو په خاطر یې خپل غیرت او وجدانونه وپلورل او د کفارو تر څنګ ودریدل، نو زه وایم هسې نه الله تعالی زموږ خاتمې خرابې نه کړي، کاشکي زما د جهاد هغه پخواني ملګري اوس هم پوه شوي وای او د کفر له ملګرتیا یې لاس اخیستی وای.

د ده خبرې رښتیا هم حیرانوونکي وې. په زندان کې مې ډیر فکر پکې وواهه، پس له ډیرې مطالعې دا راته معلومه شوه چې د الله تعالی نیک بندګان همیشه د خپلې خاتمې له ویرې ژاړي، سره د دې چې په خپلو نیکو اعمالو خبر وي خو د خاتمې درک هیچاته نه لګیږي.

له ماسره به یې زیاتره علمي بحث او مباحثه کوله، تعلیم ته به یې ډیر هڅولم، هروخت به چې ورغلم نو کوم کتاب به یې چې په کار و هغه به یې راته یاداشت کړ چې زما له کتابونو یې بل ځل درسره راوړه، حافظه یې دومره قوي وه چې د کتابونو رنګ به یې هم یاد و، د کومې مسئلې پوښتنه به مې چې ترې وکړه نو دستي به یې د کتاب نوم راته واخیست چې په فلانی جلد په فلانی باب کې یې وګوره!

وروستیو وختو کې یې موږ ته وویل چې زه تاسو ته په میراث خپله کتابخانه پریږدم، زما د کتابونو او مدرسو خیال به ساتئ!

یوه هوښیار یوه ورځ راته وویل چې خلک خبر جوړوي او ځیني خلک بیا تاریخ جوړوي، ستا ابا تاریخ جوړ کړی دی، د والد صاحب مرحوم دومره خاطرات راسره دي چې کتابونه ترې جوړیږي؛ خو:

ستا د ښایست ګلونه ډیر دي

ځولۍ مې تنګه زه به کوم کوم ټولومه

الله تعالی دي والد صیب مرحوم غریق رحمت کړي، هغه مرحوم موږ او ټول امت ته ډیر لوی تاریخ جوړ کړی او هغه موږ ټولو ته دروند مسؤلیت په میراث پرې ایښی دی، الله تعالی دي د ساتلو او پاللو توفیق راکړي. آمین

حقانِی بزرگ؛

رادمردی از تبار قدسیان

ابو صهیب حقانی

اگر به شخصیت‌های معاصر جهادی نگاهی بیندازیم نامش درخشان، فداکاری‌اش نمایان، مبارزه‌اش تحسین برانگیز، دلسوزی و خیرخواهی‌اش مشهور، شهامت و شجاعت‌اش مثال زدنی، و داستانش سراسر حماسه و افتخار است؛ او با نام با مسمای (مولوی) «جلال‌الدین» حقانی یاد می‌شود و وقتی حکایت زندگی‌اش را به خوانش بگیری تنها چیزی که تو را شیفته وَ بیشتر ارادتمند آن مرد با خدا می‌کند قصه‌های پر حماسه از جهاد و مبارزهٔ آن دلیرمرد خستگی ناپذیر و فرماندهٔ قشون‌شکن جناب حقانی صاحب بزرگ است.

حقانی صاحب را همه از دوست و دشمن می‌شناسند منتها با این تفاوت که دشمن از نامش لرزه براندام شده و خاطرات تلخ شکست خود از دست آن مرد برومند را به یاد می‌آورد؛ و دوست که طبعا در یاد آن فرماندهٔ رشید کباب و در فراقش اشک می‌ریزد؛ بدون شک حقانی صاحب از شخصیت‌های ماندگار تاریخ معاصر افغانستان است تا آنجا که مشکل است از جهاد فرزندان غیور افغانستان در برابر دو قدرت جهانی (شوروی و امریکا) یاد شود و نام حقانی صاحب گرفته نشود و یا کارنامهٔ از کارنامه‌های آن مرد بزرگ ورق نخورد؛ و مایهٔ عزت و اعتبار به وارثان جهاد تلقی نشود و یا برای دشمنان درسِ عبرت و پند نباشد.

در دنیای معاصر که قهرمان سازی برای انسان‌ها خیلی راحت شده و هر ناکسی را قهرمان کرده و به دنیا معرفی می‌کنند و حتی بخشی از پروگرام‌های بلند مدت استعمارگران و مستشرقین در کشورهای مسلمان، همین ساختن قهرمان‌های خیالی، کاغذی و جعلی است و با استفاده از امکانات دست داشتهٔ خود و به وسیلهٔ جادوی رسانه‌ای خویش، سعی در بازتاب دادن چهره‌های دروغین، پوشالی و میان‌تهی بحیث قهرمان داشته و بسیار مواقع حتی دیده شده از افراد خاین، بدنام و کسانیکه دست شان در خیانت و خون کشور و فرزندان عزیزان آن دخیل بوده، و چهره‌های کاملا نوکر و وابسته‌اند، نماد و نقاب حُریت پوشیده، و در جوامع اسلامی از آنها در ذهن و فکر آیندگان، قهرمان می‌سازند، و چه بسا مردم ظاهربین و خوش‌باور را نیز تا حدودی بفریبند؛ در این میان، بودند و هستند الحمدلله بسی چهره‌های واقعی و آزادمردانی که لایق و زیبندهٔ القاب ارزشمند قهرمانی، اسطوره، پهلوان و شخصیت‌های ماندگار، تاثیرگذار و قابل فخر در امت اسلامی باشند و بر خلاف میدیای غرب و تبلیغات وسیع دشمنان چهره‌های که با دشمنان اسلام و خاک مسلمانان تا پای جان رزمیدند، فداکاری کرده و جان و مال خود را قربانی داده و بدون هیچ چشمداشتی از خود یک نام نیکوی ماندگار به آیندگان به میراث گذاشته باشند؛ و مولوی جلال‌الدین حقانی – رحمه‌الله – یکی از آن قهرمانان ارزشمند و ماندگار افغانستان معاصر است که تا همیشه نام آن بزرگمرد منحیث یکَ قهرمان واقعی و شخصیت ماندگار در تارک تاریخ خواهد درخشید.

الحاج مولوی جلال‌الدین حقانی مرحوم، تنها یک نام نیست بلکه یک تاریخ سراسر حماسه و افتخار بوده و هست، او مکتب مبارزه، جهاد، رشادت و مبارزه بود، یک منار از اخلاص و پایمردی و ایستادگی و جانفشانی در راه خدا بود. او از خودش، مالش، اولادش و همه چیزش برای سربلندی اسلام و عزت مسلمانان مایه گذاشت، هیچ چیز قلب بزرگ وی را آنقدر خرسند و خشنود نمی‌کرد مثل اخبار خوشی و مسرت مسلمانان، و هیچ چیز آن پیکر تقوا و شخصیت پاک نفس را خسته و اندوهگین نمی‌ساخت مثلیکه هرگاه اخبار غم و مصیبت، درد و فلاکت مسلمانان را می‌شنید.

حقانی صاحب مرحوم برای افغانستان کارنامه‌های بس درخشان از خود به یادگار گذاشته که کمتر شخصیتی در معاصر موفق به همچون افتخاراتی می‌شود، او چندین فرزند دلبند و نازنین خود را همانند اسماعیل ذبیح به مسلخ عشق فرستاد، و در عین حال خود همواره ابراهیم‌وار به جنگ دشمنان خون‌آشام اسلام و مسلمانان شتافت. ایشان هیچگاهی در راه عزت و آزادی کشور از هیچ چیز دریغ نکرده و در قیادت دو جهاد، سخت‌ترین روزها و مشکلات طاقت‌فرسا را به جان و دل خرید، و در تمام دوران مبارزه نهایت تلاش خود را به خاطر به دست‌آوردن و کسب رضای خدا به کار گرفت.

یکی از خصوصیات بارز مرحوم حقانی صاحب آن بود که هیچگاه به حرف و سخن اکتفاء نکرده و در راه مبارزه شعار نمی‌داد بلکه عملا جانفشانی کرده و مبارزه می‌نمود، از حرکات و وَجَنات آن بزرگمرد کاملا پیدا بود که دوست ندارد زندگی چند روزهٔ دنیا را مُفت سپری کند بلکه با انتخاب سخت‌ترین عبادت‌ها و جانفشانی‌ها ابراهیم وار در راه نیل به رضای حق گام برداشت.

خداوند متعال جای آن بزرگمرد را نکو، یادش را همیشه تازه، و راهش را همیشه پر رهرو نگاه دارد. آمین یا رب العالمین

حقانی صاحب بزرگ از نگاه یک جوان افغان

حبیبی سمنگانی

از آنگاهی‌که کم‌کم با خود آشنا می شدم و با نزدیک شدن به آستانه نوجوانی، اوضاع اسفبار کشور را از زبان این و آن می‌شنیدم، شاید کم‌تر باری می‌بود که رهبران و فرماندهان جهاد بر ضد شوروی به اوصاف و القاب خوب نام برده می‌شدند، اغلبا مردم نفرین می‌فرستادند و از خیانت‌ها و معامله‌گری‌های شان می‌نالیدند. آن قهرمانان دهه شصت خورشیدی شاید دوره طلایی شان را سپری کرده بودند و اکنون با بار ملامتی‌ها سفر باقی‌مانده زندگی شان را می‌پیمودند. رسوایی بزرگ‌تر اینکه بعضی از آن مدعیان آزادگی و نظام اسلامی، به تازه‌گی به دست استعمارگران غربی دست بیعت داده بودند و با دار و دسته شان، با کمال بی مایگی دست و بازوی اشغال‌گران شده بودند.

از همین بود که برای همچو من زاده و پرورده خانواده علمی و جهادی هم، هیچ یکی از رهبران زنده‌ء جهاد بر ضد کمونیسم، ایده‌آل نبودند، و هر قدری‌که از نقش ویران‌گرانه آن‌ها در سالیان پسین جهاد و به‌خصوص دوره خانمان‌سوز و ملوک الطوائفی جنگ‌های داخلی، بیش‌تر آگاه می‌شدم، از نقش رهبری آن‌ها بیش‌تر خسته و دل‌زده می‌شدم.

حقیقت تلخ‌تری که از دوره جهاد پیشین به یاد همگان مانده بود و بر زخم‌های افغان‌ها نمک می‌پاشید، زندگی آسوده و بی‌درد خانواده‌های رهبران جهادی بود. بر خلاف قربانی‌های چند ملیونی هموطنان ما، رهبرزاده‌های ما به‌دور از شهادت، جراحت، اسارت، در به دری‌ها و نابسامانی‌ها؛ در کشورهای همسایه و برخی شان در جامعه غربی عیش و نوش داشتند. در حالی‌که با همه کمک های فراوان مالی جامعه جهانی، زخمیان مجاهدین از اثر بی توجهی و بی پروایی تنظیم‌های جهادی، بو می‌گرفتند و جان های شان را از دست می دادند.

عقب نشینی امارت اسلامی پس از تهاجم وحشیانه چهل‌وچند کشور به رهبری امریکا و ناتو، رویداد دیگری بود که بیان از زبونی بخت ما داشت. آن زمان، جهان کفر و اسلام به هر صدای امریکا لبیک می‌گفتند و به هر اشاره امریکا می‌رقصیدند و حتی گمان ایستادگی و مبارزه دران جهان تک‌قطبی، بیهودگی و دیوانگی پنداشته می‌شد، گویا رویاهای آزادگی و وارستگی دران نخستین سال‌های قرن جدید میلادی، پیوندی با واقعیت‌های تلخ زمینی نداشت.

عجب‌تر اینکه نه تنها جهادی‌های آزادمنش دیروزی، بلکه خلقی‌ها و پرچمی‌های سخت‌جان کمونیست نیز گرد سفره‌ء بساط کرده امریکا جمع شدند و سوسیالیسم را بدرود گفته، از خوانِ پهن شده کاپیتالیسم بهره‌ور شدند. آنانی‌که به‌جای افغان‌ها، امریکا را عامل واقعی فروپاشی کمونیسم می‌دانستند، بیش‌تر و پیش‌تر از دیگران تلاش کردند محرومیت‌های چند ساله شان را تدارک کنند و زندگی شان را از سر نو بسازند. کمونیست‌های موسفید و کهن سالی را دیدم که برای ماموریت تازه کمر بستند.

در چنان شب و روزهای دشوار، که جهان با همه گشادگی اش برای طالبان بلکه هر افغان دیندار، مفر و مغاره ای نداشت، مبارزه استعمارشکن حقانی صاحب بزرگ، با ولوله تازه ای از شرق کشور آغاز شد و ندای ملکوتی «حی علی الجهاد» روح تازه‌ای را در پیکر ملت افغان دمید. مهم‌تر اینکه اکنون رهبری مبارزه را فرزندان رشید آن مرد سعید به زیر چتر امارت اسلامی، به دوش گرفتند و جهانیان را از دلاوری و فداکاری شان

بهت زده ساختند، مبارزه‌ای که به آستانه پیروزی نهایی رسیده، و خانواده فداکار و شهید پرور حقانی یقیناً نقش عمده ای را درین پیروزی تاریخی دارد.

اگر پس به عقب برگردیم و اندکی از صحنه‌های دردناک ایام عقب‌نشینی امارت اسلامی یاد کنیم؛ هرگاه مجاهدین صفحات شمال کشور به همراهی وزیران، والیان و قومندانان آن سمت، به لوگر رسیدند، و از آن جا نمایندگان شان برای مشوره نزد حقانی صاحب بزرگ به منطقه زنی‌خیل، خوست رفتند، مرحوم حقانی صاحب پس از شنیدن حرف های آن ها، برای شان گفت : «همیشه در خدمت مجاهدین بودیم و هستیم، و لو از هر قوم و زبان باشند، در زمان جهاد شوروی نیز من غُندی بنام سلمان فارسی رضی الله عنه داشتم، که در آن همه مجاهدین تاجک و ازبک از صفحات شمال بودند، اکنون هم همانند برادران در پهلوی همدیگر می‌باشیم، تشویش نداشته باشید، من برادر تان و در خدمت تان هستم».

در سیرت و کارنامه‌های حقانی صاحب بزرگ رحمه الله، مقالات زیاد و ارزش‌مندی به قلم رسای خبره‌گان و نخبه‌گان نبشته شده و تعریف و توصیفِ همچو ما نوآموزان، گرفتن چراغ در برابر آفتاب است، بناءً به‌جایی تذکر و یادآوری از رشادت‌ها و قربانی‌های آن سالار پر افتخار دو دوره جهاد، به نقل آن کلماتی اکتفا می‌کنم که خودش به‌مناسبت شهادت پسر- بزرگش شهید داکتر نصیرالدین تقبله‌الله به مسلمان‌ها ارائه نموده بود، کلماتی‌که حکایت از صفایی باطنی و یکرنگی قلبی وی دارد و هر دل حزین را طراوت بخش است. وی می‌گوید :

«شهید داکتر نصیر نه اولین شهید خانواده ما بود و نه هم آخرین، بلکه تمام خانواده حقانی خانواده جهاد و شهادت است، شهادت در راستای تحکیم نظام الهی و دفاع از حریم کشور، بزرگ ترین آرمان این خانواده است، من به شهادت هر شهید رشک می‌ﷺکﷺنم که ای کاش این افتخار نصیب من می‌شد، من بخش زیادی عمر خود را به این آرمان سپری کرده ام که چه‌زمان افتخار شهادت نصیب ام می‌گردد. الحمدلله، ما و شما همه مسلمان هستیم و مسلمان‌ها شهادت در راه خدا را دوست دارند، چنانکه کافران؛ زندگی، لذت‌ها و نعمت‌های دنیا را دوست دارند».

بنده به‌حیث جوان مسلمان امروزی، هرگاه آمیختگی زیبای علم و عمل، دعوت و جهاد، و جود و فداکاری را در حیات زعیمانه حقانی صاحب بزرگ رحمه الله می‌بینم، با اینکه از کم‌تر سخنان دیگران متاثر می‌شوم، اما توصیه‌ها و فرموده‌های آن مرد نیکو خاتمه را برای معاصران خود، زاد راه می‌دانم. وی چه نیکو گفته است : «جهاد مدرسه ایست که انسان دران درس سعادت زندگی خود را می‌آموزد، این درس در دیگر مدرسه‌ها نظری اما در مدرسه جهادی عملی می‌باشد. تقوایش عملی، صداقت‌اش عملی، فداکاری اش عملی و ایثارش عملی. جنبه عمل در زندگی جهادی و تعلیمات جهادی آن‌قدر قوی است که کسی اگر آیات جهادی سوره‌های انفال، توبه و احزاب را تلاوت می‌کند و یا هم کتاب المغازی صحیح البخاری را می خواند، فکر می‌کند که عملا در سنگرهای بدر، احد، خندق و حنین قرار دارد».

چندی پیش، از پدر گرامی‌ام شیخ الحدیث قاری حبیب الله صاحب - اطال الله عمره و ادام علیه العافیه - خواهش نمودم سطور چندی در باره حقانی صاحب بزرگ رحمه الله، برای مجله سرک (ځرک) بنویسند. آن‌ها در تاثرات خود نبشته اند:

«مرحوم حقانی صاحب و خانواده‌اش در چهار دهه اخیر، همواره مشغول جهاد و مبارزه بوده و در هر دو دوره جهاد ممتاز و پیشتاز بوده اند، از آغاز تا اکنون نه با شرقی ها معامله کردند و نه هم با غربی ها سازش کردند. کفار مستبد شرق و غرب واقعا از ایشان تکلیف دیدند و ناراحت شدند. اگر در گذشته از فعالیت های جهادی ایشان شوروی ها به ستوه آمدند، حالا امریکایی‌ها و متحدان شان داد و فریاد دارند. بدون تردد، زندگان این خانواده غازیان اند و رفتگان شان غازیان و شهیدان».رحمه الله تعالی.

لیکوال: الحاج خیربادشاه ځدرانې

د حقاني صاحب رحمه الله څو خاطرې او یادابښتونه!

د ستر مجاهد ورور مرحوم مولوي جلال الدین حقاني (رحمه الله) د باطني اوصافو درک یوازې الله ج ته معلوم دی، خو زه (لیکوال) چې ۷ کاله شاوخوا په سنګر، سفر او حضر کې، د جهاد له پیله تر عروج پورې، یعني هغه وخت چې پر هېواد د یرغلګرو سرو لښکرو د واکمنۍ شېبې وې، قریباً شپه او ورځ ورسره ملګری وم، د منشي یا د احکامو د لیکوونکي په توګه مې ورسره ملګرتیا کوله، د ده د ژوند په ځینو برخو کې طبعاً یو څه اندازه معلومات او خاطرې لرم.

په همدې هوډ مې وغوښتل چې د هغه (رح) د دوهم تلین په مناسبت او له فرصت څخه په استفادې د نوموړي ځینې خاطرات او ځینې هغه اوصاف چې زما په آند باید هر سیاسي رهبر ، جهادي او نظامي قوماندان یې ولري له تاسو سره شریک کړم.

د روسانو پر ضد جهاد او د خوست فتحه:

د روسانو د شکست څخه وروسته د هغه وخت د کمونیستي رژیم زوال، الله ج د مرحوم حقاني په لاس لیکلی و.

خوست د افغانستان په سطحه لومړی ولایت و چې، د مرحوم حقاني صاحب په لاس فتحه شو.

که ووایو چې د تېر انقلاب ابتدا هم حقاني صاحب کړې وه، تېروتنه به نه وي، ځکه چې د ۱۳۵۷ هـ ش کال د ثور په ۷ مه نېټه خلقیانو د سردار داود خان پر حکومت کودتا وکړه او د حکومت واګې یې په لاس کې واخیستې. د همدغه کال او همدغې میاشتې د ثور په ۱۳ مه نېټه یعنې شپږ ورځې وروسته د حقاني صاحب په قوماندې مولوي عزیز خان دپکتیکا ولایت د زیړوک علاقداری چې اوس ولسوالۍ ده،فتحه کړه چې، زیات شمېر غنایم یې هم تر لاسه کړل. دغه تعرض د هماغه وخت د حکومت پر ضد لومړی نظامي پاڅون او خوځښت و، چې کمونیستان یې خورا وارخطا او کاواکه کړل.

د خبریال پوښتنې ته ځواب:

د اوسنی انقلاب له پیلدو وړاندې کله چې امریکایانو د افغانستان ښکلیلاک په پار تیاری پیل کړ، د جرمني په بُن ښار کې د افغانستان په هکله غونډه دایره شوه. د بي بي سي یو خبریال له مرحوم حقاني رح څخه وپوښتل ،

که چېرته امریکایانو په افغانستان یرغل راووړ، ستاسو غبرګون به څه وي؟

حقاني صاحب په ځواب کې ورته وویل: که امریکایانو پر افغانستان یرغل راووړ، نو په هغه ټوپک به یې وولم، په کوم ټوپک مې چې روسان ویشتلي...

صبر او استقامت:

د اروښاد حقاني صاحب جهادي مبارزه، په خپلو مسئولیتونو کې اخلاص، تقوا، په سختیو او امتحاناتو کې صبر او استقامت به یې ښایي ډېرو ته معلوم وي، یا به یې اوریدلي او لوستلي وي، حتی سر سخته دوښمنان یې هم پر دغو ځانګړتیاوو اعتراف کوي!

پر سنتو عمل:

د جهادي، سیاسي، او قومي بصیرت برسېره مرحوم حقاني صاحب کوښښ کاوه چې، د ژوند هره کړنه او عمل یې، لکه خوب، خوراک، خبرې کول، خلکو سره چلند د اسلامي احکامو او د محمدي شریعت په چوکاټ کې وي.

په نفلي عباداتو کې هم ډېر جدي و، د شپې یې ۱۲ رکعته تهجد لمونځ کول معمول ګرځیدلی و، که به باد و، که باران، که به ساړه، او که د دښمن خطر، که به بې خوبه و او که به په سفر و، هیڅکله یې نه پرېښودل!

له ځان ښودنې کرکه:

کوښښ به یې دا و چې، هر نېک عمل له خلکو پټ وساتي. خو ځینې وخت به زه هغه وخت راویښ شوم چې، حقاني (رح) به په سجدې پروت و، له سینې به یې یو ډول له درده ډک دعاجزۍ او خاکسارۍ آواز راوت، عجیب کیف یې درلود. کله به هم چې دغه غږ زما تر غوږ شو، پوه به شوم چې حقاني صاحب (رح) د تهجد لمانځه ته پورته شوی.

ایثار او سرښندنه یې!

د جنګ په وخت کې به یې دځان پروا نه کوله بلکې د ملګرو حفاظت ته به یې اولویت ور کاوه، کوښښ به یې کاوه چې، ملګري یې ضایع نه شي، هغوی ته به یې د ځان ساتنې او پوره احتیاط کولو سپارښتنې کولې.

که په جنګ کې به د مجاهدینو بریا په برخه وه او یا ماتې، خو دجنګ میدان به یې ژر نه خالي کاوه، تر ډېره وخته به په ساحه کې پاتې کیده.

د فتحې پر مهال:

د فتحې پر مهال به یې د اسلام د ستر پېغمبر (صلی الله علیه وسلم) هغه ویناوې چې دمکې مکرمې د بدر او خندق په غزاګانو کې یې خپلو صحابه ؤ کرامو ته کړې وې، بار بار تکرارولې.

د غنیمت سره احتیاط:

د غنیمت مال سره به یې دومره احتیاط کاوه چې، د وېش لپاره به یې بل ملګری ټاکه. ځینې وخت به یې د وېش لپاره زه انتخاب کړم، د ده د ډېر احتیاط له امله به له ما سره دومره وېره وه چې، خپله نیمه برخه به مې د تقسیم په مهال له لاسه ورکوله.

خو هغه (رح) به د خپلې خواخوږۍ او شفقت له مخې د ځان برخه ما ته راکوله تر څو د غنیمت په وېش کې عدل او انصاف مراعات کړل شي.

د جنګ پر مهال ملګرو ته پاملرنه:

کله به چې د اکمالاتو مسئولیت ماته را په غاړه و، د مجاهدینو د اکمالاتو په هکله به یې بار بار پوښتنې کولې:

فلانکۍ مورچې ته دې څه ولېږل او کنه؟

فلاني قومندان ته دې څه ولېږل؟

که څه هم په اکمالاتو به خبر و، خو بیا به یې هم د اطمینان او تسلۍ لپاره څو څو ځله پوښتنه کوله. د مجاهدینو په اکمال او پالنه کې به تل جدي و.

مورال یې:

د جنګ په ډګر کې د صبر او استقامت لوی منار و. تل به یې مورال لوړ و او د خپلو مجاهدینو د حوصلې د لوړوالي په خاطر به د جنګ په ډګر کې پخپله ګډون کاوه.

پلان او طرحه یې:

د جنګي پلان او طرحې په جوړولو کې یې خورا زیات مهارت درلود. تر دې چې د هغه وخت د کارمل د ادارې فوځي جنرالان ورته ګوته په غاښ وو، په لږو مادي وسایلو به یې ډېر کار کاوه، خو تل به یې تکیه پر الهي نصرت و!

یو ورځ ترې یو انګریز خبریال وپوښتل: که تاسو د کارمل د حکومت لخوا قومندان وای دځدرانو لاره (د خوست-ګردېز لاره) به مو د کوم پلان له مخې خلاصولی؟

حقاني صاحب رح ور ته په مسکا وویل: ایا ته غواړې چې زه خپل دښمن ته د لارې د خلاصول نقل ورکړم؟ هغه لار چې ما بنده کړې ده!

د بېوزلو سره خواخوږي،

د نیمه لېونیانو چې مونږ ورته په خپله محلي لهجه کې (پګلان) وایو ډېر محبت درلود، تل به یې هغوی نازول، د هغوی معصومیت یې ډېر خوښېده، تر خپلې وسې به یې له لېوانیانو او بېوزلو سره مرسته کوله...

سخاوت یې:

په جهادي امورو کې به یې له زیات سخاوت کار اخیست، کومو ملګرو ته به یې چې اختیار ورکړ ، هغوی ته به یې تل توصیه کوله چې، په مجاهدینو لاس مه موټی کوئ! هر څه چې په اختیار کې لرئ هغوی ته یې ورکوئ! ترې سپموئ یې مه! که مو ور نه کړل، په تاسو به زما له خوا بند شي او پر ما به د الله ج لخوا بند کړی شي! نو ګورئ لاس ازاد ساتئ!

له ولس سره یې برخورد!

تل به یې د لویو او وړو،ځوانانو او بوډاګانو سره په ورین تندي خبرې کولې، ډېر خوش طبیعته و، په پیاده مزل کې له ډېرو مجاهدینو ګړندی و، د مزل په وخت کې یې داسې مجلس کاو، چې ملګرو ته به پکې یو عبرت او درس پروت و.

ځیرکتیا یې!

په انسان پېژندنه کې الله ج ډېره ځیرکتیا ورکړې وه، انسان به یې ډېر ژر پېژانده، د هغه صورت او سیرت ترمنځ به یې توپیر ډېر ژر درک کولی شو.

د ملګرو ځارنه او کړنو ته پاملرنه:

د ملګرو په ادلون بدلون کې خورا جدي و، که احیانا به له د کوم ملګري څخه داسې عمل صادر شو، چې جهادي صف ته به ترې زیان رسیده، ډېر ژر به یې له هغه ځایه بدلاو، په مجازات او مکافات یې باور درلود.

د مجرم په هکله به یې د هیچا سفارش نه مانه، بلکې سفارش کوونکي ته به یې داسې قناعت ورکاوه چې، هغه به په خپل سفارش پښېمانه شو..

سیاسي دراندیشي او بصیرت یې؛

ښه مې په یاد دی غالباً ۱۳۵۹ هـ ش کال و، د روسانو او د دوی د داخلي ملاتړو پر خلاف د جهاد د لومړۍ ورځې وې، مجلس مې ورسره کولو ، ما ویل چې د امریکا او ایران سیاسي وضع ډېره ترېنګلي ښکاري تاسو څه فکر کوئ امریکا به پر ایران یرغل ته زړه ښه کړي کنه!؟ خدای بخښلي یې په ځواب کې له لږ سوچ وروسته راته وویل، چې هېڅکله نه ، خمیني د امریکا په لاس جوړ شوی پلاستیکي مار دی، غواړي عرب دولتونه لکه سعودي عربستان ، متحده عرب امارات ، قطر ، کویټ او داسې نور پرې وډار کړي. زما او ستا په ژوند به هېڅکله هم امریکا پر ایران یرغل ونه کړي، ځکه دغه ددوی خودساحته خطر دی. په دې سره غواړي عرب ممالکو ته وښيي چې تاسې په خطر کې واقع یاست او امنیت ته ضرورت لرئ، په دې ترتیب ترې د تیلو ذخایر لوټ او تالان کړي اوس چې کله هم امریکا ایران ته ګوتخنډنه وکوي، ما ته د مرحوم حقاني صاحب خبره را یاده شې، چې دغه کشمکش د څلورو لسیزو راهیسې روان دی.

شفقت او ترحم یې؛

کله به یې چې د جنګ په وخت کې د دوښمن عسکر ونیول یا به ورته تسلیم شول، هغوی سره به یې ډیر ښه سلوک کاوه او ښېل به یې ، په داسې حال کې چې د نورو تنظیمونو اکثرو قومندانانو به چې په جنګ کې عسکر ونیول سمدستې یې وژل ، خو حقاني صاحب به برعکس وطني لباس لکه کالي ، لونګۍ او څپلۍ ورته واخستل او ډېر به یې نازول. ویل به یې چې دغه خلک مجبور دي ، له خپلو کلیو او باندېو یې په زور کمونستان را ټولوي او عسکرۍ ته یې راولي. نو د دوی سره باید سم وضیعت او ښه هرکلی وشي.

حتی ځینو تسلیم شویو عسکرو ته به یې له ځانه یو میل اسلحه هم د جهاد په نیت ورکوله. وروسته به یې د دغه کار حکمت هم ظاهر شو، چې الله ج به د هغوی څخه هم د جهاد په لار کې لوی کار واخیست ، هغه عسکر چې اوس ژوندي دي او زما دغه لیکنه لولي په دغه کړنلاره به یې هرومرو شاهدي ورکوي. دا د هغه داسې ځانګړتیا وه چې د حقاني صاحب ملګري مجاهدین یې له نورو تنظیمونو بېلول.

د حقاني صاحب د ورور خلیل الرحمن حاجي واقعه

مرحوم اتل حقاني صاحب نه ېوازې ځان بلکې خپل خپلوان او د کورنۍ غړي هم په تل د جګړې په اول خط کې ساتل ، ډېر وخت به یې بې ضرورته اجازه نه ورکوله، چې کور ته لاړ شي.

خو یو ځل چې ۱۳٦۰ هـ ش کال وو غالباً د قوس میاشت وه، د پکتیا په شاهي کوټ کې زمونږ مرکز وو. د ځدرانو د دوو قومونو په منځ کې د کومي حقوقي مسألې په سر شخړه وه.

حقاني صاحب د ځینو ملګرو سره د دغه مسألې د حل او فصل په نیت زمونږ له مرکزه لاړ ، او پر ځای یې د شاهی کوټ د مرکز د امر په توګه زه وټاکلم. دلته زمونږ سره تر ۳۵ پورې مجاهدین پاتې شول، چې کابو هر یوه یې په سنګر کې ۸ یا ۹ میاشتې وخت تیر کړی وو او کورونو ته له ډیرې مودې راهیسې نه وو تللي ، په دغو کسانو کې د حقاني صاحب کشر ورور خلیل الرحمن هم راسره پاته وو ، هغه ته یې چې په همدې شپو ورځو کې نوی واده کړی و؛ خو کور ته حقاني صاحب د ژر تګ اجازه نه ورکوله.

کله چې مونږ خبر شوو چې حقاني صاحب د سراني عمومي مرکز ته ورسید، ما خلیل الرحمن ته وویل چې اوس موقع ده او ته لاړ شه کور ته ، د حقاني صاحب اسپې او اسان هم درسره بوځه هوا یخه ده ته به کور ته هم پرې ورسیږی او حقاني صاحب ته به مو هم بهانه جوړه شي، چې که یې پوښتنه رانه کوله چې خلیل الرحمن ته دې ولې اجازه ورکړې ده. زه به ورته ووایم چې اسپې او اسان یې کور ته بیول؛ خلیل الرحمن مې رخصت کړ.

کله چې مونږ مرکز سراني ته ور نقل کړ، د ستړي مه شي نه وروسته حقاني صاحب راته وویل چې خلیل الرحمن دې څه کړ؟ ما ورته وویل، چې هغه اسپې او اسان کور ته ورسول ، دلته مرکز کې ساړه هم زیات وو او د خوراک لپاره یې څه نه وو!

راته و یې ویل چې بل څوک نه وو، چې تا خلیل لیږلو؟ زه بې ځوابه شوم او له کوټې ووتم، او همدا وجه وه چې دوه ورځې یې خبري راسره نه کولې ، .

اګر چې ما ډېري تېروتنې کړي دي خو هیڅکله یې زما په تېرونتو او سهوو دومره زړه نه دی بد کړی چې خبري راسره بندي کړي خو د خلیل الرحمن په رخصتۍ باندې زما څخه ډیر خفه شو ،که مې نورو لسو مجاهدینو ملګرو ته د تګ اجازه ورکړې وای بیا یې هم هیڅ پوښتنه نه راکوله .

چې لیکنه رانه اوږده نشي، د مرحوم مشر حقاني صاحب د سولې د هڅو، مبارزو ، جهاد او قربانیو په اړه ډېر نور ناویلي خاطرات بل وخت ته پریږدم اوس به همدومره بس وي

پای....

☆☆☆

د فکري جګړې!

اصول، اهمیت اوضرورت!

لومړی محاذ: استشراق(ختیځ پوهنه) (ORIENTALISM)

وسلوال جنګ بایللو وروسته داروپا مفکرانو، سیاستوالو او مذهبي پوپانو په ګډه داپریکړه وکړه چې داسلام او مسلمانانوپرخلاف دمخامخ جګړې د دوام ترڅنګ له فکري عقیدوي،اونظریاتي محاذڅخه هم جګړې کولوته اړتیا ده؛هغه وچې دفکري جګړې دپیل اوپرمخ بیولو لپاره یې دجلاافرادو اوجنګیالیو په روزنه لاسون پورې کړل،دخپلوهیوادونو ذهین ځوانان یې عیسوي زده کړو ترڅنګ داسلامي علومو لوستلوته هم کینول،اوبیاددې لپاره چې مسلمانان فکري جګړه داسلام او مسلمانانوپرضد محسوس نکړي ولګیدل دفکري جګړې دلومړي محاذ جنګیالي یې «ختیځو پوهان اودختیځو علوموڅېړونکي ونومول»کومو ته چې په عربي کې مستشرقین وایي،مستشرق یا استشرق لفظ له «شرق» څخه وتلی دی،داروپایانوپه اند:شرق(orient) د دوه معنی ګانو لپاره کارول کېږي (۱) له کوم سمت یالوري څخه چې لمرراخیږي هغه شرق دی(۲)دروم سمندرګي نه رادېخوا هیوادونه.

لومړی معنی له لحاظه په مشرق کې یواځې اسیایي هیوادونه راځي،زکه داروپا ختیځ جهت ته واقع دي، او دویمې معنی له مخې آسیا نه علاوه داروپا په جنوب کې پرته افریقا هم په دې مفهوم کې راځي.

داستشراق اصطلاحي معنی یا تعریف:

عربي علماوو داستشراق تعریف دا کړي دی:

دِرَاسَةُ الغَربِيين للشرق الاِسلامي،حَضَارَتَهُ وَادِيَانه وَآدابهُ ولُغاتِه وتَاريخَه وَثَقَافَاتَه وعَادَاتِه

دلویدیځوالو له لوري دختیځ اسلامي نړۍ دتهذیب، ادیانو، ادابو، لغاتو، تاریخ، ثقافت، اوعادتونو زده کړه کول

کوم خلک چې په یادوبرخوکې زده کړې اویا څېړنې کوي هغوی ته مستشرقین(ختیځ پوهان) ویل کېږي

حاصل داچې ختیځ پوهان هغه مغربي پوهان دي څوک چې د دیني تعصب له عینکومشرقي علوم خصوصاً اسلامي علوم وفنون مطالعه کوي څو داسلام په مصادروکې په ګډوډیوکولو اسلامي روح متاثروګرځوي او دهغه د داصل شکل وصورت په ورانولوسره دهغه پر عظمتونوداغ پورې کړي

دختیځ پوهنې(استشراق) تاریخ

تاریخ پوهان د ختیځ پوهنې تاریخ په ۶ دورو ویشي:

لومړی دور:دلومړي هجري قمري کال نه تر۷۰۰ هـق کاله:

دا دور درسول الله صلی الله علیه وسلم لخوا مدینې منورې ته له هجرت کولوپیلیږي اودصلیبي جنګونوپه پای ته رسیدو سره پای ته رسي،دراشده خلافت دورکې،اموي دورکې دیهودي علماوو اوعیسوي پوپانو له لوري په خورا چل وهنر سره په اسلام باندې دنیوکو لړۍ روانه وه،خوهغه

مهال ورځخه مسلمانان قطعاً متاثرنشول،په هغه دورکې کافرانوپه طب، کیمیا، ریاضي،زراعت او ادب پشان علوموکې دمسلمانانو شاګردي غوره کړه په اروپاکې دمسلمانانولسګونه کتابونه غوره او وژباړل شول،بوعلي سینا،جابربن حیان، الفارابي او دابن رشد کتابونه په ځایي ژبوکې ځای کړای شول، ددې دورې په وروستۍ مرحله کې دلومړي صلیبي جنګ وروسته فرانسې، برتانیې،اټالیا او هسپانیې کې پوهنتونونه دود شول په کوموکې چې دعیسوي دین دزده کړو ترڅنګ قانون، طب، دانځورګرۍ زده کړې هم ورکول کېدي.

دوهم دور:۱۳۰۰ز.نه تر۱۸۰۰ز.پورې:

د«لوئیس نهم» له سوچ څخه اروپاکې بیدارې راغله، اروپایانو کې دپوهې اودحل وعقد خاوندانوپه علومو او فنونوباندې دلګیدلوغوټوپه پرانیستلولاسونه پورې کړل.

صلیبي جنګونوڅخه وروسته په ۱۳۱۲ زکې اروپایي پوهانوپه یوکانفرانس کې داطی کړه چې مشرقي علوم پخپلو تعلیمي نصابونو او تدریسي ادارو کې ورګډ کړي، ددې پریکړې لاندې پنځواروپایي پوهنتونوکې عربي واسلامي علوم تدریسول شروع شول،تر ۱۵مې او۱۶مې عیسو پېړۍ پورې ټولې اروپاته دختیځ پوهنې(استشراق) دایره وغځېده اوپه ۱۷ مه عیسوي پېړۍ کې دفرانسې پاچا« لوئي څوارلسم»ختیځ پوهانوباندې عربي کتابونه وژباړل اوهم یې دعربوپه تاریخ باندې نوي کتابونه ولیکل،په کوموکې چې عربي ملت پالنه ستایل شوې وه، څودعثماني ترکانوپخلاف فضاجوړه کړي

ددغې دورې ځینوختیځ پوهانو دپخوانیوختیځ پوهانوپه کارونونیوکې هم وکړې اوپه اسلام باندې دهغوی لخوائیني شبهات یې کمزوري وګرځول او ددې ترڅنګ هغوی پخپله اسلام باندې نوي اعتراضات وکړل

دریم دور...۱۸۰۱ ز نه تر۱۹۲۴ زپورې:

داستشراق دریم دور هغه وچې کله داروپا لښکرو غوښتل اسلامي هیوادونه محکوم وګرځوي،او ختیځ پوهانو اروپایي سیاستوال دمحکوموقومونو له علومو، تاریخ، جغرافیې،شعروادب او تهذیب وثقافت نه اګاه کړل، څو هغوی یې په اسانه لاندې کړای شي ،هغوی داسلامي تاریخ په ځای عربي تاریخ متعارف کړ اودغیر عربو په خاصه توګه دترکانو کرداریې مسخ کړ، د استعمارپخلاف جنګیدونکي مجاهدین یې بدنام کړل، حقیران اوناپوهان یې وړاندې کړل،په احادیثو، او داحادیثو په رویانویې حملې وکړې،داسلامي نړۍ دمختلفو ډلوترمنځ شته اختلافات یې په نفرتونو بدل کړل اوپردې علاوه په زرګونو اسلامي کتابونه یې داروپا زیاترو مشهورو ژبوته هم وژباړل

تردې چې مستشرقینو په داسې موضوعاتوهم کاروکړ چې له امله یې مسلمانو علماوو هم دهغوی تعریفونه وکړل، ځیني نایاب اسلامی متون یې تلاش کړل اوبیا یې هغه دتصحیح سره خپاره کړل،خو ددې ترڅنګ یې یوشمیر مهمې نسخې هم داسلامي نړۍ خصوصاً له عربانوڅخه وپیرلې اوبیا یې خپلو کتاب خونوته په غلا ورسولې

څلورم دور.... ۱۹۲۵ ز نه تر۱۹۷۵ پورې:

په څلورمه دوره کې مستشرقینوپه اسلام باندې په نیوکو کولوسره دا هڅه وکړه چې داسلام کمزوره اوبې اصله ثابتولوپرځای دیونوي اسلام دایجادولو ناکامه هڅه وکړه،هغه داسې چې پخپله خوښه اولید یې داسلام تشریح کولو کوښښونه وکړل،څویو داسې نوی اسلام رامنځته کړي،چې لویدیځ ته دمنلو وړوي،داستشراق په شکل کې ددې لوی بدلون یو اهم لامل دکمیونزم ظهور و،ددې نوي محاذ په وجه مستشرقینو په مؤقته توګه داسلام باره کې خپله لهجه نرمه کړه

پینځم دور..... له ۱۹۷۳ زنه تر۲۰۰۰ز.پورې:

دلویدیځ دنړیوالوپلانونو او ارادوپر وړاندې دختیځ پوهنې مفهوم په محدودیدو سره په ۱۹۷۳ ز کې دفاریس کانفرانس کې لویدیځوالو خپله ختیځ پوهنې(استشراق) اصطلاح دترکولو پرېکړه وکړه اوپر ځای یې دنړیوال نظام(عالمګیریت Glodalization)اصطلاح وړاندې کړه،په

۱۹۹۱ زکې شوروي له شکست وروسته امریکا دټولې نړۍ دواک واګو نیولو لپاره رامخکې شوه، اوپه سرپرستۍ کې یې ختیځ پوهانو دراسخ العقیده مسلمانانوپرضد کمپاین شروع کړ

په اوسني دورکې..دامریکایي اویهودي استشراق کردار:

د۲۰۰۱ ز.دستمبر له۱۱مې را وروسته داستشراق ټولې واګې دامریکا لاسو ته ورغلې،ننۍ استشراق یومخ امریکایي او یهودي استشراق دی،کوم چې دامریکایي یهودي لابي په سرپرستۍ کې چارې پرمخ وړي،له مشنریوڅخه نیولې تر«فري میسیزیانو» پورې دبې لارۍ او کمراهۍ هرمظهرته دامریکایي استشراق مرسته حاصله ده

داستشراق اسالیب:

دمستشرقینو دڅېړنو او دهغوی دکړو وړوصورتونه درې دي:

۱ - داستکشاف اسلوب(تحقیقات او انکشافات)

پر دې سبک وړاندې شویو موادوکې په ښکاره تحقیق،انکشاف،او دعلم اشاعت مقصود ښکاري،له مسلمانانو یا مشرق څخه دکوم بغض اظهارنه بریښي، په دې وجه دلوستونکوزړونه دهغوی دڅېړنوپه لورمایل کېږي

داختلاط اسلوب(دملاوټ سبک)

تردې اسلوب لاندې شویو تحقیقاتو اوکتابونوکې په خوراباریکۍ سره په اسلامي مأخذونو اومعتبرو اسلامي شخصیتونوباندې دمسلمانانو دعقیدت کمولو اودهغوی دباور مجروحولو هڅه شوې ده

دالعدوان الواضح اسلوب(دښکاره دښمنۍ سبک)

ددې سبک په موادوکې اسلام سره دښمنې ډاګېزه شوې،مستشرقین اسلامي عقایدو او محمدي صلی الله علیه وسلم شریعت باندې حملې کوي درسول الله صلی الله علیه وسلم اوصحابه ووپه شان اود اسلامي شعایروپه اړه دطنزونو اوسپکاوي کولوله جسارت څخه هم دریغ نکوي

دختیځ پوهنې(استشراق) محرکات:

دمستشرقینو دهلوځلو لوی محرکات پنځه دي:

۱ - دصلیبیت محرک ۲ - سیاسي او استعماري محرک ۳ - دفاعي محرک۴ - تجارتي او اقتصادي محرک، ۵ - علمي محرک

ختیځ پوهان ددیني تعصب په جوش کې ترسره کړې څېړنې داسلام اومسلمانانو پرضددیوې وسلې په توګه استعمالوي او دنصرانیت دبري او غلبې لپاره پراخ کوښښونه کوي.

او هم د لاندې اهدافو یا موخو ترلاسه کولو لپاره ګړندۍ هڅې کوي :

۱,۱... اسلام له اوسني یهودیت او نصرانیت دواړونه مأخوذ شوی دین ښودل...

یعنې ختیځ پوهان اسلام وروستی او افاقي دین نه مني؛ بلکې دپخوانیو ادیانو یوه نقالي یې بولي (نعوذبالله)

۲,۲.... په نبوي رسالت کې شکوک پیدا کول

ختیځ پوهان درسول الله صلی الله علیه وسلم د رسالت په اړه شکوک وشبهات پیدا کوي وایي:محمد صلی الله علیه وسلم یو کامیاب قاید اومفکر و،مګر دالله تعالی درښتوني پیغمبرپه توګه وربانديې باور نلري

۳...۱په قرآن مجید کې شکوک وشبهات پیدا کول:

عموماً ددې خبرې په ثبوت زور راوړي چې عظیم الشان قرآن دمحمد صلی الله علیه وسلم تصنیف دی؛ اواسماني کتاب ندی (معاذالله)

احادیثو کې شکوک وشبهات پیدا کول:

دمستشرقینویو لوی هدف نبوي احادیث دي،هغوی په دې باره کې نیوکې لري،دکوموځوابونه چې ددیني علماوو لخوا ورکړل شوي دي.

۱,۵... ضعیف اوله ځانه جوړروایتونه خورول:

مستشرقین یولورته داحادیثوپه مستندومأخذونو نیوکې کوي او بل لورته ضعیف اوله ځانه جوړ روایتونه پخپلوڅېړنوکې د دلایلوپه توګه استعمالوي او دهغو اشاعت کوي

۱,۶... په اسلامي فقه برید:

اسلامي فقه کې دنیمګړتیاوو ویستو سربیره هغه د رومي قانون څخه مأخوذه بولي

۱,۷دتنصیر(تثلیث عقیدې خپرول)

دمستشرقینو اکثریت چې عیسویان دي،نړۍ عیسوي ګرځول یې لوی هدف دی، ددې لپاره دتثلیث عقیدې داثبات بیساري کوښښونه کوي.

سیاسي او استعماري محرک:

دزیاترو مستشرقینو دکوښښونو محرک سیاسي او استعماري دی. دهغوی لوی شمیر داستعماري ځواکونو لپاره کارکوي،چې اهداف یې په لاندې ډول دي:

۲,۱... اسلامي عادات اوټولنه مطالعه کول:

مستشرقین داسلامي ټولنې تهذیب،کلتور، ادب،او ارزښتونه باقاعده زده کوي څو له زمکنیو حقایقو سره سم دخپلو حکومتونو رهنمائي وکړي

۲,۲.... داسلامي هیوادونو ژبې یادول:

مستشرقین داسلامي هیوادوژبې زده کوي څو دسیاست،سفارت،تجارت،اوجاسوسۍ کولو لپاره یې استعمال کړي

۲,۳....په عربي ژبه برید:

مستشرقین ددې لپاره چې مسلمانان دخپل دین څخه لري کړي،عربي ژبې سره دهغوی رشته له منځه وړل غواړي،هغوی دعربي په فصاحت باندې دنیوکوکولو سربیره هغه کې داروپایي ژبو دالفاظوننویستو اوداصلي حالت درنګولو کوښښ یې کوي

۲,۴...په عربي نړۍ کې پخوانۍ متروکه ژبې بیا دودول:

په عربوکې هلته پخوانۍ اومتروک شوې ژبې بیا ژوندۍ کول غواړي څود عربو پېژندګلوې لمنځه یوسي.

۲,۵...کفري ژبواوبازاري لهجوته پاملرنه ډېرول...

هندوستان اوبنګله دیش کې دمسلمانانودژبو(اردو اوبنګالۍ) په مقابل کې هندي ژبې ته دترقۍ ورکولو کوښښونه دوی روان کړي او هم دمیډیا له لارې داسلامي ژبو په مقابل کې کفري ژبو دترقۍ لپاره کارونه کوي

۲,۵.... اسلامي نړۍ کې د اروپایي ژبو خورول:

مستشرقین په اسلامي نړۍ کې اروپایي ژبې عاموي،په مراکش کې هسپا نوي،الجزایرکې فرانسوي، لیبیا کې اټالوي،پاکستان، هند،بنګال،افغانستان اونورو اسلامي هیوادوکې انګریزي ته فروغ ورکوي چې له امله یې دمسلمانانوځایي ژبې له سختوګواښونو سره مخ دي.

۲,۷... د مسلمانو قبایلو،هیوادونو،حکومتونو او ډلوټپلو ترمنځ دنفرت اورونه بلول:

مستشرقین داسلامي نړۍ دبېلابېلو ډلوټپلو، نسلونو،ولسونو، اوهیوادونو ترمنځ دنفرتونو خورولو لپاره له میډیا اورسنیوڅخه بیدریغه کار اخلي،زکه چې مسلمانان پخپل منځ کې په اختلافاتو اوکورنیوجنګونوکې ښکېل وي نود سیاسي پلوه متحد او پیاوړي کیدای نشي

۲,۵... مغربي تهذیب اوژوندته مصنوعي ښکلا ورکول:

مستشرقین مغربي تهذیب اوژوند ته په مصنوعي ښکلا ورکولو سره غواړي چې عام مسلمانان دکمترۍ له احساس سره مخ کړي،اوهغوی پخپله،خپله ټولنه یوه حیواني ټولنه وګني،اوداسې وانګیري چې بس انسان یواځې په اروپا کې منډل کېږي،مستشرقین ددې ذهنیت په جوړولو سره مسلمانانوته ترغیب ورکوي چې دیني ژوند له دایرې څخه دې ځانونه رابهرکړي ،دمغرب پیروي دې وکړي او دفرنګي تهذیب دې ومني اوهمداسې کول دې ځانو عزت او سرلوړي وبولي.

۲,۹.... له طبعي پلوه مسلمانان کمزوري اوناپوهان ګرځولواو دکمترۍ په احساس کې دهغوی مبتلی کول:

اکثرمستشرقین مسلمانان دهمدردۍ په لهجه غواړي قصداً نهیلي کړي، او له طبعي پلوه یې کمزوري او ناپوهان ښیي،دداسې موادو اولیکنوپه لوستو عام مسلمانان داسې احساسوي چې دنیاکې دوی کوم خاص حیثیت نلري او

مسلمانان دقوم په حیث داصلاح وړنه دي اودا دکمترۍ احساس هغوی بیکار اومعطل گرځوي.

۲,۱۰...دجهاد ناسم تاویلات کول:

مغرب همیشه دمسلمانانو دجهادي جذبې څخه ډار احساسوي، د دې لپاره مستشرقین زیار باسي چې مسلمانان دجهاد څخه لري کړي،او ددې لپاره ډول، ډول تاویلات وړاندې کوي.

۳ - دمستشرقینو دکړو وړو بل محرک له ځانو دفاع کول دي،او ددې لپاره داسلام څخه دخلکو متنفرکولو لپاره مواد خپروي اوهغه کوم ځوانان چې داسلام په لورمیلان یا رغبت لري دهغوی مخنیوی کوي څو هغوی که پخپل دین باندې کلک پاته نشي اولږترلږه له اسلام څخه به لري شي.

۴ -تجارتي او اقتصادي محرک:

دمستشرقینو دهلو ځلوترشاسوداگریزمقا صد هم دي،مغربي خپرندویه ټولنې دسوداگریزو گټو وټولپاره په مشرقي موضوعاتو باندې تصنیفي اوتحقیقي چارې ترسره کوي اوبیا په ټوله نړۍ کې هغه کتابونه پلوري اوله لارې یې پریمانه دولتونه ترلاسه کوي.

۵ - علمي محرک:

ځیني مستشرقین علمي ذوق هم دیته مجبورکړي دي چې مشرقي موضوعاتوباندې څېړنې وکړي،دهغوی دتصنیفونواوڅېړنو معیار له عامو مستشرقینوڅخه جلا او غوره دی، دهغو تصنیفونوگټه پر خپل ځای خو په مسلمانانوکې دعاموممشترقینو دگمراه کوونکو کتابونو د خوریدو سره هم مرسته کوي لکه پښتانه وایي: ستا له خیره مې توبه ده؛ سپي دي رانه کُري کړه! اوس دهغومستشرقینو ښې اوگټورې څېړنې هم ددې متل مصداق دي ...

دمستشرقینو دوه موخې:

۱ - داسلامي عقایدو اوشریعت لمنځه وړل

دهغوی دکوښښونولومړی اواهم ترین مقصد اسلامي عقاید،او اسلامي شریعت لمنځه وړل دي

۲ - مغرب داسلام څخه لري ساتل:

دهغوی دویم اهم هدف دمغربي نړۍ خلک داسلام څخه لري ساتل دي

داستشراق وسائل:

عموماً داستشراق وسائل په دوه ډولونو ویشل کېږي:

۱ - مخامخ ذرایع

۲ - بالواسطه ذرایع

۱ - دمخامخ ذرایعو لاندې کوم وسایل چې راځي هغه ډیر اهم دي اوپه لاندې ډول دي:

۱ - کتابونه۲ - تراجم ۳ - مجلې، اوونیزې، ورځپاڼې اونور...۴ - کانفرانسونه، سیمینارونه اوکنوانسینونه ۵ - دائرة المعارف (انسایکلو پیډیا)۶ - برښنایي میډیا (راډیو، سینما،تلویزون،انټرنیټ، موبایل اوخواله رسنۍ)

په بالواسطه ذرایع کې لاندې وسایل دیادولو وړدي:

۱ -دمستشرقینوپوهنتونونه

۲ - دلویدیځوپوهنتونو اسلامي اومغربي فاکولټې۳ - دمستشرقینوشاگردان

دختیځ پوهانو(مستشرقینو) دبحث معیارونه:

۱ - ختیځ پوهان ترټولو دمخه تحقیق دیوهدف لپاره پیلوي.

۲ - دهغه وروسته مناسبه موضوع غوره کوي.

۳ - دقـــران وحـــديث نـــه واخلـــه ترتـــايخي،ادبي، شاعرۍ،اوسفرناموپورې کتابونه لـولې اولـه هغونـه داړونـده موضوع لپاره مواد ترلاسه کوي اوبيـا تـرې دخپلـې مطلوبـه نظرې دتعمير نقشه تياروي

۴ - يوه بې اصله خبره دملمع کارۍ په ذريعه په داسـې راښکونکې سبک کې وړاندې کوي چې په هـر لوسـتونکي زيات تاثيرفريباسي

دخيتۍ پوهانو (مستشرقينو) د بري رازونه:

دمستشرقينودبري رازونه په لاندې ډول دي:

۱ -مستشرقينو ته دهرډول وسايلو او اسانتياوو پريمانـه شتون

۲ -حکومتونو او ادارو لخوا دهغـوی پـوره سرپرسـتې کيدل

۳ - دمسلمانانو ناپوهې

۴ - انگريزي څخه دمسلمانانومرعوبيت

۵ - دمسلمانانو دعلمي طبقې چوپتياو داستشراق فتنـې نه پېژندل

۶ - داستشراق پخلاف دکـارکوونکو علمـي کـدرونو لپاره مناسب کـاري مـاحول نـه برابـرول اودهغـوی ترغيـب اوتشويق نه کول

دختيځ پوهانو موضوعات:

ختـيځ پوهـــانوپخپلو کتـــابونو، مقـــالو، وينـــاوو، او ليکنوکې عموماً لاندې موضوعات تر بحثونو لاندې نيسي:

۱-دالله تعالی ذات ۲- درسول الله صلی الله عليه وسـلم رسالت۳ -قرآن مجيد۴ - داحاديثو زخيره ۵ - اسلامي فقه ۶ - لغة القرآن، عربي۷ - درسول الله صلی الله عليه وسلم سيرت۸ - اسلامي تاريخ ۹ - الفرق الاسلاميه ۱۰- الدّول الاسـلاميه ۱۱ - اسلامي خوځښتونه اونهضتونه.

داستشراق مقابله څنگه کيدای شي؟

داستشراق د مقـابلې لپـاره پـه اوسـني دورکـې اسـلامي پوهانو او علماووکـوم وړانديزونـه مرتـب کـړي دي دهغـو ټولو لنډيز دادی:

۱ -داســلامي نــړۍ پــه تعليمــي نصــابونو کــې دي « الغزوالفکري» ځای کړای شي

۲ - داستشراق دمقابلې لپاره دي مسـتقلې ادارې جـوړې کړای شي يا لږترلږه په ديني اوعصرۍ تعليمـي اداروکـې دي ددې لپاره تخصصي څانگې جوړې کړای شي

۳ - په اهمو موضوعاتودي دومره معياري کـار وکـړای شي څو دمستشرقينوکارخنثا کړای شي

۴ - دتحقيقي کارلـه لارې دمستشرقينو دسيسو،ناسـمو برداشتونو او دهغوی په جهالتونو ناقابل ترديد دلايل ښکاره اووړاندې کول.

دڅو مشهورو مستشرقينوپيژندگلوي:

وليم ميور:(۱۸۱۹-۱۹۰۵)

دايوپـادري و،دوه کتابونـه يـې« دمحمـد حيـات» او« القرآن تاليفه وتعاليمه» ډير مشهوردي،په «حيات محمد» کې ځای پر ځای يې په رسول الله صلی الله عليـه وسـلم بانـدې نيوکې کـړې او دنبـوي رسـالت مشـکوک گرځولـو ناپـاک جسارت يې هم کړی دی

اگنازگولډزيهر(۱۸۵۰-۱۹۲۱)

دا يو متعصب يهودي مستشرق و،تردې چې داستشراق پـه مجـددينوکې شـمارل کيږي،داسـلامي عقايـدو،شريعت اوقرآن پاک او احاديثوپه اړه يې متعصبانه ليکنې ليکلي،چې پـه هغـوکې داديـانو تـاريخ، التفسيرالاسـلامي او العقيـدة والشريعة ډيرمشهور دي

تامس آرنلډ(۱۸۶۴ز-۱۹۳۰)

دا په معتدلو مستشرقينوکې شمارل کيږي، دده کتاب «د اسلام دعوت» ډير زيات مشهور دی.

استنلي لين پول(۱۸۶۹-۱۹۳۱)

په سلطان صلاح الدين ايـوبي بانـدې دمعتـدل تـاريخي کارکولو په وجه اسلامي نړۍ کې مشهوردی، اوبنـده صـليبي جنگونوپـه ليکلـوکې دده لـه کتـاب څخـه گـڼ اقتباسـات اوشواهد راوړي دي

پرنس ليون کايتاني:(۱۸۶۹-۱۹۳۱)

په عربي اوفارسي دواړوکې ماهر اټالوی فروفیسرو او مشهورکتاب یې « حولیات الاسلام» کوم چې په لسو ټوکونوکې دی او داسلامي تاریخ په اړه دمستشرقینو عمده مأخذدی.

هنري لامیس(۱۸۶۲-۱۹۳۷)

دعیسوي پوهنتون بیروت دامستشرق دمشنریانو سرکرده غړی او داسلام په باره کې زیات متعصب و،په راشدینو خلفاوو اوبنو امیه وو باندې په نیوکو کولو کې یې کمی ندی کړی

ای جي وینک:(۱۸۸۲-۱۹۳۹)

ده « المعجم المفهرس للحدیث النبویه»او دهغه تلخیص« مفتاح کنوزالسنة» په لیکلو یې داسلامي له علماوو څخه داد ترلاسه کړی، خو دده په نورو کتابونوکې له اسلام سره تعصب اوحسد ښکاره اوجوت دی

سمویل زویمر:(۱۸۶۷-۱۹۵۲)

ددې امریکایي پادري اسلام دښمني ضرب المثل ده هغه مشنریانوته داسلام پخلاف د دلایلو پیداکولو لپاره په درجنو کتابونه لیکلي دي.

این میري شمل:(دجرمني دانومیالۍ مستشرق، عمرانیات،لسانیات،اودادیانو دتاریخ ماهر و او د اقبال او مولانا روم سره یې ډیره علاقه وه،له فارسي،اردو اوترکي ژبوڅخه منتخبه شاعري په جرمني او انګریزې کې ترجمه کړې ده

برنارډ لویس(۱۹۱۶ز)

دا اوسني دور ترټولو لوی یهودي مستشرق دی په اسلامي تاریخ،اسماعیلیه،حشاشینو اود عربي نړۍ په مسائلو او اسلامي تحریکونو په اړه یې هم څوکتابونه لیکلي دي

اوس رازو دمستشرقینو ددې کوښښونو اوعلمي زیار پایلوته،داسلامي نړۍ ثقه اومعتمد دیني عالم اومفکر مولانا سید ابو الحسن علي ندوی رحمه الله لیکلي:

دموجوده اسلامي نړۍ دمشرانو او واکمنو(چاچې عموماً په لوړومغربي پوهنتونوکې زده کړې کړي دي،اویایې داچې په مغربي ژبوکې یې اسلام مطالعه کړی دی) په دماغوکې یې داسلامي ماضي په اړه بدګوماني،او دهغه دحال نه بېزارې او دمستقبل نه نهیلي،داسلام وداسلام دپیغمبر او اسلامي مأخذونو په باره کې دشکوکو اوشبهاتو پیداکولو اود« ادیانو اصلاح» او «داسلامي قانو اصلاح» په هغه طرزکولوته اماده کول دي چې بېلګې یې وړاندې راوړل شوي، ډیره لویه برخه دهغو مغربي علماوو ده چاچې داسلامیاتو دمطالعې لپاره خپل عمرونه وقف کړي دي او ور ته په عامه توګه مستشرقین ویل کېږي کوموته چې دخپل عملي تبحر،تحقیقي ژورتیا،او مشرقیاتوسره دژوربلدیت په وجه دمغرب ومشرق کې په علمي اوسیاسي حلقوکې په احترام کتل کېږي او تردې چې داسلامي مشرق داسلامي مباحثوپه اړه دهغوی څېړنې او نظریات وروستی حرف اوقول فیصل ګڼل کېږي.

مولانا ندوي رحمه الله وړاندې لیکي:

مستشرقین عموماً په مشرق کې دمغربي حکومتونو او دهغوی دواک لومړی ټولګی پاته دی،مغربي حکومتونوته علمي کومک اورسد رسول دهغوی دنده وه،هغوی خپلو حکومتونو ته دمشرقي قومونو او هیوادونو درسمونو، رواجونو اوادبیاتوباره کې داروپوهنې او دهغوی دجذباتوپه اړه سهي او تفصیلي معلومات ورکوي، څو پر هغوی دمغربیانو لپاره حکومت کول اسانه وي، ددې ترڅنګ هغه حالات، تحریکونه، عقاید اواندونه ځپي کوم چې دمغربي حکومتونو لپاره دپریشانۍ اواندیښنوباعث ګرځي، او کوښښونه کوي چې هرځای داسې علمي فضارامنځته کړي چې د ځایي مغربي حکومتونوپرخلاف چا سره دمخالفت تصور هم پیدا نه شي او د دوی دتهذیب او خدمتونو دومره قدرداني وکړي چې په ځایي خلکوکې داصلاح او ترقۍ په پلمه دمغرب په نقش قدم دتګ داسې جذبه راپورته شي چې هلته دمغرب دمخامخ واک لري کیدو وروسته هم له ذهني اوکلتوري پلوه دمغرب راج پاته وي. نور بیا...

ترکان، تر عثماني خلافته!

لیکنه: عبدالغني میوندي

ترک قوم ته "بنو قطورا"هم ویل کیږی،قطوراد ابراهیم علیه السلام وینځه وه، ترکان د هغې اولاد دی.

د ترکانو ځمکه د ختیځ خراسان څخه بیا د چین لوېدیځ پوري،د هند د شمال په منځ کي واقع ده.

د تاریخي روایاتو مطابق د حضرت نوح علیه السلام د زوی یافث په اولادونو کي دیوه نوم "ترک" وو،د نوموړي اولاد دمشرق په ښارونو،منګولیا،چین اوداسي نورو سیمو کي آباد سول، بیا د ترک بن یافث بن نوح په اولاد کي د "النجه خان" په نوم یو سړی وزېږېده،دهغه دوه زامن وو:

(۱) مغول. (۲) تاتار.

د دوی څخه د مغول او تاتار قومونه پیدا سول،چي په تاریخ کي د"ترک، مغل، تاتار او ترکمان" په نوم پېژندل کیږي.

د ترک بن یافث داولادنو په قبیلو کي یوه قبیله د "سلجوقي" په نوم وه، تر ټولو لومړی همدې قبیلې اسلام قبول کړ.

دغه قبیلو په غرونو کي دوحشیانو په څېر ژوند کاوه، دهر ډول حیوانانو غوښه یې خوړله، خپل د استوګني ځایونه یې بدلول، خپل منځي وژني یې کولې،په شپږمه هجري پېړۍ کي تاتاریانو پرټوله اسلامي نړۍ ظلم او قتل پیل کړ،دختیځ څخه تر لوېدیځه ورسېدل،په لکونه خلک یې قتل کړل،ډېر آباد ښارونه یې د خاورو سره برابر کړل، تر دې چي په ځیني ځایونو کي یې حیوانان هم قتل کړل.

په (۵۴۹) هجري کال چي د (۱۱۵۴) میلادي سره سمون خوري،چنګېز خان وزېږېده، د نوموړي اصلي نوم "تموجن" وو، پلار یې د یو قبیلې سردار وو،خو تموجن د (۱۲) کلو وو، چي پلار یې مړ سو، نورو سردارانو د نوموړي د سرداری څخه انکار وکړ،خو چنګېز خان د حوصلې،صبر اواستقامت څخه کار واخیست،د ټولو سردارانو سره یې جګړه پیل کړه،د زور په کار یې ټول خپل پیروی ته اړ کړل، بیا یې پر نورو ښارونو قبضې وکړلې، په لنډه موده کي یې پر ټول چین قبضه وکړه، چي په ترڅ کي یې د تاتاریانو یو لوی سلطنت جوړ سو.

د ترکستان سیمه د ډېر ښه باچا سلطان علاؤ الدین خوارزم شاه په لاس کي وه، چنګېز خان تر اوسه پر اسلامي خاوره حمله نه وه کړې،د سلطان علاؤ الدین خوارزم شاه سره یې خپلي تجارتي اړیکي ساتل، خو یوې دردناکي پېښي دا اړیکي په دښمنی بدل کړل،هغه دا چي د تاتاریانو یوه قافله د خوارزم شاه په سیمه کي تېرېده،د "اترار" حاکم د جاسوسی ګمان پرې وکړ اود خوارزم شاه په اجازت سره یې قتل کړل، مالونه یې ور څخه لوټ کړل، ددې پېښي خبر چي چنګېز خان ته ورسېد،نو خوارزم شاه ته یې قاصد(استازی) ولېږه، چي زموږ د خلګو قصاص او تاوان راکړئ!خو خوارزم شاه قاصد(استازی) هم قتل کړ، چنګېز خان په ډېر جوش اوجذبې سره د ترکستان پر لوري د حملې کولو کوښښ پیل کړ، پرهرات، بلخ، بخارا، سمرقند اوداسي نورو تاریخي ښارونو یې قبضه وکړه، وروسته یې داسي قتلونه پیل کړل چي ژوندي څېز یې پر ځمکه نه پرېښود.

والد صیب محترم یو ورځ راته ویل: پر بلخ چې چنګېز خان حمله وکړه نو ټول خلک یې قتل کړل، حیوانات یې هم ټول قتل کړل او په ټول بلخ کې ذی الروح څېز پاته نه سو.

کله چې خوارزم شاه وفات سو نودهغه زوی جلال الدین یې ځای ناستی وټاکل سو، نوموړی خپل سلطنت پرېښودی اوهندوستان ته یې کوچ وکړ، تاتاریانو هم دا موقع غنیمت وګڼله، په ترڅ کې یې پرغزني او غور حملې وکړې او دخاورو سره یې برابر کړل، د منځني اسیا، خراسان، فارس، آذربایجان او داسې نوري سیمې یې تر پښو لاندې کړلې، تر روسیې پورې یې دا سیمې ونیولې، په دغه وخت کې چنګېز خان مړ سو،د ده وروسته بیا د نوموړي زوی اکتائي خان ځای ناستی وټاکل سو، وروسته یې لمسي منګوخان ځای ناستی سو.

دا وخت په بغداد کې د خلیفه مستعصم حکومت وو، منګوخان یو ورور برکه خان د شیخ شمس الدین هاخوري پر لاس ایمان راوړی و، نو ځکه تاتاریانو پر بغداد د حملې کولو هڅه نه کوله. په همدې وخت کې د عراق په ښار کې خلک د اسماعیلانو څخه تنګ راغلي وه، نو منګوخان خپل ورور هلاکو خان د ایران باچا وټاکه، چې په عراق کې امن راولي، هلاکو خان باطنیانو ته د شکست ورکولو وروسته پر قلعة الموت باندې قبضه وکړه، نوموړی د منګوخان وروسته د هغه ځای ناستی وټاکل سو.

په دغه وخت کې عباسي خلافت ډېر کمزوری سلطنت و، ځکه چې د سلطنت واګې یې د نااهل پاچاهانو په لاس کې وې اوخپلو خواهشاتو لپاره یې مسلمانان استعمالول نو هلاکوخان د بغدادد نېولو په فکر کې سو، دا وخت پر خلافت عباسي باندې د نااهل پاچا مستعصم باچاهي وه، نوموړي خپل ټول اختیارات یو وزیر ابن علقمي ته ورکړي وه، چې هغه د هلاکوخان جاسوس و،هلاکو خان ته یې د حملې کولو دعوت ورکړ،په دې وخت کې ټول مسلمانان په اتفاق نه وه، پر ډېرو فرقو او ډلو سره ویشل سوي وه، په مذهبي مناظرو سره بوخت وه، دشیعه،سني،حنبلي اوحنفي په نامه سره اخته وو، نوموړي د یو بل مرګ ته ناست وه، دغټو خطروهیڅ احساسات یې نه درلودل.

مستنصردتاتاریانودحملې کولو لپاره د پوځ پوره تدابیر کړي وه، خو ابن علقمي خائن مستنصر ته وویل: چې دومره پوځ ته ضرورت نسته، دا پر ملکي خزانې بوج هم راولي، نااهله خلیفه هم د وزیر خبره ومنله، دبغداد د پوځ غټه برخه یې ختمه کړه، دنغدومعاشونو پر ځای یې پوځ ته حکم وکړ چې د عام اولس څخه محاصل راجمع کړئ،خپله یې ولګوئ، د عام اولس او پوځ په منځ کې نفرت پیدا سو.

هلاکو خان دغه حالت د حملې کولو لپاره اړین وګاڼه، نوپربغداد یې حمله وکړه،ابن علقمي د پوځ اکثره برخه ختمه کړې وه، نو ځکه د بغداد پوځ ډېر مقاومت ونه کړ، ډېر ژر یې ماته وخوړه، په لکونو مسلمانان یې قتل کړل، په بغداد کې د مړو د جسدو څخه غونډې جوړې سولې، دا پېښه په اسلامي تاریخ کې ډېره زورونکې وه، غم یې مسلمانان ډېر زهیر کړل.

د مستنصر د قتل وروسته ټول مسلمانان د مرکزي خلافت څخه محرومه سول.

بیا په ۶۸۷ هجري کال کې مسلمانانو ته بل خلافت "عثمانیه" خدای پاک په نصیب ورکړ.

د خلافت عثمانیه بنسټګر عثمان غازي نیکه "سلیمان شاه" د هامان (بلخ ته نږدې) څخه د چنګېز خان د ظلم او ستم څخه کوچ وکړ، د روم خوا ته یې اراده وکړه، هلته د اسلام یو سپېڅلی سلطنت "سلجوقیة" په نوم قائم وو، کله چې آذربائجان ته ورسېدل نو هلته یې د کافرانو سره جګړه پیل کړه، په میړانه یې مقابله وکړه، ډېر غنیمتونه یې وموندل، بیا چې حلب ته ورسېدل نو جعبر قلعه مخته فرات سیند کې سلیمان شاه غرق سو او هلته وفات سو، اوس یې هم قبر هلته دی.

(الفتوحات الاسلامیة: ۱۱۰)

د سلیمان شاه د وفات وروسته د نوموړي زوی ارطغرل غازي یې د قبیلې مشر سو، د صلیبیانو او تاتاریانو سره یې په ډېرو جنګونو کې برخه واخیسته چې تل به یې شکست ور کاوه، کله چې نوموړي سلجوقي سلطنت ته ډېری ځمکې فتحه کړې نو د هغه وخت سلطان علاؤ الدین کیقوباد ډېر مخ ورکړ اوخپل سلطنت کې یې لویه ونډه ورکړه،خو کله چې ارطغرل غازي په ۱۲۸۱م کې وفات سو، نود نوموړي ځای ناستی د ارطغرل غازي زوی عثمان غازي وټاکل سو،نوموړي کله چې په سلجوقي سلطنت کې دتاتاریانو لاس وهنه ولیده نو خپل ځان ته یې په ۱۲۹۹م کال کې مستقل خلافت اعلان کړ، چې مسلمانان او اسلام احکام ډېر پکښې خوندي سول، دار الحکومت یې "بروصه" ښار اعلان کړ،د عثمان غازي د وفات وروسته په یوه پېړۍ کې عثماني خلافت د مشرقي روم سمندرګي اوبلقان پوري ورسېد،د نوموړي خلافت د ۱۹۲۴م پوري قائم وو، وروسته د انګرېزانو او خپل منځي جاسوسانو لخوا ړنګ سو، ددې خلافت د ړنګېدلو وروسته مسلمانان ډېر کمزوري سول، ټول د خلافت سیمه یې په کوچنیو، کوچنیو هېوادونو وویشله او ټولو ته یې د غلامي زنځیرونه په غاړه کړل، نن ورځ یې موږ او تاسو په رڼو سترګو ګورو چې موږ اکثره مسلمانانو د انګرېز قانون منلی دی او د الله قانون مو پرېښی دی، له همدې امله ټول د ذلت سره مخ یو.

د الله په دربار کې دعا کوم چې ای الله! بیا په دې ملت کې داسې غیرتي انسانان پیدا کړه چې د انګرېز دقانون مقابله وکړي اود الله سپېڅلی قانون پلي کړي.

حافظ ابن کثیر رحمه الله لیکي: "چې په ۶۹۴ هجري کال د چنګېز خان کړوسی "قازان"(چې د تاتاریانو پاچا وو) د امیر توزون په لاس په ښکاره توګه ایمان راوړو، اکثره تاتاریانو هم اسلام قبول کړ، قازان خپل نوم "محمود" کېښود،د جمعې په خطبه کې یې ګډون وکړ، بتان یې مات کړل، په خپلو سیمو کې یې عدل او انصاف پیل کړ، کله چې خلکو د تاتاریانو په لاس کې تسبیح ولیدلې، نو د الله شکر یې ادا کړ.

مفتي ابویاسر

دمحرم فقهي مسایل

مسله : دمحرم میاشت دغم اوخفقان میاشت ګڼل ګناه ده . همداراز په دغه میاشت کې ودونه نه کول ، اوښې اوغوره جامې نه اغوستل یوداسې عقیده اوعمل ده چې په اسلام کې جواز اوګنجایش نه لري . فتاوی الرحیمیه . والفتاوی المحمودیة ۲۰۱\۱۲ افسو س چې ډېر پښتانه په دې عمل اخته دي ،

مسله :څرنګه چې دغه میاشت او په ځانګړي ډول دمحرم لسم تاریخ دخاص فضیلت موسم ده نوځکه په دغه میاشت کې ودونه ، کوېږدن اونوردخوښی مراسم سرته رسول غوره دي، په دغه میاشت کې په واده کولو کې برکت وي. احسن الفتاوی ۳۸۹\۱

مسله : ځینې عوام هغه ماشوم منحوس ګڼې چې دمحرم په میاشت کې زیږیدلی وي داسې عقیده غلطه ده (او ناروا ده) ځیني خلک بیاواده اونورې خوښی په دغه میاشت کې ناسمي بولې دغه عقیده هم بالکل غلطه ده .قاله حکیم الامت رحمه الله تعالی في اغلاط العوام \ص ۱۸۴)

مسله : ددغې میاشتې فضیلة له وړاندینی زماني څخه ده ، ځینې خلک چې داعقیده لري چې ددغې ورځې اومیاشتې فضیلت دحضرت حسین رضی الله تعالی عنه دشهادت له امله ده بلکل غلط ده ، بلکه ددغې میاشتي فضیلة له وړاندي څخه دموسی علیه السلام په امت کې و و، څرنګه چې موسی علیه السلام ته ددغې میاشتي دلسم په ورځ دفرعون دظلم څخه نجات حاصل شوی وو ، نوځکه دغه ټوله میاشت دوی ته محترمه وه ، نوڅرنګه چې دغه میاشت اوپه ځانګړي ډول دلسم ورځ یې دډېرفضیلت څښتنه ده ، نو ځکه په دغه میاشت کې زیات نیک اعمال سرته رسول په کاردي .احسن الفتاوی ۳۸۹\۱ ملخصا . البته څرنګه چې لوی خدای ته دحضرت حسین رضی الله شهادت په دغه مبارکه ورځ خوښ وو نو دهغه شهادت یې هم په دغه ورځ کې مقدرکړ څویې مراتب اودرجات لا زیات شې . فتاوی رحیمیه ۳۸۱\۲ اوفتاوی محمودیه ۱۲۳\٦)

مسله : دمحرم په لمړۍ لسو ورځو کې دشهادت یادونه کول ، غم اوژړا کول (همدا راز توري جامي په غاړه کول ، یا نوي جامي نه اغوستل ، سرونه نه وینځل) دروافضوسره دمشابهت له امله منعه او حرام دي فتاوی الرشیدیه ص\۱۳٦/ومثله في الفتاوی المحمودیه ۲۰۱\۱۲)

له اسلام سایټ څخه په مننه

...په تیرپسې
م: شمس...

غامدیت...

داوسني عصرلویه فتنه...

کفارو خلاف دجهاد او قتال نه انکار!

مجاهد ته دجهاد وسله اونور ضروري توکي ورکول هم جهاددی، دپورپرته دشهید ټول کړي ګناهونه ببنل کیږي.

دفاعي او اقدامي جهاد:

اسلام مسلمانانوته دخپلې دفاع لپاره دجهاد اجازه ورکړي،اوهم کله چې مسلمانان دځانونو پخلاف هر ممکنه خطرمحسوس اویا کشف کړي په وړاندې یې داقدامي جهاد اعلان هم کولی شي، په دې باره کې په عظیم الشان قرآن او احادیثوکې واضح تصریحات اواحکام راغلي دي

کافران چې کله دمسلمانانوپه سیمه حمله وکړي په دې صورت کې اسلام خپلومنونکوته(مسلمانانو) ته ددفاعي جهاد حکم کوي اودیته دقتال فی سبیل الله یعنې دالله تعالی په لارکې دجنګیدو نوم هم ورکوي، په نبوي سیرت کې ددفاعي جهاد مثالونه، بدر،اُحد،خندق اونوردي،او دفاعي جهادکول هیڅ شرط نلري، په هرحال اوهرصورت کې یې کول واجب دي البته اقدامي جهاد لپاره ځوشرایط شته دي.

اسلام دځان پرخلاف دخپلو دښمنانو لخوا دممکنه خطرونو محسوسولوپر مهال مسلمانانوته داقدامي جهاد حکم کوي، په مبارک سیرت کې دداقدامي جهاد مثالونه:

۱ - دمکې مکرمې فتح

۲ - حنین غزوه

۳ – طائف غزوه

۴ – تبوک غزوه

اوپردې علاوه دراشده خلافت په زمانه کې دایران اومصرپخلاف جنګونه داقدامي جهاد مثالونه دي

غامدي نه وړاندې هغه مهال چې په هندوستان انګریزان واکمن وو،هغوی ددې لپاره چې د دوی دواک پرضد مسلمانانوکې دجهاد روحیه له منځه یوسي،خپل یو ګوډاګی اوخدمتګار مرزاغلام احمدقادیاني وهاڅاوه چې په دروغه دنبوت دعوه وکړي، هغه دعوه وکړه چې ورته وحي راځي او

دانګریزانو په غوښتنه یې جهاد حرام وګرځاوه اوپه شعرکې به یې ویل:

اب چھوڑ دو جهاد کا ای دوستوخیال

دین کی لی حرام هی اب جنګ اور قتال

څنګه چې موږ وویل چې قادیاني تحریک له آراه دانګریزانو پلان ګذارې او دهغوی لخوا ددې لپاره مردود جسارت وچې مسلمانانوکې دجهاد جذبه ووژني...

خو دشابسي مستحق دي دبرصغیرعلماء چې هغوی دانګریزي اشغال اووحشتونوباوجود مرعوب نشول اودقادیاني د درواغجن نبوت په وړاندې په جرئت سره پورته شول دهغه دنبوت دعوه یې وننګوله اوخلکوته یې ثابته کړه چې هغه یوکذاب او دجال دی، اوپه بري سره یې دهغه په دجالي لوموکې دنښتلوڅخه مسلمانانوته نجات ورکړ اوټوله فتنه یې په نطفی کې خنثا کړه .

نو په اسلام باندې په مخامخ بریدونوکې دشکست خوړووروسته انګریزانو اوپه ټوله کې مغرب خپله ستراتیژې تغیرکړه او هغه داچې خپلومفادپرستو خدمتګارانو ته یې داسلام پخلاف دمخامخ ټکر کولو پرځای داسلام په جامه کې داسلام ترنامه لاندې داسلام ضد سازشونو جوړولو اوداسلامي شریعت احکامو مسخ کولو په موخه نوی طرزونه او طریقې وروښودې، دغامدي اوهندوستاني وحید الدین خان پشان خلک یې راوړاندې کړل څو داسلامي مطالعې او تحقیق په عنوان داسلام په اصولوکې ضعیف نکات راوباسي،او مغربي تهذیب او دهغه دژوند سره اسلام هم آهنګ وړاندې کړي،لومړی هغه په مسلمانانوکې داسلامي عالم یا داعي په نوم مشهورکړي،بیا دهغه په واسطه کرار، کرارمغربي تهذیب اودهغه ایډیا مسلمانانوځوانانوته وړاندې کوي مثلاً مغربیان وایي: پرده ظلم دی(معاذ الله) غامدي هم وایي شریعت کې دپردې حکم نشته،غربیان غواړي مسلمانان دجهاد وقتال نه کینوي اوپه اړه یې دا انګیرنه ورکوي چې په اسلام کې خو دهرچامال وځان اوابرومحفوظه ګرځول شوې ده اوپه جهاد سره دانسانانو مالونو، سرونو او... زیان رسیدای شي(معاذالله) نوجهاد وقتال داسلام له روح سره مناسبت نلري(معاذ الله)

خو دډاډ ځای دادی چې تراوسه د هغوی ټولې هڅې ناکامه شوې دي،اوپه مسلمانانوکې دجهادجذبه ترپخوا زیاته ژوندۍ اوڅپانده ده، له نیکمرغه چې دجهادي جذبې اوروحیې په بیا ژوندۍ کولو کې دافغان مجاهد ملت بیدریغه قربانیواساسي رول اداء کړچې په یوه پیړۍ کې یې دوه لوی طاغوتي زبرځواکونه مات کړل، لومړی دافغانانو په لاس الله تعالی شوروي ښکېلاک داسې مات کړ چې ټول غروریې خاورې شو اواوس یې دنړۍ یوبل مغرور ښکېلاک (امریکا) ماته کړه اوهم یې دهغې ټول رعب اودبدبه خاورې ایرې کړه،حقیقت دادی چې د دواړوشکست د۲۰مې پیړۍ دوه لویې معجزې وې چې الله تعالی دخپل غوره دین (اسلام) دسرلوړۍ لپاره ښکاره کړې.

دشهید فضایل

اسلام کې نه یواځې دجهاد وقتال په اړه ګڼ اياتونه اولوی شمیر احادیث راغلي دي بلکې هغه څوک چې داسلام دسرلوړۍ لپاره په جهادکې کافرانوسره په جنګ کې خپل ځان قربان کړي،خپلې پاکې وینې توی کړي اودخپل ایمان درښتنولۍ ثبوت ورکړي هغه په (شهید) بلل کېږي، دقرانې اياتونواونبوي احادیثوله مخې ډیرلوی فضیلت اوستره مرتبه ورته حاصلیږي.

په قرآن مجیدکې« شُهدآء» لفظ په صورت کې په ګڼوځایونوکې راغلی دی،دشهدآء لفظ تصریح امام ابن جریر طبري پخپل تفسیرکې اوامام بغوي پخپل

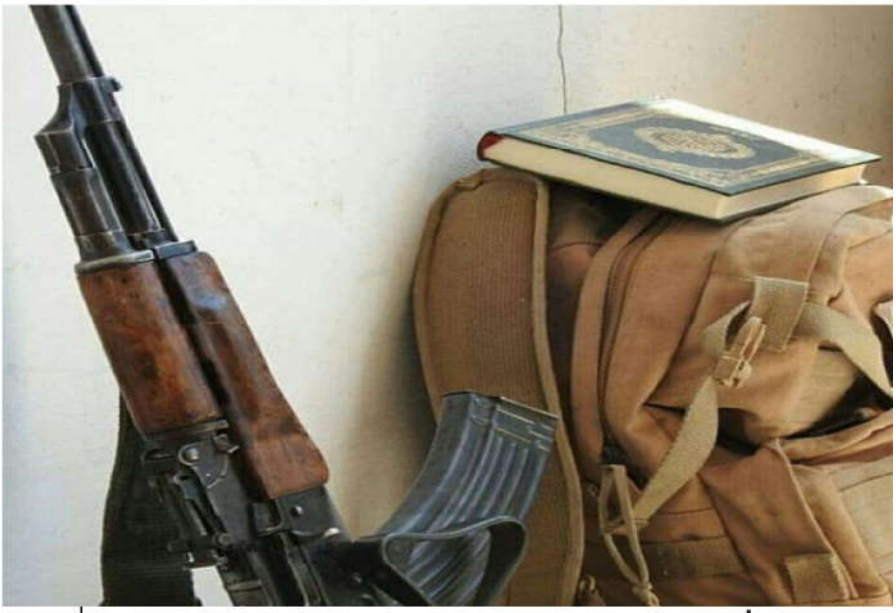

تفسیر«معالم التنزیل» کې داسې کړې ده چېترې مرادهغه مسلمانان دي کوم چې دالله تعالی په لارکې شیهدان شي.

«وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا» (الآية ٦٩، سورة النساء)

اوڅوک چې دالله او درسول اطاعت وکړي هغه به دهغو خلکوسره یوځای وي،په کوموچې الله انعام کړی دی، انبیاء،صدیقین،شهداء اوصالحین اوڅومره ښه ده دهغوی ملګرتیا

دوهم مقام دسورة ال عمران۴۱ م ایت دی « وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ » اوهغه الله چې ځیني له تاسي شهیدان کړي

ددې په تفسیر کې هم دشهدآء څخه مراد هغه کسان دی چې دحق په لارکې شهیدان شي څنګه چې امام قرطبي لیکلي دي:

اَی یُکرِمَکُم بالشهَادَةِ، اَی لِیُقتَلَ قَومٌ فَیَکُونو اشُهَدآء عَلَی النَّاسِ بِاَعمَالِهِم(قرطبي ۴ټوک ۲۱۸ مخ)

یعنې تاسوته به دشهادت ویاړ دروبښي،ځیني کسان به شهیدان شي او دخپلواعمالوپه وجه به په خلکوګواهان وي.

شیخ احمد مصطفی مراغی لیکلي:

اَی وَلِیُکرِمَ نَاساً مِنکُم بِالشهَادةِ والقَتلِ فِی سَبِیلِ الله (تفسیر مراغی ۴ټوک ۸۰مخ)

بل ایت دی اللّه تعالی فرمایي:

ولا تقولوا لمن یقتل في سبیل الله أموات بل أحیاء ولکن لا تشعرون (البقرة: ۱۵۴)

اوڅوک چې دالله په لارکې شهیدان شي ، هغوی ته مړ مه وایئ،هغوی ژوندي دي مګر تاسوپرې نه پوهیږئ!

دیته ورته ګڼ شمیر ایاتونوکې داسلام دسرلوړی په لار کې دوژل شویو شهیدانو لوړه مرتبه اومقام بیان شوی او ورڅخه ښکاره کیږي چې:

۱ – شهید ته به دقیامت په ورځ دانبیاء علیهم السلام او دصدیقینوپه څنګ کې ځای ملاویږي،او دملګرتیابه ورته نصیب کیږي .

۲ – الله تعالی دهغو ایماندارو ځان اومال دجنت به بدل کې ااخلي څوک چې دالله تعالی په لارکې جهاد وقتال کوي غازي کیږي یا شهید کیږي .

۳ – په اخرت کې دشهید اعمال ضایع کیږي نه ورته خاص رزق ورکول کیږي .

۴ – څوک چې دالله تعالی په لارکې ووژل شي هغوی ته مړه مه وایئ بلکې ورته شهیدان وایئ.

۵ – مجاهد به یا غازي کیږي یا شهید، په دواړو صورتونوکې دلوی اجر مستحق ګرځي .

۶ – دشهیدانو ګناهونه ښښل کیږي او دجنت حقدار ان ګرځي .

په نبوي احادیثوکې هم دشهیدانو ګڼ فضایل راغلي دي او د هغوی لوړې مرتبې بیان شوي دي چې دلته څونبوي احادیث راوړو:

عن ابی هریرة قال: قال رسول الله صلی علیه وسلم :والَّذي نَفسِي بیدِهِ ، لولا أنَّ رِجالًا مِن المؤمنینَ

لا تَطيبُ أنفسُهُم أن يتخلَّفُوا عنّي، ولا أجدُ ما أحملُهُم عليهِ ، ما تخلَّفتُ عَن سريَّةٍ تغزُو في سَبيلِ اللهِ ، والَّذي نَفسي بيده، لوَددتُ أنّي أُقتَلُ في سبيلِ اللهِ ثمَّ أُحيَا ، ثمَّ أُقتَلُ ثمَّ أُحيَا ، ثمَّ أُقتَلُ ثمَّ أُحيَا ، ثمَّ أُقتَلُ

له حضرت ابوهريرة رضی الله عنه نه روايت دی : رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايلي:سوګند په هغه ذات چې دچاپه لاس کې زما روح دی، که ماته داخيال نه راتلی چې ځيني مسلمانان به داسي وي کوم چې له ما وروسته پاته کيدل نه خوښوي، مګر زه دهغوی لپاره دسورلۍ بندوبست ونکړای شم، نوزه به هيڅکله هم دداسې لښکروروسته نه پاته کېدم کوم چې دالله تعالی په لارکې دجهاد لپاره درومي په هغه ذات سوګند،دکوم ذات په واک کې چې زما ساده ده زه داخوښوم چې دالله په لارکې دي شهيدشم بيا دي ژوندی شم بيا دي شهيدشم، اوبيا دي ژوندی شم،بيا دي شهيدشم،بيادي ژوندی شم اوبيادي شهيدشم.

۱ – ترټولو لويه داده چې پخپله رسول الله صلی الله عليه وسلم بيا، بيا دشهادت ارزوکړې ده.

۲ – شهيد جنت ته دتلو وروسته به دوهم وار دنيا ته دراتلوارزوکوي څو دوهم ځل شهيد شي اوپه جنت کې ورته لوړمقام نصيب شي .

۳ – دشهيد لپاره دجنت وعده ده،اودشهات صله جنت دی.

۴ – دشهادت درجه دټولې دنيا دمال ودولت څخه زياته ګرانبيه ده.

۵ – دشهادت په وخت شهيد دومره تکليف هم نه محسوسوي څومره چې ديوميږي په چيچلو يې يوانسان محسوسوي

۶ – شهيد ته به قبرکې دهغه دجنت ځای وښودل شي.

۷ – شهيد به دقبرله عذاب نه محفوظ وي.

۸ – شهيدبه دقيامت دلوی ډارنه په امن وي.

۹ – دقرض پرته دشهيد ټول ګناهونه ببښل کيږي .

۱۰ – شهيد ته به په اخرت کې دعزت او وقار تاج ورپه سرشي.

نو هر کله چې په قرآن وحديث دواړوکې دجهاد وقتال او د شهادت په باره کې دومره نصوص او ښکاره احکام شتون لري او وربانديې پخپله رسول الله صلی الله عليه وسلم او دهغه ملګرو(صحابه وو) راشدينو خلفاوو رضی الله عنهم او دهغه را وروسته په هردورکې مسلمانانو عمل کړی دی نو غامدی څوک دی چې هغه ددومره ښکاره منصوصي حکم څخه انکار کوي؟ او چې کله هغه انکار کوي نو د قادياني په څيربه دی هم داسلام له دايرې څخه خارج ګڼل کيږي.

افغانستان ته داشغال دسيوري لاندې دغامدي دکتابونو دراوړو،اوبيا دژباړلوڅخه موخه همدا ده چې غواړي ځوانانوکې ددينې احکاموپه اړه شته جذبه اوعلاقمندي ووژني په خاصه توګه دجهادجذبه وژل غواړي! هغه جذبه چې له امله يې امريکا دپنځوس شاوخوا هيوادونوپه ملګرتيا ونشوای کړای بری ترلاسه کړي،نو ددې جذبې دوژلو لپاره يې ځيني ملحدين وګومارل څو هغوی دهيوادپه پوهنتونو اوتعليمي اداروکې دغامدي الحادي فکر وغځوي او افغاني ځوانان دهغه دګمراهيوپه دام کې ونښلوي، نومور په ټولو باسواده افغان ځوانانو غږ کوو چې ورونو! دغامدي دنويو ژباړل شويو کتابونو له مطالعې ځانونه لري وساتي اوغامدي عقيدةً دالحاد اوګمراهۍ له پولو هم اوښتی دی، هسې نه تاسوهم دهغه په پيروۍ کې دايمان له رڼا څخه محروم شئ .

لړۍ دوام لري ...

د شهید مولوي قاري سید اغا «یعقوب» تقبله الله ژوند ته لنډه کتنه

ابوبکر خطیب

اسلام پر ټولو مذهبونو عالي، لوړ او غالب دی، جهاد ته بیا د اسلام لوړه څوکه ویل شوې او عملا د اسلام په تاریخ کې مسلمان ملتونه د جهاد له لاري لوړ برم ته رسېدلي، د اسلام، مسلمانانو او د هغو تر سیوري او رهبري لاندې د بشپړ بشریت لوړوالی، برم او عزت په همدې جهاد کې نغښتی دی، د بشریت په تاریخ کې او په ځانګړې له رسول الله مبارك صل الله علیه وسلم را وروسته چې کوم مسلمان رهبران، رهبري او واکمني ستایل شوې ټول یواځې د دوو لاملونو (جهاد+عدل) له وجې او دا دوه د ټول بشریت د ښېرازۍ کلك ضامن هم دي، خو که ورتهیو له بل سره تړلیو د وو ځانګړو دېنې فریضو ارزښت هم ور کړو او د هر راز قربانیو غوښتنې یې ور پوره کړو، موږ افغانانو پر میلیونونه شهیدانو دا ویاړ خپل کړی او په نړدې راتلونکې کې به د همدې جهاد او ورسره تړلي عدل پر ضمانت د یو ستر نوښت او بدلون شاهدان و اوسو، لاندې د دې لاري یو ستري شهکار مجاهد یاد را أخلو، هو ! د مولوي قاري سید اغا «یعقوب» د لومړي تلین پر ویاړ د هغه پر ژوند ګړیږو.

زوکړه او زدکړې: شهید مولوي قاري سید اغا یعقوب تقبله الله د مرحوم ملا عبدالرحیم صاحب زوی پر ۱۳۵۶ لمریز کال د میدان وردګ ولایت مرکز میدان ښار اړوند عثمان خېلو سیمې د هلال خېلو کلي په یوه دېنداره، جهاد پاله او شهید پروره کورنۍ کې دې لړزاندې نړۍ ته سترګې پرانیستې وې.

لومړنۍ دېنې زدکړې یې له خپل والد صاحب څخه پیل او یو څه یې د کلي له ملا امام څخه ترسره کړې، نږدې ۱۲ کلنۍ کې پر ۱۳۶۸ لمریز کال خپل مشر ورور شهید فضل الرحیم د پېښور خالص بابا په نوم د کډوالو پنډغالي أمیر حمزه دارالحفاظ ته داخل کړ، د ۳ کالو په موده کې یې حفظ تکمیل کړ او ورپسې د میدان ښار په مشهوره (مدینةالعلوم) مدرسه کې د حفظ د استاد په حیث و ګومارل شو او درې کاله یې دوام ورکړ.

په نږدې ۲۱ کلنۍ کې یې یوځل بیا د درس نظامي کتابونه پیل کړل، د اسلامي امارت د واکمنۍ پرمهال یې د ننګرهار درونټ مدرسې په ګډون د هېواد ځیني نورو مدرسو کې زدکړې وکړې، د اسلامي امارت له سقوط وروسته یې په لومړي ځل د هجرت لاره ونېوه، د پېښور باره ګېټ سیمې ته لاړ او خپلو دېنې زدکړو ته یې دوام ورکړ، د پېښور رنګ روډ دیر کالوني له زیریه مدرسې، د یکه توب غوثیه مدرسې، د ماشوخېلو محمدیه مدرسې، د ګنج بازار نعمانیه مدرسې او ګڼو نورو مدرسو څخه یې خپله علمي تنده خړوبه کړه.

پر ۶-۲۰۰۵ زېږدیز کال چې له ۲۸-۱۴۲۷ سپوږمیز سره په سمون کې وه د پېښور نمکمندۍ په دارالقراء مدرسه کې یې له مرحوم شیخ الحدیث سراج الدین صاحب رحمه الله څخه وړه دوره ولوستله او ورپسې یې د پېښور صدر په امدادالعلوم درویش مسجد کې له وتلي عالم او سیاسي ځیري شیخ الحدیث مولانا حسن جان شهید رحمه الله څخه لویه دوره ولوسته، پر ۲۰۰۷ زېږدیز کال چې له ۱۴۲۹ سپوږمیز او ۱۳۸۷ لمریز کال سره برابر وه د یو ممتاز عالم په حیث یې د ملایي پکړۍ وتړله او کور یې د پېښور بورډ بازار تاج آباد ته نقل کړ چې تر شهادته هملته پاتې شو.

دا چې نوموړی له ۳ کاله راسې له وقفې پرته په جهادي فعالیتونو بوخت او دوه غبرګې ډلګۍ یې درلودې، له بل لوري یې له دېنې زدکړو او عربي ژبې سره بې کچې مینه لرله، نو پر ۲۰۱۰ زېږدیز کال چې له ۱۴۳۱ شپوږمیز سره سمون خوري هغه شخصاً خپله جهادي بوختیا محدوده کړه او په پېښور کې د عربي ژبې معهد (کلیةالامام ابي حنیفةللغةالعربیة) ته داخل شو، له همدې ځایه د عربي له دوه کلن نصاب څخه په بریالیتوب فارغ او د پېښور بورډ بازار په دارالعلوم تاج آباد کې د استاد په توګه وګومارل شو چې د شهادت تر ورځې یې همالته پرلپسې ۶ کاله تدریس وکړ.

د جهاد پیل او فعالیتونه یې: شهید قاري صاحب تقبله الله په یوه جهاد پروره کورنۍ کې ترعرع کړې او پر جهادي روحیه یې عملي او تقلیدي پالنه شوې وه، مشر ورور یې فضل الرحیم د شوروي پر وړاندې یو برجسته مجاهد و او د نجیب کمونیستي دور کې په شهادت ورسېد، ورپسې یې دوهم ورور ملا سیدرحیم او بیا یې دوه نور ورونه یو واره شهید عبدالرازق، شهید قاري ګل اغا او شهید قاري محمداغا د اشغال پر وړاندې جهاد کې شهیدان شوي وه، له همدې هغه یو بارز جهادي شخص او د قربانیو سابقه یې تر ډېره لیري رسي، په پیل کې د شر او فساد پر وړاندې د اسلامي امارت له غورځنګ سره د مولوي کفایت الله صاحب تر مشري لاندې په سپین بولدك کې یو ځای شو، له هغه ځایه د کندهار او بیا روزګان جهادي فعالیتونو کې برخوال شو، همداسې د زابل، غزني، میدان وردګ، لوګر، کابل، تخار، کندز او ...ولایتونو کې یې ګڼ شمېر فعالیتونه وکړل چې په تخار کې د مشهور جهادي مشر شهید قاري فیاض رحمه الله له نږدې ملګرو څخه و.

د اشغال له پیل او د اسلامي امارت له سقوط وروسته شهید سیداغا تقبله الله د خپلو پاتې زدکړو پوره کولو تر څنګ له کلنیو او ځیني نورو وړو رخصتیو څخه پر استفادې په هغه خال

خال عملیاتو کې برخه اخیسته چې د اسلامي امارت مجاهدینو د اشغال پر وړاندې په نوې بڼه پیل کړي وه، وروسته د وخت او امکاناتو پر تناسب چې څومره دغه عملیات پراخېدل هغومره د قاري صاحب فعالیت زیاتېده، ترڅو عملیات په اوج کې او ګڼ پرمختګونه رامنځته شول، پر همدې مهال هغه بسته دوه ډلګۍ مجاهدین پر ځان را ټول کړل او درې کاله یې له زمنۍ وقفې پرته په پرلپسې ډول جهادي فعالیتونه ترسره کړل، خو د معهد ویلو او ورپسې د تدریسي بوختیا له أمله یې فعالیتونه یو څه محدود شول چې بیا یې ترشهادته له کلنیو رخصتیو پر استفاده وسلوال فعالیتونه کول.

شهید سیداغا تقبله الله د خپلې مبارزې په اوږدو کې بهرني او کورني دښمن ته خورا زیات زیانونه واړول، د ۱۳۸۸ لمریز کال د ګرمۍ موسم کې یې د شهیدانو سیمي حفیظ کوڅې ته څېرمه د اشغالګرو پر دوو ټانګونو یو استشهادي برید ترسره کړ چې په ترڅ کې یې دواړه د یوې لوړپوړې امریکایي ښځې په ګډون ورکې سپرو سره په بشپړ ډول له منځه یووړل، نږدې دوه میاشتې وروسته یې د نرخ ولسوالۍ په سره پله سیمه کې هم د اشغالګرو پر ۲ ټانګونو دېته ورته یو برید ترسره کړ چې له سپرو سره بشپړ له منځه لاړل، پر همدې کال د میدان وردګ مرکز میدان ښار اړوند سیمه کې د بهرنیو او کورنیو وحشتګرو ګډې عملیاتي قوې ته مجاهدینو له ملاخېلو تر عثمان خېلو د جګړې یو اوږد خط واچاوه چې رهبري د شهید سیداغا تقبله الله په غاړه وه، پرلپسې-۳ورځې جګړه وشوه او د ګډ دښمن قوه د درانه مالي او ځاني زیان پر لیدو له ماتې سره مخ شوه.

پر ۱۳۸۹ لمریز کال جوزا په میاشت کې د ده پر قوماندې د میدان وردګو ولایت مرکز اړوند کولخمار سیمه کې د اشغالګرو امریکایانو لومړنی ټانك منفجر او له سپرلې سره ټوټه ټوټه شو، ورپسې- پر ۱۳۹۰ لمریز کال هم د مرکز اړوند شهیدانو سیمي حفیظ کوڅه کې د فرانسویانو پر یوه ټانګ چاودنه ترسره کړه چې له۶تنه سوارلې سره بشپړ له منځه لاړ، پر ۱۳۹۱ لمریز کال یې د مرکز مربوط ملاخېلو او کوټه عشرو سیمو کې د اشغالګرو درې نور ټانګان چې مهم امریکایان پکې وه پر ماینونو پورته کړل، دا چې چاودنې ډېرې زوروې او تخریب یې زیات کړی وه د ازادۍ رادیو د راپور پر بنسټ د امریکا کانګرس یې په اړه اندېښنه ښکاره کړه او د طالبانو له لوري په چاودنو کې کارول شویو موادو یې تبصره وکړه.

پر ۱۳۹۶ لمریز کال یې په کابل کې د فهیم په نظامي پوهنتون۲ سکربیس میزائل وار کړل، د ۱۳۹۷ کال په رومبیو کې یې۳ نور د میدان ښار په أمنیه قوماندانۍ او د۱۳۹۸ لمریز په لومړیو کې یې۲ نور د لوګر پر خدر کمپاین وتوغول چې ټول پر نښه شویو اهدافو دقیق ولګېدل او دښمن ته یې د مالي زیان ترڅنګ درنه مرګژوبله واړوله، له دې پرته یې پر بهرني او کورني دښمن سلګونه واړه او لوی بریدونه یې پرې ترسره کړي اوپه مخامخ بریدونو او د لاري غاړې چاودنو کې یې د هغوی تر ۵۰زیات نقلیه وسائط له منځه وړي.

پر دې سربېره یې د اسلامي امارت په اداري تشکیلاتو کې یو لړ مسئولتونه هم سرته رسولي وه، چې پر ۱۳۸۹ لمریز کال پر دریو محاذونو د ولایت وبشل کېدو سره د مرکز میدان ښار سمت محاذ مسئولیت، پر ۱۳۹۶ لمریز کال د کابل مرکز مسئولیت چې ورسره د چریك بریدونو مسئولیت هم ور له غاړې و او ورپسې پر ۱۳۹۷ لمریز کال د میدان وردګو ولایت مرکز میدان ښار مسئولیت د یادونې وړ دي چې ورسره همهاله په میدان وردګ او کابل دواړو کې د چریك بریدونو مسئول هم و او د ژوند تر پایه یې په خورا ښه توګه منظم چریك فعالیتونه ترسره کړل.

شهید قاري سیداغا تقبله الله د جهاد په لاره کې ډېري سړي تودې هم ګالې وې، د اشغال پر وړاندې د دریو ورونو او یو وراره په ګډون د ۵۰تنه ملګرو شهادت، له اشغال څخه هجرت، ورسره علمي بوختیا، د کور سرپرستي او پر ملا مات د کور اقتصاد هم هغه څه و چې د جهادي فعالیتونو د ټکنې کېدو لامل کېدلی شو، همدارنګه پر ۱۳۸۸ لمریز کال میدان وردګو ولایت ته د أمریکایانو له راتلو وروسته د هغه پرسر د جائزو اعلان، د ملي أمنیت په تور لیست کې د هغه اچول او پر هغه پرلپسې- چاپې هم په جهادي مسیر کې ورته خنډ نه شوې، بلکې لا څومره چې ستونزې لوړېدې هومره د قاري صاحب تقبله الله د عزم او ارادې صلابت زیاتېده.

شخصیت یې: د شهید سیداغا تقبله الله د بارز شخصیت له امله د هغه د ژوند د کېسو پر ځای یوائې پر هغو مواصفات ړ بسنه کوو چې دغه کیسې یې ترې سرچینه اخلي، قاري صاحب تقبله الله د جذابي او خندنې څېرې، غښتلو متو، صلب وجود، نیکو أخلاقو او غوره چلند، لوړ احساس او جهادي فکر څښتن رښتونی، زړور، بهادر، شاهکار او فداکار مجاهد و، تقوا، متانت، لوړه حوصله، غښتلی أمید، د خپلو چارو پر ښو پایلو ټینګ باور، توکل، اخلاص، سخا، میلمه پالنه، استغناء، او... یې ترې نه بېلېدونکي مواصفات و، د هېواد د ازادۍ او دلته د اسلامي نظام حاکمیت په لاره کې له هیڅ راز قربانۍ او فداکارۍ څخه مخ نه ګرځاوه، الله تعالی پرې ښایسته خوینه، د زړه راښکونکي تعامل او چلند ملکه، د یو داعي نرمه ژبه او د یو رښتونې دیني عالم سپین زړه پېرزو کړی وه.

ټینګ هوډ، په هرڅومره سختو حالاتو کې نورمال اوسیدل او هیڅ شرائطو ته نه تسلمېدل، د خپلمنځي یووالي او انسجام د غښتلتیا، د جهاد د ودې او ولس د ښېرازۍ لپاره پرلپسې- هڅې او...یې ځینې نور هغه صفات و چې پرې هر ځای یې ولسونه او مجاهدین پر ځان را ټول کړي وه او یو د لوړې سوې بریالی مجاهد یې باید ولري، د خوی او عادت، ساده ټولنېز او انفرادي ژوند او په هغه کې تخنیك پوهنه، جهادي هلو ځلو، ایثار، د دښمن له مړو او اسیرو افرادو، خپلو ملګرو او ولسي وګړو سره په زړه پوري برخورد او د هغوی ترمنځ محبوبیت، له مشرانو سره اړیکو او هغوی ته یې درناوي، جګړه ایزې وړتیا او بصېرت، جرأت اومېړانې، د جهاد په لاره کې سترو او خواریو، جهادي اهدافو ته وفا او تعهد، د مشرانو او لائحوي لارښوونو ته یې احترام او التزام په اړه که ډېرڅه و وایو هم لږ به وي.

شهید سیداغا تقبله الله که له یوې خوا له هرڅومره مسکنت سره مستغني مزاجه هم و، خو له بل لوري چې څه یې درلودل تر ځان اړمنو خلکو ته به یې ورکول او ځان ته یې تر هغو ټیټ ژوند خوښاوه، له دا ډول اخلاقو یې خلك زیات متأثر کېدل، د زړورتیا یې دا حال وه چې دښمن ته زیات مطلوب کېدو سربېره یې د زنبورك غرونو (د اشغالگرو کمپاین ته نږدې موقعیت کې چې هر وخت یې تر برید لاندې نېوی شو) په یوه خېمه کې درې کاله تېر کړل او له همدې ځایه یې پروگرامونه ترتیب او بیا تطبیقول.

مولوي محمدعمر وايي: قاري صاحب تقبله الله سره مې د طالبۍ۵کاله تېر کړل، کتاب ته یې زیات ادب درلود، له اوداسه پرته یې نه وړ اخیسته، درس او مطالعې ته به ښه دروند او له پوره توجه سره ناست وه، ۴ازبك ملگرو سره به یې درسونه تکرارول، له خلکو سره یې تعامل او چلښت په خوښۍ او وربنه تندې و، پر چا د رشخند، د چا د غیبت یا ورته د تندي او ستغې خبري او داسې نورو تمه ترې نه کېده، خو په ناروا او پارونکي کار به زیات خفه او خواشینی کېده، رنگ به یې تغیر وکړ او له ورایه به سړی پرې پوهېده، د ملگرو پر هر اړخیزه شرعي، عقیدوي او جگړه ایزه روزنه ډېر حریص و، معسکراتو ته به یې لېږل او له لیري سیمو به یې استادان ورته را وستل، شرعي دورې به یې ورته ترتیبولې، جهادي اړیکې او ملگرتیا به یې تر خپلې وسې پراخولې ترڅو خپل روحیه او احساس بډایه کړي او هم نورو ته گټه ورسوي، د شرعي مالوماتو ترلاسه کولو، له نورو سره شریکولو او په خپل سر له پرېکړې په ډډه کولو کې زیات جدي و.

مولوي نورالحق صاحب وايي: د طالبانو اسلامي غورځنگ سره د مولوي کفایت الله گروپ چې سیداغا تقبله الله پکې وه او د مدرسو د طالبانو ځیني واړه گروپونه په سپین بولدك کې یوځای شول، د مشر ملاصاحب له امر سره سم له دې گروپونو ۲۰۰ کسیزې ډلگۍ جوړې او مشرلن یې معرفي شول، د مولوي کفایت الله گروپ زموږ د ډلگۍ برخه شو، کابل لا نه و فتحه د جگړې یو خط په جلرېز کې وه چې وروسته موږ ته را حواله شو، دلته قاري سیداغا تقبله الله ۱۲تنه د مدرسو ټنکي طالبان له ځان سره راوستې وه، ملا مشر آخند زموږ د خط کتو ته راغی، ورسره د ملا محمدیونس آخند یو معاوین تنکیو طالبانو ته پر کتو وویل دا خو ډېر واړه دي، ملا مشر د قاري صاحب او یادو طالبانو د حوصلې لوړولو په پار ورته کړه چې دوی واړه، خو زړونه یې له ما او تا غټ دي چې د جگړې لومړۍ کرښې ته راغلي.

قاري عبدالرحمن وايي: هغه مهال چې زه یې معاوین وم د أمریکایانو له لوري په یوه چاپه کې ونېول شوم، د قاري صاحب د ملگرتیا له وجې یې پر مرگ گواښلم، د تور جبل په نوم بلاك کې د تحقیق پر وروستۍ ورځ محقق وویل چې ته به باگرام ته ځې، ته د یو داسې چا ملگری یې چې موږ ترې ښه خاطره نلرو، په ټول میدان وردگو کې مو مشران ورڅخه تنگ دي، په گزمه او چکر نشي وتلی، دېوال ته به یې سوك ور کړ او ویل به یې ته به تر هغه دلته یې چې سیداغا مو له منځه وړی او یا نېولی نه وي، همدارنگه د سیداغا د قد وقامت، لباس او د تگ راتگ لارو په اړه یې پوښتنې کولې، هغه مهال چې د سید اغا ورور عبدالرازق شهید شو دوی یې عکس العمل ته وار خطا و او له مایې پوښتنه کوله چې سیداغا د خواشینۍ پر مهال زموږ پر وړاندې کوم اقدام کوي؟ ځکه ته مو ترې ونیوې او ورور مو یې ور وواژه، اوس زموږ د را پورونو پر اساس هغه راته خواشینی دی.

شهادت یې: بالآخر دغه سر سپارلی مجاهد د الله تعالی په لاره کې په سترې ساه او ستومانه وجود له یوې نرۍ سپېڅلو ارمانونو سره د۱۳۹۸لمریز کال سرطان میاشتې پر لسمه د چهارشنبې پر ماښام ۸بجې د میدان ښار مرکز ته نږدې شهاب الدین سیمه کې د یرغلگرو أمریکایانو په ډرون برید کې له خپلو څو تنه ملگرو سره د خپلو شهیدانو ۵۰کسیزې قافلې او د شهادت لوړ مقام ته ورسېد انا لله و انا الیه راجعون، د نوموړي د جنازې مراسم پر همغه ورځ ترسره شول، لمونځ یې د قاري حفیظ الله په امامت ادا شو او د خپل پلرني کلي په هدیره کې د نورو شهیدانو ترڅنگ خاوروته وسپارل شو.

د شهادت کیسه یې: جواد مجاهد وايي: د فعالیت له ساحې د کور پر لور وخوځېدو، قاري صاحب د معمول مطابق د خپل تگلوری ښودلو ښودلو پرته له ډېرو خلکو رخصت واخیست، په چرکلا سیمه کې یې یوه ملگري ته خپله وسله ورکړه، وروسته بېرته پرې را وگرځېد او بخشش یې ترې وغوښت، د دښمن تر ساحې په یوه فرعي لاره په موټر کې راغلو، دوه ملگري د ترصد لپاره سړك ته ورغلل، موږ هم ورپسې تر سړك واوښتو او په خپل موټر کې د ورځې شاوخوا۹بجې ابراهیم خېلو ته راغلو چې ساحه او (کابل کندهار) سړك هم د دښمن تر کنترول لاندې وه.

د دغې ساحې له مجاهدینو مو لاره او رهبري وغوښته، هغوی تر ماښامه معطل کړو ترڅو له تیارې په استفاده له سړکه واوړو، ماښام د ساحې د دوه تنه مجاهدینو په ملتیا سړك ته نږدې راغلو، په خوندي ځای کې مو له سړك څخه د اوښتو ترتیب جوړ او ترې واوښتو،یو بل پنا ځای ته راغلو دلته ډرون الوتکې زیاتې او ټیټې گرځېدې، خو قاري صاحب ویل توکل پر الله تعالی حرکت کوو، له خوځېدو سره سم ډرون لومړی وار پر قاري صاحب وکړ او هغه شهید شو، دوهم وار یې پر پاتې ملگرو وکړ چې یو زه او یو د همدغې ساحې مجاهد چې زموږ رهبري یې کوله ځخمیان او نور ټول په شهادت ورسېدل، سهار مهال مجاهدینو د قاري صاحب جسد له یوې فرعي خوندي لاري نقل کړ او نور شهیدان بیا د کابل کندهار پر لاره نقل شول.

دا چې قاري صاحب تقبله الله اشغالگر دښمن ته زیات مطلوب و، له ځمکې او فضاء یې د هغه لارې ځارلې، نو له اوږدو خواریو او سترپاو وروسته یې د هغه پر شهادت خوښي هم څرگنده کړه، نوموړي تر شا مورکی، درې ورونه، د۶زامنو پر گډون۱۱اولادونه، تورسرې او یوه سل کسیزه جراره ډلگۍ پرېښوده، روح یې ښاد او یاد یې تل ژوندی اوسه.

☆☆☆

دسوداګرۍ او اقتصادي ودې په اړه

د اسلامي حکومت واکونه اومسؤلیتونه

۵ مه وروستۍ برخه
م: ش: منصور

داسلام داقتصادي نظام راتلونکی!

دلیکنې عنوان دی، داسلام داقتصادي نظام راتلونکی!که نن سبا په یواسلامي هیوادکې مسلمانان داوغواړي چې په اوسني نړیوال چاپیریال اوننی سیاق وسباق کې داقتصادیاتو،مالیاتواومعاشیاتوپه باب اسلامي لارښوونې په بشپړډول نافذې کړي،نوعملي بڼه به څه وي؟په نتیجه کې یې چې کوم مسائل پیداکیږي دهغودحلولو په اړه به څه ډول ګامونه پورته کول مناسب وي؟

په دې لړکې موږ دوه لوی عنوانات راړو،چې دیوعنوان په اړه یواځې په لنډه اشاره کولوبسیا کوواودبل عنوان په اړه تفصیلي معلومات وړاندې کوو.

لومړی عنوان دی:هغه حکومتي تدابیراوتجربوي معاملات چې دهرهیواد داقتصادي ودې،انتظامي اوتدبیري چارو څخه عبارت دي،داقتصادي ودې اوترقۍ په برخه کې یوډیرلوی دپام وړ لوری هغه دی کوم چې یومخ تربشري تجربوپورې اړه لري،داوسني دوریوډیرمثبت ابتکاردادی چې داقتصادي ترقۍ اودمالي پرمختیاوپرچاروپه ژورعلمي لیدسره غورکیږي، مختلف مسائل څېړل اوارزول کیږي،بحثونه اونقدونه پرې کیږي،او دزرګونوبلکې دلکونو انسانانو لخوا داوږده غور،سوچ اودولسونودتاجربوله مطالعې څخه داقتصادفن په داسې بڼه ترتیب مومي چې ورڅخه دعامو خلکو لپاره هم استفاده ډیره اسانه وي

په دې لړکې ترهرڅه دمخه داخبره په یاد لرل پکاردي چې دکومومعاملاتو په اړه شریعت انسانان ازادخوشي کړي دی،په هغوکې چې انسان کله دخپلې تجربې او مشاهدې څخه ښه نتایج ترلاسه کولی شي هلته دنوروانسانانو له تجربوڅخه هم ګټه پورته کول اړین دي،داسلامي شریعت له اساسي اصولوڅخه چې ترې نږدې هرمسلمان خبردی داده چې دحکمت اوپوهې خبره دمسلمان ورک مال دی، هرځای چې یې ومومي، پکارده ترلاسه یې کړي، نو ددې لپاره داقتصادي تجربوپه باب کې له پخوانیواوسنیو،دمشرقي اومغربي تجربو څخه ګټه پورته کول پکارده

فقهاووهمدا خبره په خالصه قانوني اواصولي ژبه کې بیان کړې چې«اَلاَصلُ فِی المُعَامِلاتِ اَلاِ باَحَةُ»(تکوین الملکة الفقهیه۹۹/۱، التطبیقات الفقهیه الفصل الرابع۳۱/۸، تیسیربعض احکام البیوع۴۱/۱) په معاملاتوکې اصل دادی چې جایزدي،مګرداچې شریعت کومه معامله صراحةً یا اصولاً ناروا ګرځولې نه وي!

نو په دې وجه دمعاملاتو څومره صورتونه یا شکلونه چې نن سبا رایج دي،له هغو ټولونه پوره ګټه اخیستل پکاردي،په هغوکې چې کوم څېزله شریعت سره متعارض ښکاره شي،دهغه تعارض لري کول دي،اوله هغه تجربې نه ګټه پورته کول دي

دوهم عنوان چې په اړه یې لږ په تفصیل سره معلومات وړاندې کوو،هغه دادی چې داسلامي اقتصادیاتوپه نوم چې کوم فن له تیرو نږدې سل کلوراهیسې مرتب شوی دی اوس هغه فن یا علم ته نوره پراختیا ورکول اړین دي،داوسعت اوترقې له یو پلوه پخپله راځي څومره چې داسلامي اقتصادیاتو په اړه تجربې کېږي، ورسره یوځای په هم هغه رفتارسره دافن خوریږي،په خاصه توګه داسلامي بانکداری چارې چې څومره پراختیا مومي، پراسلامي بانکداری څېړنې او ارزونې هم په هغه رفتارترسره کېږي،اومخ ته راځي،داسلامي تکافل څومره ادارې چې جوړیږي په هم هغه حساب دتکافل اونورو په اړه اسلامي تحقیقات جریان غوره کوي

ددې پخپله روان علمي زیارترڅنګ داهم ضرور ده چې ځیني دعلم خاوندان ځانونه دیته وقف کړي اوځیني تحقیقي ادارې اودتعلیم وتدریس مراکزدا اهتمام وکړي چې داسلامي اقتصادهغه لوری دتحقیق اودپام وړ وګرځوي کوم چې فی الحال په سوداګرۍ اویا بازارکې غوښتنه نلري،زکه دکوم څېز چې غوښتنه کېږي دهغه رسد هم پخپله راځي، خوګڼ معاملات داسې دي چې عملاً اوس دهغو غوښتنه څوک نه کوي،خوپه نظري،فکري اوعملي اعتبارمسلمانان ضرورت لري چې دهغوی په اړه هم دشریعت موقف او د اسلامي فقهاوو څېړنې اوداسلامي ایمه وو اجتهادات د نن ژبې داقتصادیاتوپه اسلوب اودمعاشیاتوپه اصطلاح کې بیا ن اوځای کړای شي

بله اهمه خبره داده چې اسلامي اقتصاد دیوپراخ اوجامع نظام برخه دی،داسلامي لارښوونو له مخې دژوند دنوروبرخوڅخه یوجلا اومستقل بالذات څېزندی،بلکې د اسلامي ژواندانه هغه تصوریاطرز دی کوم چې نویواسلامي مفکرانو« دژوندبشپړقانون»په بامعنی اوبلیغه اصطلاح سره تعبیرکړی دی،نوبناً هرکله چې هم داسلامي اقتصاد په باب قوانین اوقواعد جوړیږي، نوپه داسې شکل به جوړیږي، چې هغه یولورته دمسلمانانو اقتصادي اړتیاوې اوغوښتنې پوره کړای شي اوبل پلوته دمسلمانانودژوند دنورو خواوو سره هم اړیکي قطع نکړي لکه سیکولراقتصادي نظام چې ورسره اړیکي قطع کوي،داسلام اقتصادي نظام به له اسلامي ټولنې سره هم آهنګ وي اوهم به دنړیوالو اړیکوسره سمون لري، اوهم به دمسلمانانو دسیاست،دیني ارزښتونواودمسلمانانو دسوچه اسلامي ژوند په معیارونو برابروي

دمسلمانانوپه سوچه اسلامي ژوندکې ډیرداسې احکام شته چې هغه په اسلامي ټولنه زور اغېز پریباسي، لکه کفارات،زکات،واجب صدقات اونورپې مشالونه دي، ددې ټولوښکاره اقتصادي پایلې راوزي،وقف یوډول عبادت دی،بل پلوته یوه اقتصادي او اجتماعي اداره هم ده،تردې پورې چې په اسلامي قوانینوکې ځیني داسې احکام هم مندل کېږي چې پرهغوباندې دعمل کولوپه نتیجه کې دخالص جزائي معاملاتو اقتصادي اثرات هم ښکاره کېږي او ترڅنګ یې مذهبي اودیني جهت هم؛ لکه دیت؛یا دقتل عمد کفاره اونور،که څه هم خالص جزائي معاملات دي،خوکله چې کفاره اداء کولی شي،نوغریبانوته به ورکولی شي،دهغوپه اړه به قواعداوقوانین شتون لري، خوهغه قواعد اوقوانین به داسلام دجزائي قوانینواو احکامو تابع وي،داسلامي عباداتو له احکاموسره به هم تعلق لري،اوهم به دهغو احکامو اقتصادي جهت هم وي، له دې وجې داسلامي اقتصادیاتوپه برخه کې دا ټول په پام کې نیول پکار دي.

په دې سره داسلامي اقتصادیوبل خصوصیت هم ښکاره کېږي اوهغه دادی چې اسلامي اقتصاد یومتناسق اقتصاد دی،دکوم چې ټول اړخونه له بل سره په بشپړ ډول هم آهنګ دي،او په ټولیزه توګه دټول بشري ژوند سره هم آهنګ دي په اسلامي اقتصادکې دهیڅ پوښتنې داسې ځواب نشي ورکول کېدی، چې داسلامي لارښوونوسره دي هم آهنګ نه وي، یا دي داسلامي ژوند له غوښتنو سره متعارض وي،یعنې چې داسلامي ثقافت اوتهذیبي له ارزښتونوسره تناقض ولري، نوپه دې وجه داسلامي اقتصاد پخپله دخپل ذات په حق کې هم متناسق

اومتکامل دی او دژوندله نورواړخونوسره هم دبشپړې هم آهنګې لرونکی اوغوښتونکی دی

پردې سربیره داسلامي اقتصاد بله ځانګړتیا دا ده چې دژوندپه تصورمبني دی،په یوه نظریه مبني دی،داکوم خودرونظام ندی،ځنګه چې په لویدیځ کې پیداشوی دی دکوم محرکات چې وقتي مفادات وي،په اسلامي اقتصادکې دکومې سیمې دوختي اقتصادي مفاد ترلاسه کولو لپاره ګامونه، نه پورته کېږي،چې دځو تجربو وروسته وړاندې دیونظام بڼه غوره کړي،دلته دا کیفیت ندی دلته د لومړۍ ورځې نه یوه اساسي نظریه په وړاندې ده،دکومې اساس چې په ځینوقواعدواواساسي اصولو باندې صورت نیسي،دهغواصولو په رڼاکې ټول اړخونه مرتب کېږي، په هغوکې اقتصادیات هم راځي،نوپه دې وجه دایو اخلاقي اقتصادي نظام همدی،نن سبا چې داخلاقیاتواواقتصادي اتو ترمنځ رشته لویدیځ قطع کړې ده اوله امله یې ډیرمنفی نتایج مخ ته راغلي دي،احساس یې نن دهغوحساس مغربي پوهان محسوسوي،او په اړه یې غږونه پورته کوي،کوم چې وخت په وخت لویدیځ کې اوریدل کېږي په اړه یې داسې لیکنې خپریږي، چې په اخلاقیاتوویرونه کوي، نن د دوه درې سوه کلوله تجربو وروسته چې مغربیان دکوم ځېزپه لټون پسې سرګردان دي هغه په اسلام کې له وړاندې څخه شتون لري. الحمد الله

اوپردې هم علاوه داسلام اقتصادي نظام خالص بشري نظام دی،چې دانسانانو داړیتاووپوره کولو لپاره ورکړای شوی دی،دانسانانودمادي اړتیاوودتکمیل پخاطر یې احکام وضع شوي دي،چې انسان،دانسان په توګه ترې استفاده کولی شي،احکام یې دکوم نسل،یا توکم دفایدې لپاره ندې،په دې نظام داګنجایش نشته چې دیومعلوم قوم دمفاد پخاطردي د بل قوم مفاداتوته زیان ورسول شي،نه دکوم فرد، دمصلحت پخاطر دبل فردمصلحت قربانوي،دا زکه چې دانظام واقعیت خوښونکی نظام دی په نړۍ کې چې کوم څه کېږي، یا د انسانانو چې کوم،کوم قسم مزاجونه دي،یا انسانانو دننه کې چې کوم ډول کمزوری اوخامۍ دي،دهغوټول په اړه له لومړۍ ورزې اګاه دی،بلکې عظیم الشان قرآن د انسانانودننه خوبۍ هم په ګوته کړې او کمزوری هم،د دې لپاره چې کوم خالق ذات دانظام ورکړی دی اوپه اړه یې کومې لارښوونې کړې دي ، هغه ددې ټولوڅخه خبردی دانسانانو له خوبیوهم واقف دی اوله نیمکړتیاووهم، نوپه دې وجه په دې نظام کې په مکمله توګه دحقایقواو واقعیتونومعیارونه په پام کې نیول شوي دي

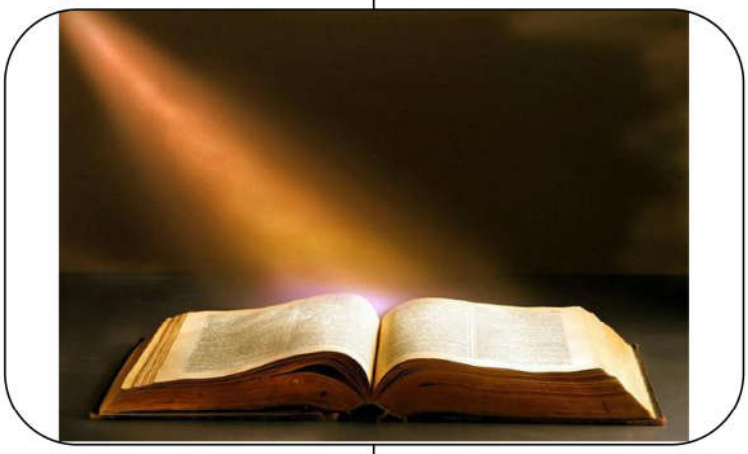

مهمه داده چې دواقعیتونودادراک ترڅنګ،اسلام کې لوړمقاصد په وړاندې نیول شوي، نوپه دې وجه همیشه باید دمسلمانانومقاصد لوړوي،دیولارښود مسلمانان په اړه علامه اقبال ویلي«دهغه امیدونه باید قلیل اومقاصد یې جلیل وي»په دې وجه دمسلمان ذاتي خواهشات باید محدود وي،خوهغه باید کلي مقاصد اوملي اهداف لري اواجتماعي تصورات باید تل لوړوي،همدا داقتصادي نظام ځانګړتیاده چې یوطرف ته فردقناعت کوونکی دی بل لورته یې دااحکام هم ورکړي دي چې دټولنې دترقۍ لپاره چې څه کولی شي باید کړای شي، هو!دخپلې فایدې لپاره نه؛ دنورودفایدې لپاره؛ البته چې هغه هغه کار ستاپه وس کې وي؛تردې پورې که دیوې ونې لګولو لپاره ناست وي،اودقیامت شپېلۍ وغږیده؛ نولومړی ته هغه ونه نهال کړه؛ اوبه ورکړه اوبیا وګوره چې شپېلۍ

غږيږي،اوڅه پکاردي؟ دازکه چې اسلام يومتوازن نظام دی،پکې دژوند دټولوخواوو ترمنځ پوره توازن مندل کېږي چې هيڅ يوې برخې ته په بله باندې کومه برتري نشته،هرې برخې ته چې دڅومره وزن ورکولو اړتياده، شريعت ورته په هغومره وزن کتلي دي.

داسلام داقتصادي نظام دتدوين وتشکيل،تعميل وتنفيذ لپاره ځيني لازمي شرايط شتون لري،څوهغه چې رعايت اوپوره شوي نه وي، ترهغه پورې دانظام په وجودکې نشي راتلی،ترټولو لومړی شرط فکري ازادي ده،څوچې دمسلمان قوم بالعموم او دمسلمانانو د مشرانو او قيادتونو بالخصوص په فکري توګه ازادشوي نه وي او دلويديځ دبې ځايه فکري اوکلتوري مرعوبيت څخه يې نجات نه وي مندلی ترهغه وخته داتوقع نشي کېدی چې هغوی به داسلامي شريعت له حکمونوسره سم داقتصادي نظام تشکيلولوته تيارشي،ددې فکري ازادي ترلاسه کولولپاره دتعلمي نظام جوړولو اړتياده، څوچې دتعليمي نظام نوی جوړښت يا تشکيل نه وي شوی، څوچې داسې نظام په وجودکې نه وي راغلی په کوم کې چې داساس يا بنياد حيثيت داسلامي شريعت احکامو اواسلامي ارزښتونو ته نه وي په برخه اوټول علوم اوفنون په داسې بڼه برابر کړای شوي نه وي چې دهغو زده کړه اولوست دشرعي احاموسره سم داهدافودترلاسه کولو زريعه وګرځي ترهغه پورې ازادي نشي ترلاسه کېدی اوکه ترلاسه هم شي خودوامداره به نه وي.

دنوي تعليمي نظام دترتيبولو سره يوځای په اسلامي اقتصادياتوکې دکارپوهانو روزلو ته اړتياده، اوددې کارپوهانو د روزلولپاره اوږدمهال پلانونه پکاردي، کوم چې دنوي تعلمي نظام اونصاب جوړولو برخه وي، ددې ترڅنګ دلنډې دروانيې لپاره داسې پروګرامونه جوړول هم ضروري دي چې هغه دسملاسي اړتياوو پوره کولو لپاره په کارواچول شي،اوپه هغوکې داسلامي بانکداری په برخه کې دخلکوروزنه،د تکافل ادارو چلولو لپاره دافرادي ځواک روزل اړين دي، داسلامي اقتصادياتوبرخه کې دکارپوهانو د روزلو لپاره په سملاسي ډول پروګرامونه شروع کول ضروري دي .

په دې لړکې ديوحکومت مسؤليت دادی چې هغه دټولو هڅو ترمنځ هم آهنګې راولي،زکه که دټولو کارونواوادارو ترمنځ هم آهنګې پيداشي نو د هغو ثمرات اونتايج مثبت راوتلی شي حکومت داکار هغه وخت کولی شي چې کله دحکومت په مسؤلينوکې ذهناً اوفکراً بدلون راشي.

علامه اقبال ليکلي دي دمستقبل ټاکلو لپاره فکر تعميرضروري دی، او دفکري تعمير لپاره فکري تطهير ضروري دی، بناً د نظام اوحکومت دچارواکو دفکري تطهير او ذهني تطهير ته سملاسي اړتيا ده اوکله چې تطهيرراشي له غه وروسته بيا تعمير په اسانۍ سره پورته کېږي، په هغه زمکه کې چې زهرجنو بوټو ځای نيولی وي،هلته په اسانه ګل وګلزارنه جوړيږي،بزګر يا بڼوال به لومړی دزمکې تطهير کوي اوټول زهرجن بوټې اوګياګانې به ورڅخه لري کوي بيا به دهغه وروسته په صفا زمکه کې تخم ته سره ورکوي اوپالنه به يې کوي، ابياري به يې کوي، ددې مراحلوطی کولووروسته به ګل ګلزار کېږي،اودافکارو په تعميرکې له دېنه هم زيات زياراومحنت ويستلوته اړتيا ده.

داکار هغه مهال کېدای شي چې کله داسلامي اقتصاد په حق کې عامه اراء په پوره توګه بيداروي،اوس مهال واقعه داده چې دحلال وحرام په باره کې شعور شتون نه لري،کوم چې يو وخت داسلامي ټولنې ځانګړتيا ګڼل کېده دامسؤليت څنګه چې درسنيو، قلموالو او د تعليمي ادارو دی همداسې ددينې علماوو هم دی چې هغوی په دې اړه عام خلک خبرکړي اوپه هغوی کې دحلال وحرام ترمنځ دتميز شعور پيدا کړي کومه څيزونه چې حرام ګرځول شوي دي په خاصه توګه سود، قمار، غرراونور دهغوخرابۍ ترخلکو ورسوي زکه چې څو چې دمحرماتو خرابۍ دخلکوپه اذهانوکې ناستې نه وي ترهغه نه وړاندې په هغوی کې ترې دځانوژغورلو جذبه پيدا کيدل ناشونې ده . نوربيا ...

په قلم د لیکلو ګټې

سعد کټوازی

دا چې په اوسني وخت کې تنې دره (کېبورډ) د قلم د ټولو ډولونو پر ځای کارول کېږي که څه هم په لیکنه او چاپ کې یې د پام وړ اسانتیاوې راوستلې، خو یو لږ روحي، رواني او فزېکي ستونزې او ستړیاوې هم له ځان سره لري، چې قلم د دې سرچپه صحي او ځیني نوري ګټې لري، نو اړینه ګڼو د قلمي لیکنو پر څو ګټو په لنډو ټکو کې و غږېږو.

د مطالبو او اهدافو لیکل د هغوی د ترلاسه کولو لومړی پړاو دی، قلم کولی شي خپل لیکلي اهداف پر واقعیتونو واړوي او د قلم پر مټ کولی شو خپل هرڅه په خپل واك کې و لرو، په اروا پوهنه کې د ذهني ارامښت لپاره خپل افکار پر قلم لیکل یوه ساده خو تر ټولو أغېزمنه لاره ده، قلم د لیکلو پر مهال زموږ د انګېزې د پرمختګ لامل ګرځي، په خپل ژوند کې قلمي لیکني ته دومره وخت ورکول چې پکې د ورځني ژوند تجربو، موخو، فعالیتونو او ذهن ته راتلونکو فکرونو اړوند ځیني مطالب ولیکو زموږ ژوند ته بشپړ بدلون ور ښلی شي، دا چې ولې خپل افکار ولیکو او څرنګه به زموږ ژوند ته بدلون ورکړي لاندې ورته لنډه پاملرنه کوو.

۱:- څه چې په دماغ پوري اړه لري او هغه مصروف ساتي ټول په دماغ کې د(Rac)یا(Activating Center Reticular) پرنوم مرکزي برخې څخه فیلتر کېږي، قلمي لیکل دغه برخه فعالوي او د اړوندې موضوع اهمیت ته مو لازیات متوجه کوي، چې دا په حافظه کې د مطالبو د پاتې کېدو او له هېرې یې د ژغورلو تر ټولو غوره لاره ده.

۲:- قلم د لیکوال لیکنیزه پیاوړتیا غښتلې کوي، چې له أمله یې اوس هم زیاتر خلك له تنې درې زیات پر قلم لیکل غوره ګڼي، پر۱۹۹۵زېږدیزکال د سوزان سانتاګ پر نوم لیکوال له (Paris Review) نشریې سره په خبرو کې وویل هر وخت لومړی لیکنه پر قلم باندې کوم، په عامه توګه چې په قلم لیکلو کې کومه ارامتیا، تأملات او پاملرنې وي زمادېرې خوښېږي، همدارنګ پر۲۰۰۹زېږدیز کال د واشنګټن پوهنتون له لوري ترسره شوې څېړنې ښودلې چې د لومړنیو زدکړو هغه شاګردان چې پر قلم لیکنه کوي تر نورو اوږدې لیکنې کولی شي، د لیکنو جملې یې بشپړې وي او مطالب زر لیکلی شي.

۳:- ځیني روغتیا پالان پر دې اند دي چې پر قلم باندې لیکل د دماغ خوځنده فعالیتونو، حافظې او پېژندکارۍ ته ځواك ښې، تبه/خاطر هشاش بشاش او د ماغ ځوان ساتي او عمر زیاتوي، نو ویلی شو چې پر قلم باندې لیکل د دماغ یو ډول ورزش دی، د هغې څېړنې پر بنسټ چې پایله یې پر۲۰۰۸زېږدیز کال (Cognitive Neuroscience) مجلې خپره کړه ښودلې چې که یو څوك چینې جملې یا د ریاضیاتو نښې پر قلم ولیکي په راتلونکي کې یې د تنې درې تر لیکلو ډېر زر پېژندلی شي.

۴:- یو غربي لیکوال وایي: په ورځني ډول ټولې دندې، ترسره کړې فعالیتونه او هر پلان چې تاسو یې باید ارائه کړی ولیکئ، هره دنده چې تاسو فکر کوی له لیکلو سره به یې ستاسو ذهن تر دې زیاتو اړینو موضوعاتو ته فراخ شي ویې لیکئ، همدارنګه یو بل غربي وایي: هغه څه چې ستاسو په ذهن او زړه کې ګرځي هر سهار مهال درې مخه چې۷۵۰ټکې ولري ولیکئ، په دې ډول به د ورځې تر ټولو لومړی کار چې تاسو وکړی پر نورو اړینو ورځنیو کارو به د فکر کولو لپاره ستاسو د ذهن صفا یې وي، په دې ډول پر قلم باندې لیکل ذهن د لوړې سویې فکر ته تیاروي.

۵:- که پر ورځني ډول پر قلم یوه وړه لیکنه وکړو او په ترتیب خپل احساسات ولیکو، نو له هغو تجربو چې ښایي ډېرې زر یې هېرې کړو د تل لپاره یوه داسې د استفادې وړ ټولګه جوړه کړو چې نه یواځې لوستل به یې جالب وي، بلکې زموږ د فکري رویې او عاطفي ژوند په اړه به غوره بصیرت او احساس هم را کوي، هغه شېبې چې ښایي واقعي یې هم هېرې کړو که زر وي که پر ځنډ خو یوځل بیا به یې احساس کړو او د منل کېدو سطحه به مو لوړېږي.

۶:- ورځنۍ قلمي لیکني مو پر ځان باور هم زیاتوي چې په هغو کې خپل تېر ته ځیر شو چې څرنګه له دومره بریالیتوب سره اوسنۍ رتبې ته را رسېدلي یو، څه ډول مو له پېچلو پلانونو او سختو شرائطو سره کار لرلی دی او په دې سره په راتلونکي کې پر ځان لازیات باور لرلی شو، که په ورځني ډول یوه قلمي خپرنېزه لیکنه ولرو دا به زموږ لپاره د خوښۍ

ځای وي چې په لیکلې بڼه خپل افکار او احساسات لرو، د دا ډول لیکنو په پای کې موږ متوجه کېږو چې د بېلابېلو افکارو او احساسونو یو کتاب لرو، نو نه یواځې پر کومه ځانګړې موضوع د کتاب لیکني بلکې د ژوند په ټولو برخو کې د وړتیا یو نوی احساس را بښي.

۷:- له ورځنیو قلمي خپرنیزو لیکنو سره مو د برلاسۍ او بریالېتوب احساس پراخېږي، وړتیا مو لوړېږي او استفاده مو غښتلې کوي، که هغه کارونه چې په څو ورځو او اونیو کې یې سرته رسوو ولیکو، وروسته یې په لړلیك کې له یوې یوې څخه تېرېدو پر مهال یو ډول خوښي احساسوو چې زموږ د استفادې ودې لامل ګرځي او همداسې مو فکري لید لوری پراخوي، تر شته لوړو اهدافوته مو پام اړوي او یوه ارزښتمنه سلسله رامنځته کوي.

۸:- زموږ رواني نارامۍ کولی شو پر قلم لیکلو سره له منځه یوسو، اړینه نه ده چې ووېنو په نړۍ څه ممکن دي، څه تېرېږي او څه پېښېږي، قلمي لیکلني د کولو پر مهال پر نړۍ د ناممکنو بلکې لا د یوې ناممکني نړۍ کړکېن راته پرانېزي، پر خپله انګېزه د پاتې کېدو لامل کېږي او د خپلو محدودو باورونو له ګرداب څخه د خوندېتوب چانس دی، په ذهن او زړه کې د شته فکرونو او فلسفو لیکل د انسان بصیرت زیاتوي او د ځان پېژندني تجربه پرې لوړېږي، لیکنه د ځان پېژندني د ودې او د ارام ښبونکې وړتیا لوړولو غوره لاره ده.

۹:- هغه څه چې په ذهن کې مو ګرځي لیکل یې زموږ پر دننه تضاد یا پر یو ځانګړي موقعیت زموږ د احساساتو پر تمرکز د کنترول لپاره غوره لاره ده، دا داسې وي لکه موږ چې کوم نږدې همراز ته خپل د زړه درد ویلی او زړه مو ورته تش کړی وي، د لیکلو له لاري په نامستقیم ډول د خپلو احساسونو ښکارول د ذهني تضادونو په له منځه وړلو او په ذهن او زړه کې شته نړۍ پېژندلو کې خورا اغېز لري، د ذهني کشمکشونو لیکل له ځان څخه ناخبري چې د انسان سیوری بلل کېږي او موږ یې هیڅ وخت نه منو د موندني لامل ګرځي او ډېري رواني ستونزي ورسره له منځه ځي، څېړني ښيي چې پر ذهني فشار د برلاسۍ فن او لیکلو ترمنځ ټینګ تړاو موجود دی، څرنګه چې د یاد فن د تخنیك له مخې شخصي پرمختګ او معنوي رشد او ودې ته لاس رسي کېږي، د لیکلو له لاري هم یو ډول ذهني بیدارۍ ته رسېدلی شو.

۱۰:- یو غربي روان شناس او د سپورټ پروګرامونو جوړونکی وایي له ډېرو ناستو او پروګرامونو او ګڼ شمېر نظر پوښتنو وروسته دې پایلې ته ورسېدم چې د ورځنیو هېلو او امیدونو، غوښتنو، انتظارونو او فعالیتونو لیکل د رواني ارامۍ او د روحي کیفیت د ښه والي یو تخنیك ګڼلی شو چې د خوښۍ د احساس په پیاوړي کولو کې مرسته کوي، په حقیقت کې لیکنه د ذهني نګرانۍ یو تخنیك بللی شو چې پر مټ یې معنوي وړتیا او لوېدلې روحیه بېرته را ژوندي کېږي او سړی د ځان غوښتني له منګولو خلاصوي.

نوموړی وایي هره ورځ یوځل سترګې پټې کړئ، څو واره اوږده سا واخلئ او پر سا أخېستو تمرکز وکړئ، کله چې مو ذهني کشمکشونه پای ته ورسېدل او ارامۍ مو احساس کړه، نو پر خپل ټول توان لیکل پیل کړئ او لومړی څه چې پام ته درغلل هر اړخیز یې ولیکئ، اړینه نه ده چې دغه فکر ستاسو د پېنځه دقیقې وړاندې کړني محصول یا د وړوکتوب له یادښتونو څخه وي، یواځې خپل ټول احساسات ولیکئ او بیایې پایله وګورئ.

هغه وایي: په زغرده ویلی شو چې د خپل ژوند په اړه لیکنه د رواني حالت د درملني یوه لاره ده، د فردي او شخصي ستونزو په اړه لیکنه د انسان ذهني اندېښنې او د زړه درد ارامولی او ټولنیز او شخصي لیدلوری یې بدلولی شي، زیاتوي: زیاتر خلك ځان پېژندني ته چې د انسان د لوړ ارزښت سیوری ورته وایو لاس رسي نه لري، وران/چپه یادښونه او غریزې د ذهن په تر ټولو تیاره برخه کې وي، وېره، عیب جویي، سختي، تند چلند او ټولې هغه ځانګړنې چې خلك یې نه خوښوي هم همدغه تاریکه کې وي چې د لیکلو له لاري یې پېژندلی او له منځه وړلی شو.

هو! دا ټولې ګټې پر قلم باندې لیکلو پوري ځانګړې دي او په تنۍ درې (کېبورډ) کې دا ګټې نه بلکې لا ځینې ضررونه هم شته، تجربو ثابته کړې او اوس هم هرڅوك تجربه کولی شي چې پر قلم باندې لیکلو او کاغذ باندې لوستلو کې یو عجیب خوږ کیف او خوند وي چې له بل هیڅ لاري لیکلو او لوستلو کې نشته، که په دې لسو مادو کې غور وکړو، نو دا به په څرګند ډول جوته شي چې د خپلو افکارو او احساساتو لیکل څومره او ولې مهم دي؟ او دې پایلې ته رسېږو چې پر قلم باندې لیکل رښتیاهم زموږ ژوند ته بدلون ور کولی شي، هغه چې بله لاره او چاره نشي ور کولی.

له قلم سره د ځوان کول او نوي نسل د بلدتیا او مینې په هیله

ماتغرور

حافظ بدر الدین

اوښکې پاکوه یتیمه! خوله باندې خندا کوه
سوپر دې غلام کړلو، نور یې تماشه کوه

اوښکې دې که توی شوې انتظار د خوشالۍ کوه
وینې دې که توی شوې افتخار په قربانۍ کوه
دا د ایمان توره باندې فخر په دنیا کوه
سوپر دې غلام کړلو، نور یې تماشه کوه

دا خیالي قوت و، د بشر یې قصابي کړله
سره یې وو لاسونه په بشر به یې مستي کړله
ستا په ځنځیرونو کې اسیر شو تقاضا کوه
سوپر دې غلام کړلو، نور یې تماشه کوه

جوش دی، ولولې دي د نړۍ په هره خوا باندې
بلې سرې لمبې دي مړې به نشي ارمانیا باندې
پرېږده ارمانیا، کابل، کېسې د بخارا کوه
سوپر دې غلام کړلو، نور یې تماشه کوه

پاتې یې هډوکي شول په غرونو کې لیوانو ته
بیا به د غرور سر اوچت نه کړي افغانانو ته
دا د فتحې زیری په عمر او مرتضیٰ کوه
سوپر دې غلام کړلو، نور یې تماشه کوه

او وایه نغمې د ازادۍ په هندوکش باندې
وایه انفارمیشن کورباچوف او جورج بوش باندې
څوکو د پامیر نه، بدرالدینه ! دا وینا کوه
سوپر دې غلام کړلو، نور یې تماشه کوه

shahamat

خوست کې د شیخ جلال الدین حقاني رحمه الله
له لوري جوړ شوی جامع جومات